

Међународни рачуноводствени стандард 39

Финансијски инструменти: признавање и одмеравање

Циљ

1 Циљ овог стандарда је да се успоставе принципи за признавање и одмеравање финансијских средстава, финансијских обавеза и неких уговора за куповину или продају нефинансијских ставки. Захтеви за презентацију информација о финансијским инструментима су изнети у IAS 32 *Финансијски инструменти: презентација*. Захтеви за обелодањивање информација о финансијским инструментима су изнети у IFRS 7 *Финансијски инструменти: обелодањивања*.

Делокруг

- 2 Овај стандард треба да примењују сви ентитети на све врсте финансијских инструмената осим на:
- (а) она учешћа у зависним ентитетима, придруженим ентитетима и заједничким подухватима која се рачуноводствено обухватају у складу са IAS 27 *Консолидовани и појединачни финансијски извештаји*; IAS 28 *Инвестиције у придружене ентитете* или IAS 31 *Учешћа у заједничким подухватима*. Међутим, ентитети треба да примењују овај стандард на учешће у зависним и придруженим ентитетима или заједничким подухватима које се према IAS 27, IAS 28 или IAS 31 рачуноводствено обухвата према овом стандарду. Ентитети такође треба да примењују овај стандард на деривате на учешће у матичним и зависним ентитетима или заједничком подухвату осим ако дериват не задовољава дефиницију инструмента капитала ентитета према IAS 32.
  - (б) права и обавезе у вези са лизинзима, на које се примењује IAS 17, *Лизинг*. Међутим:
    - (i) потраживања по лизингу која признаје давалац лизинга су предмет одредби престанка признавања и умањења вредности у овом стандарду (видети параграфе 15–37, 58, 59, 63–65 и Прилог А параграфи AG36–AG52 и AG84–AG93);
    - (ii) дуговања по финансијском лизингу које признаје корисник лизинга су предмет одредби престанка признавања овог стандарда (видети параграфе 39–42 и Прилог А параграфе AG57–AG63); и
    - (iii) деривати који су уграђени у лизинге су предмет одредби за уграђене деривате овог стандарда (видети параграфе 10–13 и Прилог А параграфе AG27–AG33).
  - (ц) права и обавезе послодавца по плановима о примањима запослених, на која се примењује IAS 19 *Примања запослених*;
  - (д) финансијски инструменти емитовани од стране ентитета који задовољавају дефиницију инструмента капитала из IAS 32 (укључујући опције и варанте) или за које се захтева да се класификују у складу са параграфима 16А и 16Б или параграфима 16Ц и 16Д стандарда IAS 32. Међутим, имаалац таквих инструмената капитала треба да примењује овај стандард на те инструменте, осим ако они не задовољавају услове за изузимање дате под (а) у претходном тексту.
  - (е) права и обавезе (i) по уговорима о осигурању као што је дефинисано у IFRS 4 *Уговори о осигурању*, а која нису права и обавезе емитента настала по уговору о осигурању који задовољава дефиницију уговора о финансијској гаранцији из параграфа 9, или (ii) по уговорима који спадају под делокруг IFRS 4 зато што садрже обележје дискреционог учешћа. Међутим, ентитети треба да примењују овај стандард на дериват који је уграђен у уговор који је под делокругом IFRS 4 ако тај дериват није сам по себи уговор под делокругом IFRS 4 (видети параграфе 10–13 и Прилог А параграфи AG 27–AG33 овог стандарда). Штавише, ако је емитент уговора о финансијској гаранцији претходно експлицитно потврдио да он сматра такве уговоре уговорима о осигурању, тај емитент може да одабере да примењује или овај стандард или IFRS 4 на такве уговоре о финансијској гаранцији (видети параграфе AG4 и AG4А). Емитент може да прави такав избор од уговора до уговора, али избор за сваки уговор је неопозив.
  - (ф) [брисан]
  - (г) Уговоре између стицаоца и продавца у оквиру пословних комбинација продаје или куповине на будући датум.
    - (х) Обавезе по основу зајма (кредита) различите од обавеза по основу зајма (кредита) описаних у параграфу 4. Емитент обавезе зајма треба да примењује IAS 37 *Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина*, за обавезе зајма које нису под делокругом овог стандарда. Међутим, све обавезе зајма су предмет одредаба престанка признавања овог стандарда (видети параграфе 15–42 и Прилог А параграфе AG36–AG 63).
    - (и) финансијски инструменти, уговори и обавезе у оквиру трансакција плаћања акцијама на које се примењује IFRS 2 *Плаћање акцијама*, осим уговора који спадају под делокруг параграфа 5–7 овог стандарда, на које се примењује овај стандард.
    - (ј) права на плаћања ради рефундирања трошкова које ентитет треба да сноси ради измирења обавезе коју признаје као резервисање у складу са IAS 37, или за коју је у ранијем периоду признао резервисање у складу са IAS 37.

3 [Брисан]

4 Следеће обавезе зајма су под делокругом овог стандарда:

(а) Обавезе зајма које ентитет назначи као финансијске обавезе по фер вредности кроз биланс успеха. Ентитет који има претходну праксу продаје средства која су резултат његових обавеза давања зајма (кредита) убрзо након настанка треба да примењује овај стандард на све обавезе зајма (кредита) у истој класи;

(б) Обавезе зајма (кредита) које се могу измирити у готовини или испоруком или емитовањем другог финансијског инструмента. Ове обавезе зајма су деривати. Не сматра се да је обавеза зајма (кредита) измирена нето само зато што је зајам (кредит) исплаћен у ратама (на пример, зајам – кредит обезбеђен некретнином у изградњи се исплаћује у ратама у складу са напредовањем изградње); и

(ц) Обавезе за обезбеђивање зајма (кредита) са каматном стопом нижом од тржишне. У параграфу 47(д) се одређује накнадно одмеравање обавеза које настају од ових обавеза зајма (кредита).

5 Овај стандард треба да се примењује на оне уговоре за куповину или продају нефинансијске ставке који се могу измирити нето у готовини или другом финансијском инструменту, или разменом финансијских инструмената, као да су уговори финансијски инструменти, са изузетком уговора који су закључени и који настављају да се држе у сврху потврде о пријему или испоруци нефинансијске ставке у складу са очекиваним потребама ентитета везаних за куповину, продају или коришћење.

6 Постоје различити начини на које уговор за куповину или продају нефинансијске ставке може да се измири нето у готовини или другом финансијском инструменту или разменом финансијских инструмената. Они обухватају:

(а) када услови уговора дозвољавају свакој страни нето измиривање у готовини или другом финансијском инструменту или разменом других финансијских инструмената;

(б) када способност нето измиривања у готовини или другом финансијском инструменту, или разменом финансијских инструмената, није експлицитна из услова уговора, већ ентитет има праксу нето измиривања сличних уговора у готовини или другом финансијском инструменту или разменом финансијских инструмената (било са супротном страном, закључивањем уговора о отписивању или продајом уговора пре извршења или истека);

(ц) када, за сличне уговоре, ентитет има праксу испоруке основног инструмента и његове продаје убрзо после испоруке у сврху стварања добитка од краткорочних флукуација цене или марже дилера; и

(д) када се нефинансијска ставка која је предмет уговора може одмах конвертовати у готовину.

Уговор на који се примењује (б) или (ц) није закључен у сврху пријема или као испорука нефинансијске ставке у складу са очекиваном куповином ентитета, продајом или захтевима за коришћење и, у складу са тим, је под делокругом овог стандарда. Други уговори на које се примењује параграф 5 се процењују да би се одредило да ли су исплативи да се у континуитету држе у сврху потврде о пријему или као испорука нефинансијске ставке у складу са очекиваним потребама ентитета везаних за куповину, продају или коришћење и у складу са тим, је под делокругом овог стандарда.

7 Продата опција да се купи или прода нефинансијска ставка која се може измирити у готовини или другом финансијском инструменту, или разменом финансијских инструмената, у складу са параграфом 6(а) или (д), је под делокругом овог стандарда. Такав уговор се не може закључити у сврху пријема или испоруке нефинансијске ставке у складу са очекиваним потребама ентитета везаних за куповину, продају или коришћење.

Дефиниције

8 Термини дефинисани у IAS 32 се користе у овом стандарду са значењима одређеним у параграфу 11 IAS 32. IAS 32 дефинише следеће термине:

- Финансијски инструмент
- Финансијско средство
- Финансијску обавезу
- Инструмент капитала

и даје упутство за примену ових дефиниција.

9 Следећи термини се користе у овом стандарду са наведеним значењем:

Дефиниција деривата

Дериват је финансијски инструмент или други уговор под делокругом овог стандарда (видети параграфе 2–7) који има све три следеће карактеристике:

(а) његова вредност се мења као одговор на промене одређене каматне стопе, цене финансијског инструмента, цене робе, девизног курса, индекса или стопе цене, кредитног рејтинга или кредитног индекса или сличне варијабле, под условом да у случају нефинансијске варијабле, та варијабла није одређена за једну од уговорних страна (некад се назива “основним”);

(б) не захтева почетну нето инвестицију или почетну нето инвестицију која је мања него што би то захтевале друге врсте уговора за које се очекује да слично реагују на промене фактора тржишта;

(ц) измирује се на будући датум.

Дефиниције четири категорије финансијских инструмената

Финансијско средство или финансијска обавеза по фер вредности кроз биланс успеха је финансијско средство или финансијска обавеза која задовољава било који од следећих услова.

(а) класификовано је као оно које се држи ради трговања. Финансијско средство или финансијска обавеза се класификује као оно које се држи ради трговања ако је:

(i) стечено или настало првенствено ради продаје или поновне куповине у блиској будућности;

(ii) при почетном признавању део портфеља идентификованих финансијских инструмената којима се заједно управља и за које постоји доказ о недавном актуелном моделу краткорочног остварења добити; или

(iii) дериват (осим деривата који је назначен и ефективан инструмент хеџинга).

(б) после почетног признања назначен је од стране ентитета по фер вредности кроз биланс успеха. Ентитет може вршити ово назначивање само када то дозволи параграф 11А, или када то резултира релевантним информацијама, будући да се

(i) елиминише или у значајној мери отклања недоследност одмеравања или признавања (што се понекад назива "рачуноводствена неусаглашеност") која би иначе настала услед одмеравања средстава или обавеза или признавања добитака или губитака по различитим основама; или

(ii) групом финансијских средстава, финансијских обавеза или обома се управља и њихове перформансе се процењују на основу фер вредности, у складу са документованом стратегијом управљања ризиком или инвестирања, и информације о групи се интерно сачињавају према тој основи за кључне руководиоце ентитета (као што је дефинисано у IAS 24 *Обелодањивања повезаних страна* (како је ревидиран 2003. године)), на пример за управни одбор или генералног директора ентитета.

У IFRS-у 7, параграфи од 9 до 11 и Б4 захтевају да правно лице обезбеди обелодањивања о финансијским средствима и финансијским обавезама које је назначио по фер вредности кроз биланс успеха, укључујући и то како је задовољило ове услове. За инструменте који се квалификују у складу са (ii) из претходног текста, та обелодањивања обухватају наративни опис тога како је назначивање по фер вредности кроз биланс успеха у складу са документованом стратегијом за управљање ризиком или инвестиционом стратегијом ентитета.

Инвестиције у инструменте капитала који немају котиране тржишне цене на активном тржишту и чија се фер вредност не може поуздано одмерити (видети параграф 46(ц) и параграфе AG80 и AG81 из Прилога А, не треба да се назначују по фер вредности кроз биланс успеха.

Треба приметити да се параграфи 48, 48А, 49 и параграфи од AG69 до AG82 из Прилога А, у којима се постављају захтеви за одређивање поузданог одмеравања фер вредности финансијског средства или финансијске обавезе, примењују подједнако на све ставке које се одмеравају по фер вредности, било назначивањем или другачије, или чија фер вредност је обелодањена.

Инвестиције које се држе до доспећа су недериватна финансијска средства са фиксним или одредивим исплатама и фиксним доспећем која ентитет дефинитивно намерава и може да држи до доспећа (видети IAS 39 параграф AG16–AG25), осим:

(а) оних које ентитет након почетног признавања назначи по фер вредности кроз биланс успеха;

(б) оних које ентитет назначи као расположиве за продају; и

(ц) оних која задовољавају дефиницију зајмова и потраживања.

Ентитет не класификује неко финансијско средство као оно које се држи до доспећа ако је ентитет, током текуће финансијске године или током две претходне финансијске године продао или рекласификовао више од безначајног износа инвестиција које се држе до доспећа пре њиховог доспећа (више него безначајан износ у односу на укупни износ инвестиција које се држе до доспећа), осим продаја или рекласификација које:

(i) су толико близу доспећа или датума позива на плаћање финансијског средства (на пример мање од три месеца пре доспећа) да промене тржишне каматне стопе не би имале значајан утицај на фер вредност финансијског средства;

(ii) се дешавају пошто је ентитет суштински сакупио првобитну главницу финансијског средства кроз плански распоређена плаћања или авансе; или

(iii) се могу приписати изолованом догађају који је ван контроле ентитета, који се не понавља и које ентитет није могао са сигурношћу предвидети.

Зајмови (кредити) и потраживања су недериватна финансијска средства са фиксним или одредивим исплатама која нису котирана на активном тржишту осим:

(а) средства која ентитет намерава да прода одмах или у кратком року и која би онда била класификована као средства која се држе ради трговања и она која ентитет после почетног признавања назначи по фер вредности кроз биланс успеха;

(б) она која ентитет после почетног признавања назначи као расположива за продају; или

(ц) она за која има лац не може у значајној мери повратити своју целокупну почетну инвестицију, осим ако то није због погоршања кредита, и која ће бити класификована као расположива за продају.

Учешће стечено у пакету средстава која нису зајмови (кредити) или потраживања (на пример учешће у заједничком фонду или сличним фондовима) није зајам(кредит) или потраживање.

Финансијска средства расположива за продају су недериватна финансијска средства која су назначена као расположива за продају и нису класификована као (а) зајмови(кредити) и потраживања (б) инвестиције које се држе до доспећа или (ц) финансијска средства назначена по фер вредности кроз биланс успеха.

Дефиниција уговора о финансијској гаранцији

Уговор о финансијској гаранцији је уговор којим се од емитента захтевају одређене исплате којима се надокнађује губитак власника настао услед неизвршења плаћања одређеног дужника које је доспело у складу са првобитним или измењеним условима дужничког инструмента.

Дефиниције које се односе на признавање и одмеравање

Амортизована вредност финансијског средства или финансијске обавезе је износ по коме се финансијско средство или финансијска обавеза одмерава приликом почетног признавања умањен за исплате главнице, уз додавање или одузимање кумулиране амортизације применом метода ефективне камате за све разлике између почетног износа и износа при доспећу и уз одузимање сваког умањења (директно или кроз рачун резервисања) по основу умањења вредности или ненаплативости.

Метод ефективне камате је метод израчунавања амортизоване вредности финансијског средства или финансијске обавезе (или групе финансијских средстава или финансијских обавеза) и расподеле прихода од камате или расхода од камате током релевантног периода.

Ефективна каматна стопа је стопа која тачно дисконтује очекиване будуће готовинске исплате или примања током очекиваног рока трајања финансијског инструмента или где је прикладно, током краћег периода на нето књиговодствену вредност финансијског средства или финансијске обавезе. Када израчунава ефективну каматну стопу ентитет треба да процени токове готовине узимајући у обзир све уговорне услове финансијског инструмента (на пример, плаћање унапред, куповне и сличне опције), али не треба да разматра будуће кредитне губитке. Израчунавање треба да укључи све накнаде и ставке плаћене или примљене између уговорних страна које су саставни део ефективне каматне стопе (такође видети IAS 18), трошкове трансакције и све друге премије или дисконте. Постоји претпоставка да се токови готовине и очекивано трајање групе сличних финансијских инструмената могу поуздано проценити. Међутим у оним ретким случајевима када није могуће поуздано проценити токове готовине или очекивано трајање финансијског инструмента (или групе финансијских инструмената) ентитет треба да користи уговорне токове готовине током целог уговорног периода финансијског инструмента (или групе финансијских инструмената).

Престанак признавања значи уклањање претходно признатог финансијског средства или финансијске обавезе из извештаја о финансијској позицији ентитета.

Фер вредност је износ за који се неко средство може разменити или обавеза измирити између обавештених, вољних страна у оквиру независне трансакције.

Редован начин куповине или продаје је куповина или продаја финансијског средства према уговору чији услови захтевају испоруку средства у оквиру временског ограничења које је опште успостављено прописима или конвенцијама на тржишту о коме је реч.

Трошкови трансакције су инкрементални трошкови који се могу директно приписати стицању, емитовању или отуђењу неког финансијског средства или финансијске обавезе (видети IAS 39 параграф AG13). Инкрементални трошак је онај који не би настао да ентитет није стекао, емитовао или отуђио финансијски инструмент.

Дефиниције које се односе на рачуноводство хеџинга

Утврђена обавеза је обавезујући споразум за размену одређене количине ресурса по одређеној цени на одређени будући датум или датуме.

Предвиђена трансакција је неизвршена, али очекивана будућа трансакција.

Инструмент хеџинга је назначено дериватно или (само за хеџинг ризика од промена девизних курсева) назначено недериватно финансијско средство или недериватна обавеза за чије се фер вредности или токове готовине очекује да компензују промене фер вредности или токове готовине назначене ставке хеџинга (у параграфима 72–77 и AG94–AG97 се разрађују дефиниције инструмента хеџинга).

Ставка хеџинга је средство, обавеза, утврђена обавеза, врло очекивана предвиђена трансакција или нето инвестиција у инострано пословање које (а) излаже ентитет ризику од промена фер вредности или промена будућних токова готовине и која је (б) назначена као предмет хеџинга (параграфи 78–84 и AG98–AG101 разрађују дефиницију о ставкама хеџинга).

Ефективност хеџинга је степен до кога се промене фер вредности или токова готовине ставке хеџинга које се могу приписати ризику хеџинга компензују са променама фер вредности или токовима готовине инструмента хеџинга (видети IAS 39 параграф AG105–AG113).

Уграђени деривати

10 Уграђени дериват је компонента хибридног (комбинованог) инструмента са таквим утицајем да неки токови готовине комбинованог инструмента, који поред уграђеног деривата садржи и недериватни основни (матични) уговор, варирају на сличан начин као што је то код самосталног деривата. Уграђени дериват узрокује да се неки или сви токови готовине, које би иначе захтевао уговор, мењају на основу одређене каматне стопе, цене финансијског инструмента, цене робе, девизног курса, индекса цена или стопа, кредитног рејтинга или кредитног индекса, или друге варијабле, под условом да у случају нефинансијске варијабле, та варијабла није специфична за неку уговорну страну. Дериват који је повезан са финансијским инструментом, али се према уговору може пренети независно од тог инструмента, или има различиту контра страну у односу на тај инструмент, не представља уграђени дериват, већ посебан финансијски инструмент.

11. Уграђени дериват треба да се одвоји од основног уговора и да се рачуноводствено обухвати као дериват по овом стандарду ако су испуњени сви од наведених услова:

(а) економске карактеристике и ризици уграђеног деривата нису блиско повезани са економским карактеристикама и ризицима основног уговора (видети Прилог А параграфе AG30 и AG33);

(б) одвојени инструмент са истим условима као и уграђени дериват, задовољио би дефиницију деривата; и

(ц) хибридни (комбиновани) инструмент се не одмерава по фер вредности са променама фер вредности које се признају у билансу успеха (то јест, дериват, који је уграђен у финансијско средство или финансијску обавезу по фер вредности кроз биланс успеха, се не одваја).

Ако се уграђени дериват одвоји, основни уговор се рачуноводствено обухвата по овом стандарду ако је он сам финансијски инструмент, а у складу са другим релевантним стандардима ако није финансијски инструмент. Овај стандард се не бави тиме да ли ће уграђени дериват бити презентован као засебна ставка у извештају о финансијској позицији.

11А Без обзира на параграф 11, ако уговор садржи један или више уграђених деривата, ентитет може да назначи хибридни (комбиновани) уговор у целини као финансијско средство или финансијску обавезу по фер вредности кроз биланс успеха осим ако:

(а) уграђени дериват(и) значајно не мењају токове готовине који би се иначе захтевали према уговору; или

(б) јасно је уз мало или без анализе када се сличан хибридни (комбиновани) инструмент разматра по први пут да је одвајање уграђеног/их деривата забрањено, као што је опција плаћања унапред уграђена у зајам који дозвољава имаоцу да унапред исплати зајам приближно за његову амортизовану вредност.

12 Ако овај стандард захтева од ентитета да одвоји уграђени дериват од свог основног уговора, али ентитет није у стању да одвојено одмерава уграђени дериват, било на датум стицања или на крају следећег периода финансијског извештавања, тај ентитет треба да назначи хибридни (комбиновани) уговор у целини по фер вредности кроз биланс успеха.

13 Ако неки ентитет није у стању да поуздано одреди фер вредност уграђеног деривата на основу његових услова и одредаба (на пример, зато што се уграђени дериват заснива на некотираном инструменту капитала) фер вредност уграђеног деривата је разлика између фер вредности хибридног (комбинованог) инструмента и фер вредности основног уговора, ако се они могу одредити према овом стандарду. Ако ентитет није у стању да одреди фер вредност уграђеног деривата користећи овај метод, примењује се параграф 12 и хибридни (комбиновани) инструмент се назначује по фер вредности кроз биланс успеха.

Признавање и престанак признавања

Почетно признавање

14 Ентитет треба да призна финансијско средство или финансијску обавезу у свом извештају о финансијској позицији само онда када оно постане једна од уговорних страна у инструменту. (Видети параграф 38 у погледу куповине финансијских средстава на редован начин.)

Престанак признавања финансијског средства

15 У консолидованим финансијским извештајима, параграфи 16–23 и параграфи AG34–AG52 Прилога А се примењују на консолидованом нивоу. Стога, ентитет прво консолидује финансијске извештаје свих зависних ентитета у складу са IAS 27 и SIC 12 *Консолидација – ентитети за посебне намене* и онда примењује параграфе 16–23 и параграфе AG34–AG52 Прилога А на резултујућу групу.

16 Пре процењивања да ли, и у којој мери, је престанак признавања прикладан сходно параграфима 17–23, ентитет одређује да ли ти параграфи треба да се примене на део финансијског средства (или део групе сличних финансијских средстава) или на финансијско средство (или групу сличних финансијских средстава) у целини, на следећи начин:

(а) Параграфи 17–23 се примењују на део финансијског средства (или део групе сличних финансијских средстава) само када, део који се разматра за престанак признавања, задовољава један од следећа три услова.

(i) Део укључује само посебно одређене токове готовине од финансијског средства (или групе сличних финансијских средстава). На пример, када ентитет закључи троструку опцију каматне стопе приликом чега друга страна стиче право на токове готовине по основу камате, али не и на токове готовине по основу главнице дужничког инструмента, параграфи 17–23 се примењују на токове готовине по основу камате.

(ii) Део укључује само потпуно пропорционално (про рата) учешће у токовима готовине од финансијског средства (или групе сличних финансијских средстава). На пример, када ентитет закључи споразум приликом ког друга страна добије права на 90% учешћа у свим токовима готовине од дужничког инструмента, параграфи 17–23 се примењују на 90% тих токова готовине. Ако постоји више других страна у уговору, не захтева се да свака уговорна страна има пропорционално учешће у токовима готовине, под условом да ентитет који врши пренос има потпуно пропорционалан део.

(iii) Део укључује само потпуно пропорционална (про рата) учешћа у посебно одређеним токовима готовине од финансијског средства (или групе сличних финансијских средстава). На пример, када ентитет закључи уговор приликом ког друга страна добија права на 90% токова готовине од камате на финансијско средство, параграфи 17–23 се примењују на 90% тих токова готовине од камате. Ако постоји више других страна у уговору, свака уговорна страна има пропорционално учешће у посебно одређеном току готовине под условом да ентитет који врши пренос има потпуно пропорционално учешће.

(б) У свим другим случајевима, параграфи 17–23 се примењују на финансијско средство у целини (или на групу сличних финансијских средстава у целини). На пример, када ентитет врши пренос (i) права на првих или последњих 90% сакупљене готовине од финансијског средства (или групе финансијских средстава), или (ii) права на 90% токова готовине од групе потраживања, али обезбеђује гаранцију купцу да ће му надокнадити кредитне губитке до 8% од износа главнице потраживања, параграфи 17–23 се примењују на финансијско средство (или групу сличних финансијских средстава) у целини.

У параграфима 17–26, термин “финансијско средство” се односи или на део финансијског средства (или део групе сличних финансијских средстава) као што је утврђено под (а) у претходном тексту или, у супротном, на финансијско средство (или групу сличних финансијских средстава) у целини.

17 Ентитет треба да престане да признаје финансијско средство само када:

(а) уговорна права на токове готовине од финансијског средства престану да важе; или

(б) он пренесе финансијско средство како је изнето у параграфима 18 и 19 и тај пренос се квалификује за престанак признавања у складу са параграфом 20.

(Видети параграф 38 за продаје финансијских средстава на редован начин.)

18 Ентитет врши пренос финансијског средства само када, он или:

(а) преноси уговорна права на примање токова готовине од финансијског средства; или

(б) задржава уговорна права на примање токова готовине од финансијског средства, али преузима уговорну обавезу да исплаћује токове готовине једном или више прималаца према уговору који задовољава услове у параграфу 19.

19 Када ентитет задржи уговорна права да прима токове готовине од финансијског средства (“оригиналног средства”), али преузима уговорну обавезу за плаћање тих токова готовине једном или више ентитета (“крајњих прималаца”), ентитет третира ту трансакцију као пренос финансијског средства само ако су задовољена сва три услова наведена у даљем тексту.

(а) Ентитет нема обавезу да плаћа износе крајњим примаоцима осим ако не сакупи еквивалентне износе од оригиналног средства. Краткорочни аванси, за које ентитет има право на пуни повраћај позајмљеног износа плус обрачуната камата по тржишним стопама не крше овај услов.

(б) Према уговору о преносу, ентитету је забрањено да продаје или залаже оригинално средство осим као обезбеђење крајњим примаоцима за обавезу да им плаћа токове готовине.

(ц) Ентитет има обавезу да дозначи све токове готовине које сакупи у корист крајњих прималаца без већег одлагања. Поред тога, ентитет нема овлашћења да реинвестира такве токове готовине, осим када је реч о инвестицијама у готовину или готовинске еквиваленте (како је дефинисано у IAS 7 *Извештаји о токовима готовине*) током кратког међупериода од датума стицања готовине до датума захтеване дознаке крајњим примаоцима, и камата добијена од таквих инвестиција се такође преноси на крајње примаоце.

20 Када ентитет изврши пренос финансијског средства (видети параграф 18), он треба да процени степен до ког је задржао ризике и користи од власништва над финансијским средством. У овом случају:

(а) ако ентитет у значајној мери преноси све ризике и користи од власништва над финансијским средством, ентитет треба да престане да признаје финансијско средство и да засебно призна као средство или обавезе сва права и обавезе створене или задржане приликом преноса.

(б) Ако ентитет у значајној мери задржи све ризике и користи од власништва над финансијским средством, ентитет треба да настави да признаје финансијско средство.

(ц) Ако ентитет нити изврши пренос нити у значајној мери задржи све ризике и користи од власништва над финансијским средством, ентитет треба да одреди да ли је задржао контролу над финансијским средством. У овом случају:

(i) ако ентитет није задржао контролу, он треба да престане да признаје финансијско средство и да засебно призна као средства и обавезе сва права и обавезе које су створене или задржане приликом преноса.

(ii) ако је ентитет задржао контролу, он треба да настави да признаје финансијско средство до степена свог сталног учешћа у финансијском средству (видети параграф 30).

21 Пренос ризика и користи (видети параграф 20) се процењује поређењем изложености ентитета ризику, пре и после преноса, са променама износа и времена нето токова готовине од пренетог средства. Ентитет је у значајној мери задржао све ризике и користи од власништва над финансијским средством ако се његова изложеност променама садашње вредности будућих нето токова готовине од финансијског средства не мења у значајној мери као резултат преноса (на пример, зато што је ентитет продао финансијско средство које ће по споразуму да поново купи по фиксној цени или продајној цени плус приход зајмодавца). Ентитет је у значајној мери пренео све ризике и користи од власништва над финансијским средством, ако његова изложеност таквим променама више није значајна у односу на укупне промене садашње вредности будућих нето токова готовине повезаних са финансијским средством (на пример, зато што је ентитет продао финансијско средство, које је само предмет опције за поновну куповину по фер вредности у време те куповине или је пренео потпуно пропорционално учешће у токовима готовине за веће финансијско средство на основу уговора, као што је подучешће у зајму(кредиту), који задовољава услове из параграфа 19).

22 Често ће бити очигледно да ли је ентитет пренео или задржао у значајној мери све ризике и користи од власништва и неће бити потребно да се врше било каква израчунавања. У другим случајевима, биће потребно да се израчуна и упореди изложеност ентитета променама садашње вредности будућих нето токова готовине, пре и после преноса. Израчунавање и поређење се врши коришћењем одговарајуће текуће тржишне каматне стопе као дисконтне стопе. Свака разумно могућа промена нето токова готовине се разматра, а већа тежина се даје оним исходима чије је одигравање вероватније.

23 То да ли је ентитет задржао контролу (видети параграф 20(ц)) над пренетим средством зависи од могућности онога коме је средство пренето да то средство прода. Ако лице на које је средство пренето има практичну могућност да прода то средство у целини некој трећој страни која није са овим повезана и ако може ту могућност да спроведе једнострано и без наметања додатних ограничења на пренос, онда ентитет није задржао контролу. У свим другим случајевима, ентитет је задржао контролу.

Преноси који се квалификују за престанак признавања (видети параграф 20(а) и (ц)(i))

24 Ако ентитет изврши пренос финансијског средства у оквиру преноса који се квалификује за престанак признавања у целини, а задржи право да сервисира финансијско средство уз надокнаду, он треба да призна или средство по основу сервисирања или обавезу сервисирања за тај уговор о пружању услуга. Ако се не очекује да добијена накнада чини адекватну компензацију ентитету за пружање услуга, обавеза сервисирања за пружање услуга треба да се признаје по фер вредности. Ако се очекује да добијена накнада буде већа од адекватне компензације за пружање услуга, средство по основу сервисирања треба да се призна због права на сервисирање по износу одређеном на основу расподеле књиговодствене вредности већег финансијског средства у складу са параграфом 27.

25 Ако се, као резултат преноса, неко финансијско средство престане да се признаје у целини, али пренос има за резултат да ентитет добије ново финансијско средство или преузме нову финансијску обавезу, или обавезу за пружање услуга, ентитет треба да призна ново финансијско средство, финансијску обавезу или обавезу сервисирања по фер вредности.

26 При престанку признавања финансијског средства у целини, разлика између:

(а) његове књиговодствене вредности и

(б) збира (i) добијене накнаде (укључујући и свако ново добијено средство мање нова преузета обавеза) и (ii) сваког акумулираног добитка или губитка, који је признат у укупни остали резултат (видети параграф 55(б)) треба да се призна у билансу успеха.

27 Ако је пренето средство део већег финансијског средства (на пример, када ентитет пренесе токове готовине од камате који су део дужничког инструмента, видети параграф 16(а)) и тај пренети део се квалификује за престанак признавања у целини, претходна књиговодствена вредност већег финансијског средства треба да се расподели између дела који наставља да се признаје и дела који престаје да се признаје, на основу релативних фер вредности тих делова на дан преноса. У сврху овога, задржано средство по основу сервисирања треба да се третира као део који наставља да се признаје. Разлика између:

(а) књиговодствене вредности расподељене на део који престаје да се признаје и

(б) збира (i) добијене накнаде за део који престаје да се признаје (укључујући и свако ново добијено средство умањено за сваку нову преузету обавезу) и (ii) сваког акумулираног добитка или губитка алоцираног на онај део који је био признат у укупни остали резултат (видети параграф 55(б))

треба да се призна у билансу успеха. Акумулирани добитак или губитак који је био признат у укупном осталом резултату се расподељује између дела који наставља да се признаје и дела који престаје да се признаје, на основу релативних фер вредности тих делова.

28 Када ентитет расподељује претходну књиговодствену вредност већег финансијског средства између дела који наставља да се признаје и дела који престаје да се признаје, фер вредност дела који наставља да се признаје треба да се одреди. Када је ентитет у прошлости продавао делове сличне делу који наставља да се признаје или када постоје друге тржишне трансакције за такве делове, последње цене тих трансакција обезбеђују најбољу процену његове фер вредности. Када нема котираних цена или недавних тржишних трансакција које би потврдиле фер вредност дела који наставља да се признаје, најбоља процена фер вредности је разлика између фер вредности већег финансијског средства у целини и накнаде добијене од лица на које је пренето средство које престаје да се признаје.

Преноси који се не квалификују за престанак признавања (видети параграф 20(б))

29 Ако пренос нема за резултат престанак признавања зато што је ентитет задржао у значајној мери све ризике и користи од власништва над пренетим средством, ентитет треба да настави да признаје пренето средство у целини и да признаје финансијску обавезу за примљену накнаду. У наредним периодима, ентитет треба да признаје сваки приход по основу пренетог средства и сваки расход по основу финансијске обавезе.

Стално учешће у пренетим средствима (видети параграф 20(ц)(ii))

30 Ако ентитет није пренео нити задржао у значајној мери све ризике и користи од власништва над пренетим средством, а задржава контролу над пренетим средством, ентитет треба да настави да признаје пренето средство до оног степена до ког је задржао своје учешће у њему. Степен сталног учешћа ентитета у пренетом средству представља онај степен до ког је ентитет изложен променама вредности пренетог средства. На пример:

(а) када стално учешће ентитета буде у форми дате гаранције за пренето средство степен до ког је ентитет задржао учешће у пренетом средству једнак је мањој од следеће две наведене величине: (i) књиговодствени износ и (ii) максимални износ добијене накнаде у преносу, који се може захтевати од ентитета да га исплати (“износ гаранције”).

(б) Када стално учешће ентитета има облик продате или купљене опције (или и једне и друге) на пренето средство, степен сталног учешћа ентитета једнак је износу пренетог средства који ентитет може да откупи. Међутим, у случају продате продајне опције на средство које се одмерава по фер вредности, степен сталног учешћа ентитета је ограничен на нижи износ од: фер вредности пренетог средства и цене извршења опције (видети параграф AG48).

(ц) Када стално учешће ентитета има облик опције која се измирује у готовини или сличне одредбе за пренето средство, степен до ког је ентитет задржао учешће се одмерава на исти начин као и када је резултат опција које се не измирују у готовини, како је изложено под (б) у претходном тексту.

31 Када ентитет наставља да признаје средство до степена свог сталног учешћа у њему, ентитет такође треба да признаје и обавезу која је у вези са тим. Упркос другим захтевима одмеравања у овом Стандарду, пренето средство и са њим повезана обавеза се одмеравају према основи, која одражава права и обавезе које је ентитет задржао. Повезана обавеза се одмерава на такав начин да је нето књиговодствена вредност пренетог средства и повезане обавезе једнака:

(а) амортизованој вредности права и обавеза које је ентитет задржао, ако се пренето средство одмерава по амортизованој вредности; или

(б) фер вредности права и обавеза које је ентитет задржао када се одмеравају самостално, ако се пренето средство одмерава по фер вредности.

32 Ентитет треба да настави да признаје сваки приход који се јавља од пренетог средства до нивоа свог сталног учешћа у њему и да признаје све настале расходе по основу повезаних обавеза.

33 У сврхе накнадног одмеравања, признате промене фер вредности пренетог средства и са њим повезане обавезе се рачуноводствено обухватају у складу са параграфом 55, и не треба међусобно да се пребијају.

34 Ако ентитет има стално учешће само у једном делу финансијског средства (на пример, када ентитет задржава опцију за откуп дела пренетог средства, или задржава резидуално учешће, који не води задржавању значајног дела ризика и користи од власништва и ентитет задржава контролу), ентитет расподељује претходну књиговодствену вредност финансијског средства између дела који наставља да признаје као стално учешће, и дела који престаје да признаје на основу односа фер вредности тих делова на дан преноса. У сврху овога, примењују се захтеви параграфа 28. Разлика између:

(а) књиговодствене вредности која је расподељена на део који престаје да се признаје; и

(б) збира (i) накнаде добијене за део који престаје да се признаје и (ii) сваког акумулираног добитка или губитка који је на њега расподељен и који је био признат у укупни остали резултат (видети параграф 55(б)) треба да се призна у биланс успеха. Акумулирани добитак или губитак, који је био признат у укупни остали резултат се расподељује између дела који наставља да се признаје и дела који престаје да се признаје на основу односа фер вредности тих делова.

35 Ако се пренето средство одмерава по амортизованој вредности, могућност коју даје овај стандард за назначивање финансијске обавезе по фер вредности кроз биланс успеха, се не може применити на са њим повезану обавезу.

Сви преноси

36 Ако пренето средство наставља да се признаје, то средство и са њим повезана обавеза не треба да се пребијају. Слично, ентитет не треба да врши пребијање прихода који се могу јавити од пренетог средства са насталим расходима по основу повезаних обавеза (видети IAS 32 параграф 42).

37 Ако лице које врши пренос обезбеди неготовински колатерал (као што су дужнички инструменти или инструменти капитала) лицу којем средство преноси, рачуноводствено обухватање колатерала од стране лица које преноси и на које се преноси зависи од тога да ли лице на које се преноси има право да прода или поново заложити тај колатерал и од тога да ли лице које врши пренос не извршава своје обавезе. Лице које врши пренос и лице на које се преноси средство треба да рачуноводствено обухвате колатерал на следећи начин:

(а) Ако лице на које се средство преноси има право по уговору или обичајима да прода или поново заложити колатерал, онда лице које врши пренос треба да рекласификује то средство у свом извештају о финансијској позицији (на пример, као позајмљено средство, заложени инструменти капитала или заложена потраживања са правом на откуп) одвојено од других средстава.

(б) Ако лице којем се врши пренос прода колатерал који му је дат у залог, оно треба да призна примања од продаје и одмерава обавезу по фер вредности, по основу своје обавезе да врати колатерал.

(ц) Ако лице које врши пренос не изврши своје обавезе према условима уговора и више нема право да добије назад колатерал, оно треба да престане да признаје колатерал, а лице коме се врши пренос треба да призна колатерал као своје средство, које ће на почетку одмеравати по фер вредности или, ако је већ продало колатерал, треба да престане да признаје обавезу његовог враћања.

(д) Осим за оно што је речено под (ц), лице које врши пренос треба да настави да евидентира колатерал као своје средство, а лице коме се врши пренос не треба да признаје колатерал као средство.

Редован начин куповине или продаје финансијског средства

38 Редован начин куповине или продаје финансијског средства треба да се признаје и не признаје, како буде применљиво, коришћењем рачуноводственог обухватања на датум продаје или рачуноводственог обухватања на датум измирења (видети Прилог А параграфи AG53-AG56).

Престанак признавања финансијске обавезе

39 Ентитет треба да уклони финансијску обавезу (или део финансијске обавезе) из свог извештаја о финансијској позицији када, и само када, је она угашена – то јест, када је уговором одређена обавеза испуњена, отказана, или је истекла.

40 Размена између постојећег зајмопримца и зајмодавца дужничких инструмената са у значајној мери различитим условима треба да се рачуноводствено обухвата као гашење првобитне финансијске обавезе и признавање нове финансијске обавезе. Слично, значајна измена услова постојеће финансијске обавезе или њеног дела (било да се може или не може приписати финансијској тешкоћи дужника) треба да се рачуноводствено обухвата као гашење првобитне финансијске обавезе и признавање нове финансијске обавезе.

41 Разлика између књиговодствене вредности финансијске обавезе (или дела финансијске обавезе) која је угашена или пренета другој страни и плаћене надокнаде, укључујући и сва пренета неготовинска средства или преузете обавезе, треба да се признаје у билансу успеха.

42 Ако неки ентитет поново купи део финансијске обавезе, тај ентитет треба да расподелити износ претходне књиговодствене вредности финансијске обавезе између дела који наставља да се признаје и дела који престаје да се признаје на основу релативних фер вредности тих делова на датум поновне куповине. Разлика између (а) књиговодствене вредности која је расподељена на део који је престао да се признаје и (б) плаћене надокнаде, укључујући и свако неготовинско пренето средство или преузету обавезу, за део који је престао да се признаје треба да се признаје у билансу успеха.

Одмеравање

Почетно одмеравање финансијских средстава и финансијских обавеза

43 При почетном признавању финансијског средства или финансијске обавезе, ентитет треба да их одмерава по њиховој фер вредности увећаној, у случају финансијског средства или финансијске обавезе који се не одмеравају по фер вредности са променама фер вредности кроз биланс успеха, за трошкове трансакције који се могу директно приписати стицању или емитовању финансијског средства или финансијске обавезе.

44 Када ентитет користи рачуноводствено обухватање на датум измирења за средство које се накнадно

одмерава по набавној вредности или амортизованој вредности, то средство се почетно признаје по његовој фер вредности на датум продаје (видети Прилог А параграфи AG53–AG56).

Накнадно одмеравање финансијских средстава

45 У сврхе одмеравања финансијског средства које се врши после почетног признавања, овај стандард класификује финансијска средства у следеће четири категорије дефинисане у параграфу 9:

- (а) финансијска средства по фер вредности кроз биланс успеха;
- (б) инвестиције које се држе до доспећа;
- (ц) зајмови и потраживања; и
- (д) финансијска средства расположива за продају.

Ове категорије се примењују на одмеравање и признавање добитака или губитка према овом стандарду. Ентитет може да користи друге описе за ове категорије или друге категоризације када презентује информације у финансијским извештајима. Ентитет треба да обелодани у напоменама информације које захтева IFRS 7.

46. После почетног признавања, ентитет треба да одмерава финансијска средства, укључујући и деривате који су средства, по њиховим фер вредностима, без одузимања трошкова трансакције који могу настати по продаји или другом отуђењу, осим за следећа финансијска средства:

(а) зајмове и потраживања како су дефинисани у параграфу 9, који треба да се одмеравају по амортизованој вредности коришћењем метода ефективне камате;

(б) инвестиције које се држе до доспећа како су дефинисане у параграфу 9, које треба да се одмеравају по амортизованој вредности коришћењем метода ефективне камате; и

(ц) инвестиције у инструменте капитала који немају котирану тржишну цену на активном тржишту и чија се фер вредност не може поуздано одмерити и деривати који су повезани са њима и морају се измирити испоруком таквих некотираних инструмената капитала, који треба да се одмеравају по набавној вредности (видети Прилог А параграфи AG80 и AG81).

Финансијска средства која су назначена као ставке хединга су предмет одмеравања по одредбама за рачуноводство хединга у параграфима 89–102. Сва финансијска средства осим она која се одмеравају по фер вредности кроз биланс успеха су предмет прегледа због умањења вредности у складу са параграфима 58–70 и Прилогом А параграфи AG84–AG93.

Накнадно одмеравање финансијских обавеза

47 После почетног признавања, ентитет треба да одмерава све финансијске обавезе по амортизованој вредности користећи метод ефективне камате, осим за:

(а) Финансијске обавезе по фер вредности кроз биланс успеха. Такве обавезе, укључујући и деривате који су обавезе, треба да се одмеравају по фер вредности осим за дериватну обавезу која је повезана са и мора се измирити до доспећа некотираног инструмента капитала чија се фер вредност не може поуздано одмерити и који треба да се одмерава према набавној вредности.

(б) Финансијске обавезе које настају када се трансфер финансијског средства не квалификује за престанак признавања или када се примењује приступ сталног учешћа. Параграфи 29 и 31 се примењују за одмеравање таквих финансијских обавеза.

(ц) Уговоре о финансијској гаранцији који су дефинисани у параграфу 9. након почетног признавања, емитент таквог уговора треба (осим ако се не примењују параграф 47(а) или (б)) да га одмерава према вишој вредности између:

(i) износа одређеног у складу са IAS 37 и

(ii) износа који је признан на почетку (видети параграф 43) мање, када је то прикладно, укупна амортизација призната у складу са IAS 18.

(д) Обавезе обезбеђивања зајма по каматној стопи нижој од тржишне. Након почетног признавања, емитент такве обавезе треба (осим ако се не примењује параграф 47(а)) да одмерава према вишој вредности између:

(i) Износа одређеног у складу са IAS 37; и

(ii) износа који је признан на почетку (видети параграф 43) мање, када је то прикладно, укупна амортизација призната у складу са IAS 18.

Финансијске обавезе које су назначене као ставке хединга су предмет захтева рачуноводства хединга у параграфима од 89 до 102.

Разматрања одмеравања фер вредности

48 При одређивању фер вредности финансијског средства или финансијске обавезе у сврху примене овог стандарда, IAS 32 или IFRS 7, ентитет треба да примењује параграфе од AG69 до AG82 Прилога А.

48А Најбољи доказ фер вредности су котиране цене на активном тржишту. Ако тржиште за неки финансијски инструмент није активно, ентитет треба да утврди фер вредност коришћењем технике процене. Циљ коришћења технике процене је да се утврди која би била цена трансакције на дан одмеравања у независној

размени подстакнутој уобичајеним пословним разматрањима. Технике процене обухватају недавне директне тржишне трансакције између обавештених, вољних страна, уколико је доступна, референцу на актуелну фер вредност другог инструмента који је суштински исти, анализу дисконтованих токова готовине и моделе за одређивање цене опција. Ако постоји техника процене коју обично користе учесници на тржишту за одређивање цене инструмента и ако се показало да та техника даје поуздане процене цена које се могу наћи у стварним тржишним трансакцијама, ентитет треба да користи ту технику. Одабрана техника процене максимално се заснива на информацијама са тржишта и ослања се у најмањој могућој мери на информације које су специфичне за један ентитет. Она спаја све факторе које би учесници на тржишту разматрали приликом одређивања цене и у складу је са прихваћеним економским методологијама за одређивање цена финансијских инструмената. С времена на време, ентитет проверава технику процене и тестира да ли је ваљана користећи цене из било које уочљиве актуелне тржишне трансакције истог инструмента (то јест, без измена и поновног паковања) или на основу било којих доступних уочљивих података са тржишта.

49 Фер вредност финансијске обавезе са обележјем потражње (на пример, депозит по виђењу) није мања од износа који треба да се исплати по потражњи, дисконтован од првог датума када се може захтевати да се износ плати.

Рекласификације

50 Ентитет:

(а) не треба да рекласификује дериват ван категорије фер вредности кроз биланс успеха док се он држи или емитује;

(б) не треба да рекласификује ниједан финансијски инструмент ван категорије по фер вредности кроз биланс успеха ако га је након почетног признавања ентитет назначио по фер вредности кроз биланс успеха; и

(ц) може, ако се финансијско средство више не држи за сврхе продаје или откупа у блиској будућности (без обзира на то што је средство можда стечено или преузето првенствено за сврхе продаје или откупа у блиској будућности), да рекласификује то финансијско средство из категорије по фер вредности кроз биланс успеха ако су испуњени захтеви параграфа 50 Б или 50 Д.

Ентитет не треба да рекласификује ниједан финансијски инструмент у категорију по фер вредности кроз биланс успеха након почетног признавања.

50А Следеће промене околности нису рекласификоване за потребе параграфа 50:

а) дериват који је претходно био назначен као ефикасан инструмент заштите од ризика новчаног тока или нето инвестиција више се не квалификује тако;

б) дериват постаје назначен као ефикасан инструмент заштите од ризика новчаног тока и заштите од ризика нето инвестиција;

ц) финансијска средства се рекласификују када осигуравајуће друштвима своју рачуноводствену политику у складу са параграфом 45 IFRS 4.

50Б Финансијско средство на које се примењује параграф 50(ц) (осим финансијског средства типа описаног у параграфу 50Д) може да се рекласификује ван категорије по фер вредности кроз биланс успеха само у ретким околностима.

50Ц Ако ентитет рекласификује финансијско средство ван категорије по фер вредности кроз биланс успеха у складу са параграфом 50Б, финансијско средство треба да се рекласификује по својој фер вредности на датум рекласификације. Ниједан добитак или губитак већ признат у билансу успеха не треба да се сторнира. Фер вредност финансијског средства на датум рекласификације постаје његова нова набавна вредност или амортизована вредност, како је применљиво.

50Д Финансијско средство на које се примењује параграф 50(ц) које би задовољило дефиницију зајмова и потраживања (да се није захтевало да се финансијско средство класификује као оно које се држи ради трговања приликом почетног признавања) може да се рекласификује ван категорије по фер вредности кроз биланс успеха ако ентитет има намеру или способност да држи то финансијско средство у догледној будућности или до доспећа.

50Е Финансијско средство класификовано као расположиво за продају које би задовољило дефиницију зајмова и потраживања (да није назначено као расположиво за продају) може да се рекласификује ван категорије расположив за продају у категорију зајмови и потраживања ако ентитет има намеру и способност да држи то финансијско средство у догледној будућности или до доспећа.

50Ф Ако ентитет рекласификује финансијско средство ван категорије по фер вредности кроз биланс успеха у складу са параграфом 50Д или ван категорије расположиво за продају у складу са параграфом 50Е, треба да рекласификује то финансијско средство по фер вредности на датум рекласификације. За финансијско средство рекласификовано у складу са параграфом 50Д, ниједан добитак или губитак већ признат у билансу успеха не треба да се сторнира. Фер вредност финансијског средства на датум рекласификације постаје нова набавна или амортизована вредност, како је применљиво. За финансијско средство рекласификовано ван категорије расположиво за продају у складу са параграфом 50Е, сваки претходни добитак или губитак од тог средства који је признат у укупни остали резултат у складу са параграфом 55(б) треба рачуноводствено да се обухвата у складу са параграфом 54.

51 Ако, као резултат промене намере или способности, више није прикладно класификовати инвестицију као ону која се држи до доспећа, она треба да се рекласификује као расположива за продају и поново одмерена по фер вредности, и разлика између књиговодствене вредности и фер вредности треба да се рачуноводствено обухвата у складу са параграфом 55(б).

52 Кад год продаје или рекласификације више него безначајног дела инвестиција које се држе до доспећа не задовољавају било који од услова у параграфу 9, свака преостала инвестиција која се држи до доспећа треба да се рекласификује као она која је расположива за продају. После такве рекласификације, разлика између књиговодствене вредности и фер вредности треба да се рачуноводствено обухвата у складу са параграфом 55(б).

53 Ако поуздано одмеравање постане доступно за финансијско средство или финансијску обавезу за које такво одмеравање претходно није било доступно, и захтева се да се средство или обавеза одмеравају по фер вредности ако је могуће поуздано одмеравање (видети параграфе 46(ц) и 47), ово средство или обавеза треба да се поново одмеравају по фер вредности, и разлика између књиговодствене вредности и фер вредности треба да се рачуноводствено обухвата у складу са параграфом 55.

54 Ако, као резултат промене намере или способности или у ретким случајевима када поуздано одмеравање фер вредности није више могуће (видети параграфе 46(ц) и 47) или зато што су “две претходне финансијске године” поменуте у параграфу 9 прошле, постаје прикладно преносити финансијско средство или финансијску обавезу по набавној вредности или по амортизованој вредности, а не по фер вредности, фер вредност књиговодствене вредности финансијског средства или финансијске обавезе на тај датум постаје њихова нова набавна вредност или амортизована вредност, како је применљиво. Сваки претходни добитак или губитак од тог средства који је признат у укупни остали резултат у складу са параграфом 55(б) треба да се рачуноводствено обухвата на следећи начин:

(а) У случају финансијског средства са фиксним доспећем, добитак или губитак треба да се амортизују у билансу успеха током преосталог трајања инвестиције која се држи до доспећа коришћењем метода ефективне камате. Свака разлика између нове амортизоване вредности и износа на доспећу треба да се такође амортизује током преосталог трајања финансијског средства коришћењем метода ефективне камате, слично амортизацији премије или дисконта. Уколико дође до накнадног умањења вредности финансијског средства, сваки добитак или губитак који је признаван у укупни остали резултат се рекласификује из капитала у биланс успеха у складу са параграфом 67.

(б) У случају финансијског средства које нема фиксно доспеће, добитак или губитак се признаје у билансу успеха када се финансијско средство прода или отуђи на други начин. Уколико дође до накнадног умањења вредности финансијског средства, сваки претходни добитак или губитак који је признаван у укупном осталом резултату се рекласификује из капитала у биланс успеха у складу са параграфом 67.

Добици и губици

55 Добитак или губитак који се јавља услед промене фер вредности финансијског средства или финансијске обавезе која није део односа хеџинга (видети параграфе 89–102), треба да се признаје на следећи начин:

(а) Добитак или губитак од финансијског средства или финансијске обавезе класификованих по фер вредности кроз биланс успеха треба да се признаје у билансу успеха.

(б) Добитак или губитак од финансијског средства расположивог за продају треба да се признаје у укупни остали резултат, осим за трошкове од умањења вредности (видети параграфе 67–70) и девизне добитке и губитке (видети Прилог А параграф АГ83), док финансијско средство не престане да се признаје. Тада ће акумулирани добитак или губитак претходно признат у укупном осталом резултату бити рекласификован из капитала у биланс успеха, као рекласификација услед кориговања (видети IAS 1 Презентација финансијских извештаја (ревидиран 2007. године)). Међутим, камата израчуната коришћењем метода ефективне камате (видети параграф 9) се признаје у билансу успеха (видети IAS 18 Приходи). Дивиденде од инструмента капитала расположивог за продају се признају у билансу успеха када се установи право ентитета да прима уплате (видети IAS 18).

56 За она финансијска средства и финансијске обавезе која се књиже по амортизованој вредности (видети параграфе 46 и 47), добитак или губитак се признаје у билансу успеха када се престало са признавањем тог финансијског средства или обавезе или му је вредности умањена, као и кроз процес амортизације. Међутим, за финансијска средства или финансијске обавезе које су ставке хеџинга (видети параграфе 78–84 и Прилог А параграфи АГ98–АГ101) рачуноводствено обухватање добитака или губитака треба да буде у складу са параграфима 89–102.

57 Ако неки ентитет признаје финансијска средства коришћењем рачуноводствених података на датум измирења (видети параграф 38 и Прилог А параграфе АГ53 и АГ56), свака промена фер вредности тог средства која треба да се добије током периода између датума продаје и датума измирења се не признаје за средства пренета по набавној вредности или по амортизованој вредности (осим губитака због умањења вредности). За средства која се књиже по фер вредности, међутим, промена фер вредности треба да се признаје у билансу успеха, или у капиталу, како је прикладно по параграфу 55.

Умањење вредности и ненаплативост финансијских средстава

58 Ентитет треба да процењује на крају сваког извештајног периода да ли постоји неки објективан доказ да је дошло до умањења вредности финансијског средства или групе финансијских средстава. Ако постоји такав доказ, тај ентитет треба да примењује параграф 63 (за финансијска средства која се књиже по амортизованој вредности), параграф 66 (за финансијска средства која се књиже по набавној вредности) или параграф 67 (за финансијска средства која су расположива за продају) да би се одредио износ сваког губитка услед умањења вредности.

59 Финансијско средство или група финансијских средстава је умањене вредности, или су претрпљени губици због умањења вредности ако, и само ако, постоји објективни доказ умањења вредности као резултат догађаја који се одиграо после првобитног признавања средства ("настанак губитка") и тај настанак губитка (или настанци губитка) има утицаја на процењене будуће токове готовине од финансијског средства или групе финансијских средстава који се могу поуздано проценити. Може се догодити да није могуће утврдити један, засебан догађај који је проузроковао умањење вредности. Чешће је умањење вредности проузроковано комбинованим ефектом неколико догађаја. Губици очекивани као резултат будућих догађаја, без обзира колико вероватни, се не признају. Објективни доказ да је дошло до умањења вредности финансијског средства или групе финансијских средстава обухвата уочљиве податке које власник средства може да примети о настанку губитка:

(а) значајној финансијској тешкоћи емитента или дужника;

(б) кршењу уговора, као што је неиспуњење обавезе или закаснеле исплате камате или главнице;

(ц) гаранцији од стране зајмодавца зајмопримцу, због економских или правних разлога у вези са финансијском тешкоћом зајмопримца, повластице коју зајмодавац не би узимао у обзир у неким другим околностима;

(д) високој вероватноћи банкрота или друге финансијске реорганизације зајмодавца;

(е) нестанку активног тржишта за то финансијско средство због финансијских тешкоћа; или

(ф) уочљивим подацима који показују да постоји мерљиво смањење будућих токова готовине од групе финансијских средстава након почетног признавања тих средстава, мада смањење не може још увек да се утврди за појединачна финансијска средства у групи, укључујући и:

(i) штетне промене платежне моћи зајмопримца у групи (на пример, повећан број одложених исплата или повећан број зајмопримца са кредитним картицама који су достигли своја ограничења кредита и исплаћују минимални месечни износ); или

(ii) национални или локални економски услови који су у вези са измиривањем обавеза за средства у групи (на пример, повећање степена незапослености зајмопримца у тој географској области, смањење цена некретнина за хипотеке у релевантној области, смањење цена нафте за средства зајма произвођачима нафте, или штетне промене индустријских услова који утичу на зајмопримце у групи).

60 Нестанак активног тржишта зато што се финансијским инструментима одређеног ентитета више не тргује јавно, није доказ умањења вредности. Пад кредитног рејтинга ентитета није, сам по себи, доказ умањења вредности, мада може бити доказ умањења вредности када се узму у обзир и друге доступне информације. Пад фер вредности финансијског средства испод набавне или амортизоване вредности није неопходно доказ умањења вредности (на пример, пад фер вредности инвестиције у дужнички инструмент који је резултат повећања каматних стопа ослобођених ризика).

61 Поред врста догађаја описаних у параграфу 59, објективни докази о умањењу вредности инвестиције у инструмент капитала обухватају информације о значајним променама са штетним утицајем које су се одиграле у технолошком, тржишном, економском или правном окружењу у ком емитент послује, и означава да се трошкови инвестиције у инструмент капитала не могу повратити. Значајан или дуготрајан пад фер вредности инвестиције у инструмент капитала испод набавне вредности је такође значајан доказ умањења вредности.

62 У неким случајевима се може догодити да су уочљиви докази потребни за процену износа губитка због умањења вредности финансијског средства ограничени или више нису у потпуности релевантни за актуелне околности. На пример, ово може да буде случај када је зајмодавац у финансијским тешкоћама и када постоји недовољно доступних података из прошлости који се односе на сличне зајмодавце. У таквим случајевима, ентитет користи своје искуство и расуђивање да коригује уочљиве податке за групу финансијских средстава да би они одразили актуелне околности (видети параграф AG89). Коришћење разумних процена је кључни део састављања финансијских извештаја и не смањује њихову поузданост.

Финансијска средства која се књиже по амортизованој вредности

63 Ако постоји објективни доказ да је настао губитак због умањења вредности од зајмова или потраживања или инвестиција које се држе до доспећа које се књиже по амортизованој вредности, износ губитка се одмерава као разлика између књиговодствене вредности средства и садашње вредности процењених будућих токова готовине (искључујући будуће кредитне губитке који нису настали дисконтонаних по првобитној ефективној каматној стопи финансијског средства (то јест, ефективној каматној стопи израчунатој приликом првобитног признавања). Књиговодствена вредност средства треба да се смањи или директно или коришћењем рачуна за надокнаде. Износ губитка треба да се призна у

билансу успеха.

64 Ентитет прво процењује да ли објективни доказ умањења вредности постоји појединачно за средства која су појединачно значајна, појединачно или заједнички за финансијска средства која нису појединачно значајна (видети параграф 59). Ако ентитет одреди да не постоји објективни доказ умањења вредности за финансијско средство које се појединачно процењује, било да је значајно или не, он укључује то средство у групу финансијских средстава са сличним карактеристикама кредитног ризика и заједнички их процењује због умањења вредности. Средства која се појединачно процењују због умањења вредности и за која је губитак од умањења вредности признат или наставља да се признаје, се не укључују у заједничку процену због умањења вредности.

65 Ако се, у наредном периоду, износ умањења вредности смањи и ако се то смањење може објективно довести у везу са догађајем који се одиграо после признавања умањења вредности (као што је побољшање дужниковог кредитног рејтинга), претходно признати губитак због умањења вредности треба да се сторнира или директно или кориговањем рачуна за надокнаде. Сторнирање не треба да има за резултат књиговодствену вредност финансијског средства која прелази оно што би била амортизована вредност, у случају да умањење вредности није било признато, на датум када је извршено сторнирање умањења вредности. Износ сторнирања треба да се призна у билансу успеха.

Финансијска средства која се књиже по набавној вредности

66 Ако постоји објективни доказ да је губитак због умањења вредности настао за некотирани инструмент капитала који се не књижи по фер вредности зато што се фер вредност не може поуздано одмерити, или за дериватно средство које је повезано са и мора бити измирено испоруком таквог некотираног инструмента капитала, износ умањења вредности се одмерава као разлика између књиговодствене вредности финансијског средства и садашње вредности процењених будућих токова готовине дисконтваних по тренутној тржишној стопи приноса за слично финансијско средство (видети параграф 46(ц) и Прилог А параграфе AG80 и AG81). Такви губици због умањења вредности не треба да се сторнирају.

Финансијска средства расположива за продају

67 Када се пад фер вредности финансијског средства расположивог за продају призна у укупни остали резултат и када постоји објективни доказ умањења вредности средства (видети параграф 59), акумулирани губитак који је признат у укупном осталом резултату треба да се рекласификује из капитала у биланс успеха, као рекласификација услед кориговања, иако признавање финансијског средства није било престало.

68 Износ акумулираног губитка који је рекласификован из капитала у биланс успеха према параграфу 67 треба да буде разлика између трошкова стицања (нето од сваке исплате главнице и амортизације) и текуће фер вредност, умањена за сваки губитак због умањења вредности тог средства који је претходно признат у билансу успеха.

69 Губици због умањења вредности признати у билансу успеха за инвестицију у инструмент капитала класификован као расположив за продају не треба да буде сторниран кроз биланс успеха.

70 Ако се, у наредном периоду, фер вредност дужничког инструмента класификованог као онај који је расположив за продају повећа и ако се то повећање буде могло објективно довести у везу са догађајем који се одиграо након што је губитак због умањења вредности признат у билансу успеха, губитак због умањења вредности треба да се сторнира, а износ сторнирања призна у биланс успеха.

Хеџинг

71 Ако постоји назначени однос хеџинга између инструмента хеџинга и са њим повезане ставке која је предмет хеџинга као што је описано у параграфима 85–88 и Прилогу А параграфима AG102–AG104, рачуноводствено обухватање добитака или губитака од инструмента хеџинга и ставке хеџинга треба да буде у складу са параграфима 89–102.

Инструменти хеџинга

Инструменти који се квалификују

72 Овај стандард не ограничава околности у којима дериват може бити назначен као инструмент хеџинга, ако се задовоље услови из параграфа 88, изузев за одређене продате опције (видети Прилог А параграф AG94). Међутим, недериватно финансијско средство или недериватна финансијска обавеза могу бити назначени као инструменти хеџинга, само за хеџинг од девизних ризика.

73 У сврхе рачуноводства хеџинга, само инструменти који укључују спољну страну у односу на ентитет који извештава (то јест, спољну за групу или појединачни ентитет о ком се извештава) могу да буду назначени као инструменти хеџинга. Мада појединачни ентитети унутар консолидоване групе или одељења унутар ентитета могу ући у хеџинг трансакције са другим ентитетима унутар групе или одељењима унутар ентитета, све

транзакције унутар групе се елиминишу приликом консолидације. Стога, такве хеџинг трансакције се не могу квалификовати за рачуноводство хеџинга у појединачним или засебним финансијским извештајима појединачних ентитета унутар групе под условом да су они спољни за појединачни ентитет о ком се извештава.

Назначавање инструмента хеџинга

74 Обично постоји јединствено одмеравање фер вредности за инструмент хеџинга у целини, и фактори који узрокују промене фер вредности су међусобно зависни. На тај начин, ентитет именује однос хеџинга за инструмент хеџинга у целини. Једини дозвољени изузеци су:

(а) одвајање унутрашње вредности и временске вредности уговора о опцији и назначавање као инструмента хеџинга само промене унутрашње вредности опције и искључивање промене временске вредности; и

(б) одвајање елемента камате и промтне цене форвард уговора.

Ови изузеци су дозвољени зато што унутрашња вредност опције и премија форвард уговора могу обично да се одмеравају засебно. Динамична стратегија хеџинга која процењује и унутрашњу вредност и временску вредност уговора о опцији може да се квалификује за рачуноводство хеџинга.

75 Део читавог инструмента хеџинга, као што је 50% номиналног износа, може бити назначено као инструмент хеџинга у односу хеџинга. Међутим, однос хеџинга не мора да се назначи само за део временског периода током ког инструмент хеџинга остаје неизмирен.

76 Један инструмент хеџинга се може назначити као хеџинг више од једне врсте ризика под условом да се (а) ризици који су предмет хеџинга могу јасно утврдити; (б) ефективност хеџинга може приказати; и (ц) могуће обезбедити да постоји посебно назначавање за инструмент хеџинга и различите позиције ризика.

77 Два или више деривата, или њихови делови (или, у случају хеџинга валутног ризика, два или више недеривата, или њихови делови, или комбинација деривата и недеривата или њихових делова), се могу посматрати у комбинацији или заједнички назначени као инструмент хеџинга. Међутим, доња или горња граница каматне стопе или други дериватни инструмент који комбинује продату опцију и купљену опцију се не квалификује као инструмент хеџинга ако је он, у ствари, нето продата опција (за коју је добијена нето премија). Слично, два или више инструмента (или њихови делови) могу бити назначени као инструмент хеџинга само ако ниједан од њих није продата опција или нето продата опција.

Ставке хеџинга

Ставке које се квалификују

78 Ставка хеџинга може бити признато средство или обавеза, непризната утврђена обавеза, врло вероватна предвиђена будућа трансакција, или нето инвестиција у инострано пословање. Ставка хеџинга може бити (а) једно средство, обавеза, утврђена обавеза, предвиђена трансакција, нето инвестиција у инострано пословање или (б) група средстава, обавеза, утврђених обавеза, врло вероватних предвиђених трансакција или нето инвестиција у инострано пословање са сличним карактеристикама ризика или (ц) само у портфељу хеџинга ризика каматних стопа, део портфеља финансијских средстава или финансијских обавеза које деле ризик који је предмет хеџинга.

79 За разлику од зајмова и потраживања, инвестиција која се држи до доспећа не може да буде ставка хеџинга у погледу ризика каматне стопе или ризика од плаћања унапред зато што назначавање неке инвестиције као инвестиције која се држи до доспећа захтева намеру да се инвестиција држи до доспећа без обзира на промене фер вредности или токова готовине такве инвестиције које се могу приписати променама каматних стопа. Међутим, инвестиција која се држи до доспећа може бити ставка хеџинга у погледу ризика од промена девизних курсева и кредитног ризика.

80 У сврхе рачуноводства хеџинга, само средства, обавезе, утврђене обавезе и врло вероватне предвиђене трансакције које обухватају страну која је спољашња за ентитет могу да се назначе као ставке хеџинга. Следи да рачуноводство хеџинга може да се примени на трансакције између ентитета или сегменте у истој групи само у појединачним или засебним финансијским извештајима тих ентитета, а не у консолидованим финансијским извештајима групе. Као изузетак, девизни ризик монетарне ставке унутар групе (на пример, дуговање/потраживање између два зависна ентитета) може да се квалификује као ставка хеџинга у консолидованим финансијским извештајима ако има за резултат изложеност добицима или губицима од девизних курсева који нису у потпуности елиминисани после консолидације у складу са IAS 21 *Ефекти промена девизних курсева*. У складу са IAS 21, добици и губици од монетарних ставки унутар групе се не елиминишу у потпуности после консолидовања када се монетарна ставка унутар групе преноси између два ентитета из групе која имају различите функционалне валуте. Поред тога, девизни ризик веома вероватне и предвидиве трансакције унутар групе може да се квалификује као ставка хеџинга у консолидованим финансијским извештајима под условом да је трансакција назначена у валути која није функционална валута ентитета који учествује у тој трансакцији и девизни ризик ће утицати на консолидовани биланс успеха.

Назначавање финансијских ставки као ставки хеџинга

81 Ако је ставка хеџинга финансијско средство или финансијска обавеза, она може да буде ставка хеџинга у

погледу ризика повезаних само са делом његових токова готовине или фер вредности (као што је један или више одабраних уговорних токова готовине или њихових делова или процента њихове фер вредности), под условом да ефективност може да се одмери. На пример, део изложености каматне стопе средства или обавезе који носе камату, који се може утврдити и одвојено одмерити, може да се назначи као ризик који је предмет хеџинга (као што је каматна стопа ослобођена ризика или компонента бенчмарк (референтне) каматне стопе од укупне изложености каматне стопе финансијског инструмента који је предмет хеџинга).

81А У хеџингу фер вредности од изложености каматне стопе портфеља, финансијских средстава или финансијских обавеза (и само у таквом хеџингу), део који је био предмет хеџинга може бити одређен помоћу износа валуте (на пример, износа у доларима, еврима, фунтама или рандима) уместо као појединачно средство (или обавеза). Иако портфељ може, за сврхе управљања ризиком, укључити средства и обавезе, назначени износ је износ средстава или износ обавеза. Назначавање нето износа обухватањем средстава и обавеза заједно није дозвољено. Ентитет може извршити хеџинг дела ризика каматне стопе везаног за назначени износ. На пример, у случају хеџинга портфеља који садржи средства која се плаћају унапред, ентитет може да изврши хеџинг промене фер вредности која се може приписати промени каматне стопе која је била предмет хеџинга на основу очекиваних датумима поновног одређивања цена. Када се део који је предмет хеџинга заснива на очекиваним датумима поновног одређивања цена, ефекат који те промене каматне стопе, која је била предмет хеџинга, имају на те очекиване датуме, треба да се укључи приликом одређивања промене фер вредности ставке хеџинга. Сходно томе, ако је портфељ, који садржи ставке које се плаћају унапред, предмет хеџинга дериватом који се не плаћа унапред, долази до неефективности ако се измене датуми када се очекује плаћање унапред ставки у портфељу који је предмет хеџинга, или ако се стварни датуми плаћања унапред разликују од очекиваних датума.

Назначавање нефинансијских ставки као ставки хеџинга

82 Ако је ставка хеџинга нефинансијско средство или нефинансијска обавеза, она треба да буде назначена као ставка хеџинга или (а) за девизне ризике или (б) у целини за све ризике, због тежине раздвајања и одмеравања одговарајућег дела токова готовине или промена фер вредности које се могу приписати посебним ризицима, који нису девизни ризици.

Назначавање групе ставки као ставки хеџинга

83 Слична средства или сличне обавезе треба да се групишу и да се врши хеџинг групе, само ако појединачна средства или појединачне обавезе у тој групи имају исту изложеност ризицима за коју су назначени да их хеџинг штити. Шта више, очекиваће се да промена фер вредности која се може приписати ризику од хеџинга за сваку појединачну ставку у групи буде приближно пропорционална укупној промени фер вредности која се може приписати хеџингу ризика групе ставки.

84 Због тога што ентитет процењује ефективност хеџинга поређењем промена фер вредности или промена тока готовине инструмента хеџинга (или групе сличних инструмената хеџинга) и ставке хеџинга (или групе сличних ставки хеџинга), поређење инструмента хеџинга са укупном нето позицијом (на пример, нето свих средстава са фиксном стопом и свих обавеза са фиксном стопом са сличним доспећима), а не са посебном ставком хеџинга, се не квалификује као рачуноводство хеџинга.

Рачуноводство хеџинга

85 Рачуноводство хеџинга признаје ефекте пребијања на добитак или губитак промена фер вредности инструмента хеџинга и ставке хеџинга.

86 Постоје три врсте односа хеџинга:

(а) *хеџинг фер вредности*: хеџинг изложености променама фер вредности признатог средства или обавезе, или непризнате утврђене обавезе, или идентификовани део таквог средства, обавезе, или утврђене обавезе који се може приписати одређеном ризику и који може утицати на биланс успеха.

(б) *хеџинг токова готовине*: хеџинг изложености варијабилности токова готовине који (i) се може приписати одређеном ризику у вези са признатим средством или обавезом (као што су све или неке будуће исплате камате по основу дуга са варијабилном стопом) или са врло вероватном предвиђеном трансакцијом и који (ii) би могао да утиче на биланс успеха.

(ц) *хеџинг нето инвестиције у инострано пословање* као што је дефинисано у IAS 21.

87 Хеџинг девизног ризика утврђене обавезе може да се рачуноводствено обухвата као хеџинг фер вредности или хеџинг токова готовине.

88 Однос хеџинга се квалификује за рачуноводство хеџинга како је изложено у параграфима 89–102 ако, и само ако, се задовоље сви следећи услови:

(а) ако на почетку хеџинга постоји формално назначавање и документација о односу хеџинга и циљу за управљање ризицима неког ентитета, као и стратегија за вршење хеџинга. Та документација треба да укључи идентификацију инструмента хеџинга, ставке хеџинга или трансакције у вези са њим, природу ризика који је предмет хеџинга, као и то како ће ентитет проценити ефективност инструмента хеџинга приликом пребијања изложености променама фер вредности ставке хеџинга или променама токова

готовине трансакције која је предмет хеџинга, а који се може приписати ризику који је предмет хеџинга;

(б) очекује се да хеџинг буде веома ефективан (видети Прилог А параграфе AG105–AG113) приликом пребијања промена фер вредности или токова готовине приписивих ризику који је предмет хеџинга, у складу са првобитно документованом стратегијом управљања ризиком за тај одређени однос хеџинга;

(ц) за хеџинге токова готовине, предвиђена трансакција која је предмет хеџинга мора бити веома вероватна и мора представљати изложеност променама токова готовине који би на крају могли да утичу на биланс успеха;

(д) ефективност хеџинга се може поуздано одмерити, то јест, фер вредност или токови готовине ставке хеџинга приписиви ризику који је предмет хеџинга и фер вредности инструмента хеџинга се могу поуздано одмерити (видети параграфе 46 и 47 и Прилог А параграфе AG80 и AG 81 за упутство о одређивању фер вредности); и

(е) хеџинг се стално процењује и одређује се да је стварно био веома ефективан током периода финансијског извештавања за које је хеџинг био назначен.

Хеџинг фер вредности

89 Ако хеџинг фер вредности задовољава услове из параграфа 88 током периода финансијског извештавања, он треба да се рачуноводствено обухвата на следећи начин:

(а) добитак или губитак од поновног одмеравања инструмента хеџинга по фер вредности (за дериватни инструмент хеџинга) или девизне компоненте његове књиговодствене вредности одмерене у складу са IAS 21 (за недериватни инструмент хеџинга) треба да се признаје у билансу успеха; и

(б) добитак или губитак од ставке хеџинга који се може приписати ризику који је предмет хеџинга треба да се коригује према књиговодственој вредности ставке хеџинга и да се призна билансу успеха. Ово се примењује чак и када је ставка хеџинга иначе одмерена по набавној вредности. Признавање добитка или губитка приписивог ризику који је предмет хеџинга се примењује ако је ставка хеџинга финансијско средство расположиво за продају.

89А За хеџинг фер вредности изложености каматне стопе дела портфеља финансијских средстава или финансијских обавеза (и само у таквом хеџингу), захтев у параграфу 89(б) може бити испуњен презентовањем добитка или губитка приписивог ставки хеџинга или:

(а) у засебној линијској ставки у оквиру средстава, за оне временске периоде поновног одређивања цена за које је ставка хеџинга средство; или

(б) у засебној линијској ставки у оквиру обавеза, за оне временске периоде поновног одређивања цена за које је ставка хеџинга обавеза.

Засебне линијске ставке из (а) и (б) треба презентовати уз финансијска средства или финансијске обавезе. Износе обухваћене овим линијским ставкама треба уклонити из извештаја о финансијској позицији када средства или обавезе на које се ове ставке односе престану да се признају.

90 Ако су предмет хеџинга само одређени ризици који се могу приписати ставки хеџинга, признате промене фер вредности ставке хеџинга које нису у вези са ризиком који је предмет хеџинга се признају као што је изложено у параграфу 55.

91 Ентитет треба да проспективно престане да признаје рачуноводство хеџинга одређено параграфом 89 ако:

(а) инструмент хеџинга истекне или се прода, закључи или изврши (у ову сврху замена или продужење доспећа инструмент хеџинга са другим инструментом хеџинга се не сматра истеком или закључивањем ако је таква замена или продужење доспећа део документоване стратегије хеџинга тог ентитета);

(б) хеџинг више не задовољава критеријуме за рачуноводство хеџинга из параграфа 88; или

(ц) ентитет опозове назначивање.

92 На основу параграфа 89(б), свако кориговање књиговодствене вредности финансијског инструмента који је предмет хеџинга за који се користи метод ефективне камате (у случају портфеља хеџинга ризика каматне стопе, у засебној линијској ставки извештаја о финансијској позицији описаној у параграфу 89А) треба да се амортизује у билансу успеха. Амортизација може почети чим дође до кориговања и не сме почети касније но када ставка хеџинга престаје да се коригује због промена фер вредности приписивим ризику који је предмет хеџинга. Кориговање се заснива на рекалкулацији каматне стопе на датум почетка амортизације. Ипак, ако, у случају хеџинга фер вредности изложености каматној стопи портфеља финансијског средства или финансијских обавеза (и само у таквом хеџингу), амортизација коришћењем рекалкулисане каматне стопе није изводљива, кориговање треба да се амортизује коришћењем праволинијског метода. Кориговање треба да се потпуно амортизује до доспећа финансијског инструмента или, у случају хеџинга портфеља ризика каматне стопе, по истеку релевантног временског периода поновног одређивања цена.

93 Када се непризната утврђена обавеза назначи као ставка хеџинга, накнадне кумулативне промене фер вредности утврђене обавезе које се могу приписати ризику који је предмет хеџинга се признају као средство или

обавеза са одговарајућим добитком или губитком који се признаје билансу успеха (видети параграф 89(б)). Промене фер вредности инструмента хеџинга се такође признају у билансу успеха.

94 Када ентитет закључи утврђену обавезу за стицање средства или преузимање обавезе која је ставка хеџинга у хеџингу фер вредности, почетна књиговодствена вредност средства или обавезе која је резултат тога што ентитет испуњава утврђену обавезу се коригује да би се обухватила укупна промена фер вредности утврђене обавезе која се може приписати ризику који је предмет хеџинга који је признат у извештају о финансијској позицији.

Хеџинг токова готовине

95 Ако хеџинг токова готовине задовољава услове параграфа 88 током периода, треба да се рачуноводствено обухвата на следећи начин:

(а) део добитка или губитка од инструмента хеџинга који се одређује као ефективни хеџинг (видети параграф 88) треба да се признаје у укупни остали резултат; и

(б) неефективни део добитка или губитка од инструмента хеџинга треба да се признаје у билансу успеха.

96 Још одређеније, хеџинг токова готовине се рачуноводствено обухвата на следећи начин:

(а) засебна компонента капитала повезана са ставком хеџинга се коригује према мањем од следећег (у апсолутним износима):

(i) укупном добитку или губитку од инструмента хеџинга од почетка хеџинга; и

(ii) укупној промени фер вредности (садашња вредност) очекиваних будућих токова готовине ставке хеџинга од почетка хеџинга;

(б) сваки преостали добитак или губитак од инструмента хеџинга или његове назначене компоненте (то није ефективан хеџинг) се признаје у билансу успеха; и

(ц) ако је документована стратегија ентитета за управљање ризиком за одређени однос хеџинга искључивање из процене ефективности хеџинга одређене компоненте добитка или губитка или токова готовине са њима у вези од инструмента хеџинга (видети параграфе 74, 75 и 88(а)), та искључена компонента добитка или губитка се признаје у складу са параграфом 55.

97 Ако хеџинг предвиђене трансакције накнадно има за резултат признавање средства или обавезе, добици или губици у вези са њима који су били признавани у укупном осталом резултату у складу са параграфом 95 треба да се рекласификују из капитала у биланс успеха, као рекласификација услед кориговања (видети IAS 1 (ревидиран 2007. године)), у истом периоду или периодима током којих стечено средство или преузета обавеза утичу на биланс успеха (као у периодима када се признаје приход или расход по основу камате). Међутим, ако ентитет очекује да сав или део губитка који је признат у укупном осталом резултату не буде повраћен у току једног или више будућих периода, он треба да рекласификује износ који није очекивао да буде повраћен у биланс успеха.

98 Ако хеџинг предвиђене трансакције накнадно има за резултат признавање нефинансијског средства или нефинансијске обавезе, или предвиђена трансакција за нефинансијско средство или нефинансијску обавезу постаје утврђена обавеза на коју се примењује рачуноводство хеџинга фер вредности, онда ентитет треба да усваји или (а) или (б) из даљег текста:

(а) он рекласификује добитке и губитке који су у вези са тим који су били признати у укупном осталом резултату у складу са параграфом 95 у биланс успеха као рекласификацију услед кориговања (видети IAS 1 (ревидиран 2007. године)) у истом периоду или периодима током ког/којих стечено средство или преузета обавеза утичу на биланс успеха (као што су периоди у којима се признају трошкови амортизације или трошкови продаје). Међутим, ако ентитет очекује да сви или део губитка признатог у укупном осталом резултату не буде повраћен у току једног или више будућих периода, он треба да рекласификује износ за који не очекује да буде повраћен из капитала у биланс успеха, као рекласификацију услед кориговања; и

(б) он уклања добитке и губитке који су с тим у вези и који су били признати у укупном осталом резултату у складу са параграфом 95, и укључује их у почетну цену или другу књиговодствену вредност средства или обавезе.

99 Ентитет треба да усвоји или (а) или (б) из параграфа 98 као рачуноводствену политику и примењује је доследно на све хеџинге на које се односи параграф 98.

100 За све хеџинге токова готовине који нису обухваћени параграфима 97 и 98, износи који су били признати у укупном осталом резултату треба да се рекласификују из капитала у биланс успеха као рекласификација услед кориговања (погледати IAS 1 (ревидиран 2007. године)) у истом периоду или периодима током ког/којих је предвиђена трансакција која је предмет хеџинга утицала на биланс успеха (на пример, када се предвиђена трансакција заиста догоди).

101 У свим следећим околностима ентитет треба да проспективно прекине рачуноводство хеџинга одређено параграфима 95–100:

(а) Инструмент хеџинга истекне или се прода, закључи или изврши (у ову сврху, замена инструмента хеџинга другим инструментом хеџинга или продужење доспећа се не сматра истицањем или

закључењем ако је таква замена или продужење доспећа део документоване стратегије хеџинга тог ентитета). У овом случају, укупни добитак или губитак од инструмента хеџинга који је признат у укупном осталом резултату од периода када је хеџинг био ефикасан (видети параграф 95(а)) треба да остане засебно у капиталу док се не догоди предвиђена трансакција. Када се та трансакција догоди, примењују се параграфи 97, 98 или 100.

(б) Хеџинг више не задовољава критеријуме за хеџинг рачуноводство из параграфа 88. У овом случају, укупни добитак или губитак од инструмента хеџинга који је признат у укупном осталом резултату од периода када је хеџинг био ефикасан (видети параграф 95(а)) треба да остане засебно у капиталу док се не догоди предвиђена трансакција. Када се та трансакција догоди, примењују се параграфи 97, 98 или 100.

(ц) Више се не очекује се да ће се предвиђена трансакција догодити, у ком случају сваки укупни добитак или губитак са тим у вези који је признат у укупном осталом резултату од периода када је хеџинг био ефикасан (видети параграф 95(а)) треба да се рекласификује из капитала у биланс успеха, као рекласификација услед кориговања. Предвиђена трансакција која није више врло вероватна (видети параграф 88(ц)) се још увек може десити.

(д) Ентитет опозива назначивање. За хеџинге предвиђене трансакције, укупни добитак или губитак од инструмента хеџинга који је признат у укупном осталом резултату од периода када је хеџинг био ефикасан (видети параграф 95(а)) треба да остане засебно у капиталу, док се не догоди предвиђена трансакција или док не престане да се очекује њено догађање. Када се трансакција догоди, примењују се параграф 97, 98 или 100. Ако се више не очекује да се трансакција догоди, укупни добитак или губитак који је био признан у осталом свеобухватном приход треба да се рекласификује из капитала у биланс успеха, као рекласификација услед кориговања.

Хеџинг нето инвестиције

102 Хеџинг нето инвестиције у инострано пословање, укључујући и хеџинг монетарне ставке који се рачуноводствено обухвата као део нето инвестиције (видети IAS 21), треба да се рачуноводствено обухвата слично хеџингу токова готовине:

(а) део добитка или губитка од инструмента хеџинга који је одређен да буде ефикасни хеџинг (видети параграф 88) треба да се признаје у укупном осталом резултату; и

(б) неефикасан део треба да се признаје у билансу успеха.

Добитак или губитак од инструмента хеџинга који се односи на ефикасан део хеџинга који је признат у укупном осталом резултату треба да се признаје у билансу успеха, као рекласификација услед кориговања (видети IAS 1 (ревидиран 2007. године)) у складу са параграфима 48-49 IAS 21 после отуђења или периодичног отуђења иностраног пословања.

Датум ступања на снагу и прелазни период

103 Ентитет треба да примењује овај стандард (укључујући и измене објављене у марту 2004. године) за годишње периоде који почињу 1. јануара 2005. године или касније. Дозвољена је ранија примена. Ентитет не треба да примењује овај стандард (укључујући и измене објављене у марту 2004. године) за годишње периоде који су почели пре 1. јануара 2005. године осим ако он такође не примењује и IAS 32 (објављен у децембру 2003. године). Ако ентитет примењује овај стандард за период који је почео пре 1. јануара 2005. године, он треба да обелодани ову чињеницу.

103А Ентитет треба да примењује измену дату у параграфу 2(ј) за годишње периоде који почињу 1. јануара 2006. године или касније. Уколико ентитет примењује IFRIC 5 *Право на учешће у фондовима намењеним повлачењу имовине из употребе, обнављању и заштити животне средине* за ранији период, ова измена се такође примењује на тај ранији период.

103Б У *Уговорима о финансијској гаранцији* (Изменама IAS-а 39 и IFRS-а 4), објављеним у августу 2005. године, измењени су параграфи 2(е) и (х), 4, 47 и AG4, додат је параграф AG4А, додата је нова дефиниција уговора о финансијској гаранцији у параграфу 9 и избрисан је параграф 3. Ентитет треба да примењује ове измене за годишње периоде који почињу 1. јануара 2006. године или касније. Подстиче се ранија примена. Ако ентитет примењује ове измене на ранији период, он треба да обелодани ту чињеницу и да истовремено примени одговарајуће измене IAS 3² и IFRS 4.

103Ц IAS 1 (ревидиран 2007. године) је изменио терминологију која се користи у свим IFRS. Поред тога, њиме су измењени параграфи 26, 27, 34, 54, 55, 57, 67, 68, 95(а), 97, 98, 100, 102, 105, 108, AG4Д, AG4Е(д)(и), AG56, AG67, AG83 и AG99Б. Ентитет примењује ове измене за годишње периоде који почињу 1. јануара 2009. године или касније. Уколико ентитет примењује IAS 1 (ревидиран 2007. године) за ранији период, ове измене се такође примењују за тај ранији период.

103Д IFRS 3 (ревидиран 2008. године) је избрисао параграф 2(ф). Ентитет примењује ове измене за годишње периоде који почињу 1. јула 2009. године или касније. Уколико ентитет примењује IFRS 3 (ревидиран 2008. године) за ранији период, ове измене се такође примењују за тај ранији период.

103E IAS 27 (ревидиран 2008. године) је изменио параграф 102. Ентитет примењује ове измене за годишње периоде који почињу 1. јула 2009. године или касније. Уколико ентитет примењује IAS 27 (ревидиран 2008. године) за ранији период, ове измене се такође примењују за тај ранији период.

103Ф Ентитет примењује измене параграфа 2 за годишње периоде који почињу 1. јануара 2009. године или касније. Уколико ентитет примењује *Финансијске инструменте са правом поновне продаје емитенту и обавезе настале током ликвидације* (измене IAS 32 и IAS 1) које су објављене у фебруару 2008. године за ранији период измене параграфа 2 се примењују за тај ранији период.

103Г Ентитет примењује параграфе AG99БА, AG99Е, AG99Ф, AG110А и AG110Б ретроспективно за годишње периоде који почињу 1. јула 2009. године или касније, у складу са IAS 8 *Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке*. Ранија примена је дозвољена. Уколико ентитет примењује *Прихватљиве ставке хеџинга* (измене IAS 39) за периоде који почињу пре 1. јула 2009. године, обелодањује ту чињеницу.

103Х *Рекласификација финансијских средстава* (измена IAS 39 и IFRS 7), објављена у октобру 2008. године, је утицала на измену параграфа 50 и AG8 и додавање параграфа 50Б-50Ф. Ентитет примењује ове измене од 1. јула 2008. године или касније. Ентитет не треба да рекласификује финансијско средство у складу са параграфом 50Б, 50Д или 50Е пре 1. јула 2008. године. Свака рекласификација финансијског средства извршена 1. новембра 2008. године или касније ступа на снагу само од датума када се изврши рекласификација. Ниједна рекласификација финансијског средства у складу са параграфом 50Б, 50Д или 50Е не треба да се примењује ретроспективно пре 1. јула 2008. године.

103И *Рекласификација финансијских средстава – датум примене и прелазак* (измене IAS 39 и IFRS 7), објављене у новембру 2008. године су узроковале измену параграфа 103Х. Ентитет примењује те измене 1. јула 2008. године или касније.

104 Овај стандард треба да се примењује ретроспективно осим за оно што је означено у параграфима 105–108. Почетни биланс задржаних зарада за најранији претходни презентовани период и све друге упоредне периоде треба да се коригује као да се овај стандард одувек примењивао осим ако би преправљање информација било неизводљиво. Ако је преправљање информација неизводљиво, ентитет треба да обелодани ову чињеницу и назначи обим у ком су информације преправљане.

105 Када се овај стандард примењује по први пут, ентитету је дозвољено да назначи претходно признато финансијско средство као расположиво за продају. За свако такво финансијско средство, ентитет признаје све кумулативне промене фер вредности у засебну компоненту капитала до накнадног престанка признавања или умањења вредности, када ентитет треба да рекласификује тај укупни добитак или губитак из капитала у биланс успеха, као рекласификацију услед кориговања (видети IAS 1 (ревидиран 2007. године)). Ентитет треба такође:

(а) да преправи финансијско средство користећи ново назначавање у упоредним финансијским извештајима; и

(б) да обелодани фер вредност финансијских средстава на датум назначавања и њихову класификацију и књиговодствену вредности у претходним финансијским извештајима.

105А Ентитет треба да примењује параграфе 11А, 48А, AG4Б–AG4К, AG33А и AG33Б и измене у параграфима 9, 12 и 13 из 2005. године за годишње периоде почев од 1. јануара 2006. године. Подстиче се ранија примена.

105Б Ентитет који по први пут примењује параграфе 11А, 48А, AG4Б–AG4К, AG33А и AG33Б и измене у параграфима 9, 12 и 13 из 2005. године за годишњи период који почиње пре 1. јануара 2006. године

(а) дозвољено му је, када се ови нови и измењени параграфи примењују по први пут, да назначи по фер вредности кроз биланс успеха сва претходно призната финансијска средства или финансијске обавезе која се тада квалификују за такво назначавање. Када годишњи период почиње пре 1. септембра 2005. године, таква назначавања не морају да буду завршена до 1. септембра 2005. године и могу такође да обухватају финансијска средства и финансијске обавезе признате између почетка тог годишњег периода и 1. септембра 2005. године. Поред онога што је изнето у параграфу 91, сваком финансијском средству или финансијској обавези назначеном по фер вредности кроз биланс успеха у складу са овим подпараграфом који су претходно били назначени као ставка хеџинга у рачуноводственим односима хеџинга фер вредности треба да престане назначавање из тих односа у исто време када се назначе по фер вредности кроз биланс успеха.

(б) треба да обелодани фер вредност сваког финансијског средства или финансијске обавезе назначеног у складу са подпараграфом (а) на датум назначавања, као и њихова класификацију и књиговодствена вредност из претходних финансијских извештаја.

(ц) треба да престане да назначава свако финансијско средство или финансијску обавезу који су претходно били назначени по фер вредности кроз биланс успеха ако се не квалификује за такво назначавање у складу са тим новим и измењеним параграфима. Када се финансијско средство или финансијска обавеза одмере по амортизованој вредности након престанка назначавања, датум престанка назначавања се сматра датумом његовог почетног признавања.

(д) треба да обелодани фер вредност сваког финансијског средства или финансијске обавезе чије је назначавање престало у складу са подпараграфом (ц) на датум престанка назначавања, као и њихове нове класификације.

105Ц Ентитет који по први пут примењује параграфе 11А, 48А, AG4Б–AG4К, AG33А и AG33Б и измене у параграфима 9, 12 и 13 из 2005. године за годишњи период који почиње 1. јануара 2006. године или касније

(а) треба да престане да назначава свако финансијско средство или финансијску обавезу по фер вредности кроз биланс успеха само ако се оно не квалификује за такво назначавање у складу са тим новим и измењеним параграфима. Када се финансијско средство или финансијска обавеза одмере по амортизованој вредности након престанка назначавања, датум престанка назначавања се сматра датумом његовог почетног признавања.

(б) не треба да назначава по фер вредности кроз биланс успеха ниједно претходно признато финансијско средство или финансијску обавезу.

(ц) треба да обелодани фер вредност сваког финансијског средства или финансијске обавезе чије је назначавање престало у складу са подпараграфом (а) на датум престанка назначавања, као и њихове нове класификације.

105Д Ентитет треба да преправи своје упоредне финансијске извештаје користећи нова назначавања из параграфа 105Б или 105Ц под условом да, у случају финансијског средства, финансијске обавезе или групе финансијских средстава, финансијских обавеза или обоје, назначених по фер вредности кроз биланс успеха, ове ставке или групе задовољавају критеријуме у параграфима 9(б)(i), 9(б)(ii) или 11А на почетку упоредног периода или, ако су стечени након почетка упоредног периода, да задовољавају критеријуме у параграфима 9(б)(i), 9(б)(ii) или 11А на датум почетног признавања.

106 Осим како је дозвољено у параграфу 107, ентитет треба да примењује захтеве за престанак признавања из параграфа 15–37 и Прилога А параграфи АG36–АG52 у догледно време. У складу са тим, ако је ентитет престао да признаје финансијска средства према IAS 39 (ревидираном 2000. године) као резултат трансакције која се десила пре 1. јануара 2004. године и ако та средства не би била призната по овом стандарду, он не треба да признаје ова средства.

107 Без обзира на параграф 106, ентитет може применити захтеве за престанак признавања из параграфа 15–37 и Прилога А параграфи АG36–АG52 ретроспективно од датума који одабере ентитет, под условом да су информације потребне да се примени IAS 39 на средства и обавезе које престају да се признају као резултат прошлих трансакција прибављене у време првобитног рачуноводствено обухватања ових трансакција.

107А Без обзира на параграф 104, ентитет може применити захтеве дате у последњој реченици параграфа АG76 и параграфа АG76А, на један од следећих начина:

(а) проспективно на трансакције започете након 25. октобра 2002. године; или

(б) проспективно на трансакције започете након 1. јануара 2004. године.

108 Ентитет не треба да коригује књиговодствену вредност нефинансијских средстава и нефинансијских обавеза да би искључио добитке и губитке који су у вези са хеџингом токова готовине који је био укључен у књиговодствену вредност пре почетка финансијске године у којој је овај стандард први пут примењен. На почетку финансијског периода у ком је овај стандард први пут примењен, сваки износ признат ван биланса успеха (у укупном осталом резултату или директно у капиталу) за хеџинг утврђене обавезе која се према овом стандарду рачуноводствено обухвата као хеџинг фер вредности треба да се рекласификује као средство или обавеза, осим за хеџинг девизног ризика који наставља да се третира као хеџинг токова готовине.

108А Ентитет треба да примењује последњу реченицу параграфа 80, као и параграфа АG99А и АG99Б, на годишње периоде који почињу 1. јануара 2006. године или касније. Подстиче се ранија примена. Ако ентитет назначи ставку хеџинга као екстерну предвиђену трансакцију која

(а) је назначена у функционалној валути ентитета који учествује у трансакцији,

(б) узрокује изложеност која ће имати ефекта на консолидовани биланс успеха (то јест, назначена је у валути која није валута за презентацију групе), и

(ц) би се квалификовала за рачуноводство хеџинга да није назначена у функционалној валути ентитета који у њој учествује,

Он може да примењује рачуноводство хеџинга на консолидоване финансијске извештаје у периоду/има пре датума примене последње реченице параграфа 80, као и параграфа АG99А и АG99Б.

108Б Ентитет не мора да примењује параграф АG99Б на компаративне информације које се односе на периоде пре датума примене последње реченице параграфа 80 и параграфа АG99А.

108Ц Параграфи 9, 73 и АG8 су измењени а параграф 50А додат у оквиру *Побољшања IFRS која су објављена у мају 2008. године*. Ентитет примењује ове измене за годишње периоде који почињу 1 јануара 2009. године или касније. Ентитет примењује измене параграфа 9 и 50А од датума и на начин на који је применио измене из 2005. године као што је описано у параграфу 105А. Ранија примена свих измена је дозвољена. Уколико ентитет примењује измене за ранији период обелодањује ту чињеницу.

Повлачење других саопштења

109 Овај стандард замењује IAS 39 *Финансијски инструменти: признавање и одмеравање* ревидиран у октобру 2000. године.

110 Овај стандард и Упутство за примену које иде уз њега замењују Упутство за примену које је објавио Комитет за Упутства за примену, који је основао бивши IASC.

Прилог А

Упутство за примену

Овај прилог је саставни део Стандарда.

Делокруг (параграфи 2–7)

AG1 Неки уговори захтевају исплату на основу климатских, геолошких или других физичких варијабли. (Они уговори који се заснивају на климатским варијаблама се понекад називају “временским дериватима”). Ако они уговори нису под делокругом IFRS 4, они су под делокругом овог стандарда.

AG2 Овај стандард не мења захтеве који се односе на планове о примањима запослених у складу са IAS 26 *Рачуноводство и извештавање о пензијским плановима* и на тантијеме које се заснивају на обиму продаје или прихода од услуга који се рачуноводствено обухватају према IAS 18 *Приходи*.

AG3 Понекад, ентитет чини оно што сматра “стратешком инвестицијом” у инструменте капитала које емитује други ентитет, са намером да успостави или одржи дугорочни пословни однос са ентитетом у који је инвестирано. Ентитет инвеститор користи IAS 28 за одређивање да ли је рачуноводствени метод удела прикладан за такву инвестицију. Слично, ентитет инвеститор користи IAS 31 за одређивање да ли су за такву инвестицију прикладни метод пропорционалне консолидације или метод удела. Ако нису прикладни ни метод пропорционалне консолидације ни метод удела, ентитет примењује овај стандард на ту стратешку инвестицију.

AG3A Овај стандард се примењује на финансијска средства и финансијске обавезе осигуратеља, које нису права и обавезе које се избацују према параграфу 2(е) зато што оне настају према уговорима који су под делокругом IFRS 4.

AG4 Уговори о финансијским гаранцијама могу имати различите правне облике, као што су гаранција, неки облици акредитива, уговор о неиспуњењу обавезе отплате кредита или уговор о осигурању. Њихов рачуноводствени поступак не зависи од њиховог правног облика. Ово што следи су примери одговарајућег поступка (видети параграф 2(е)):

(а) Мада уговор о финансијској гаранцији задовољава дефиницију уговора о осигурању из IFRS 4 ако је пренети ризик значајан, емитент примењује овај стандард. Ипак, ако је емитент претходно експлицитно потврдио да он сматра такве уговоре уговорима о осигурању и ако је користио рачуноводство које се може применити на уговоре о осигурању, емитент може одабрати да примењује било овај стандард било IFRS 4 на такве уговоре о финансијској гаранцији. Ако се примењује овај стандард, параграф 43 захтева од емитента да призна уговор о финансијској гаранцији на почетку по фер вредности. Ако је уговор о финансијској гаранцији емитован неповезаној страни у изолованој независној трансакцији, његова фер вредност на почетку ће вероватно бити једнака добијеној премији, осим ако не постоји доказ за супротно. Након тога, осим ако уговор о финансијској гаранцији није на почетку назначен по фер вредности кроз биланс успеха или осим ако се не примењују параграфи од 29 до 37 и од AG47 до AG52 (када се пренос финансијског средства не квалификује за престанак признавања или када се примењује приступ сталног учешћа), емитент га одмерава према вишем износу између:

(i) износа одређеног у складу са IAS 37; и

(ii) износа који је признат на почетку умањен, када је то прикладно, за укупну амортизацију признату у складу са IAS 18 (видети параграф 47(ц)).

(б) Неке гаранције у вези са кредитом не захтевају, као предуслов за исплату, да је имаалац изложен, или да је претрпео губитак зато што дужник није на време извршио исплату средства које се гарантује. Пример такве гаранције је гаранција која захтева исплате као одговор на промене одређеног кредитног рејтинга или кредитног индекса. Такве гаранције нису уговори о финансијској гаранцији, које дефинише овај стандард, и нису уговори о осигурању, који су дефинисани у IFRS 4. Такве гаранције су деривати и емитент на њих примењује овај стандард.

(ц) Ако је уговор о финансијској гаранцији емитован у вези са продајом робе, емитент примењује IAS 18 приликом одређивања да ли признаје приходе од гаранције и од продаје робе.

AG4A Тврдње да емитент сматра уговоре уговорима о осигурању се обично могу наћи у емитентовој комуникацији са клијентима и регулаторним телима, у уговорима, пословној документацији и финансијским извештајима. Шта више, уговори о осигурању су често предмет рачуноводствених захтева који се разликују од захтева за друге врсте трансакција, као што су уговори које емитују банке или комерцијалне компаније. У таквим случајевима, емитентови финансијски извештаји обично обухватају извештај да је емитент користио те рачуноводствене захтеве.

Дефиниције (параграфи 8 и 9)

Назначавање по фер вредности кроз биланс успеха

AG4Б Параграф 9 овог стандарда дозвољава ентитету да назначи финансијско средство, финансијску обавезу или групу финансијских инструмената (финансијска средства, финансијске обавезе или обоје) по фер вредности кроз биланс успеха под условом да ће то имати за резултат релевантније информације.

AG4Ц Одлука ентитета да назначи финансијско средство или финансијску обавезу по фер вредности кроз

биланс успеха је слична избору рачуноводствене политике (мада се, за разлику од избора рачуноводствене политике, не захтева да се доследно примењује на све сличне трансакције). Када ентитет има такав избор, параграф 14(б) IAS 8 *Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке* захтева да одабрана политика има за резултат финансијске извештаје који обезбеђују поуздане и релевантније информације о ефектима трансакција, другим догађајима и стању финансијске позиције ентитета, финансијским перформансама или токовима готовине. У случају назначивања по фер вредности кроз биланс успеха, параграф 9 износи две врсте околности када ће захтев за релевантнијим информацијама бити задовољен. У складу са тим, да би одабрао назначивање у складу са параграфом 9, ентитет треба да покаже да спада у једну (или обе) врсту околности.

Параграф 9(б)(i): Назначивање елиминише или значајно смањује недоследност у одмеравању или признавању која би се иначе јавила

AG4Д Према IAS 39, одмеравање финансијског средства или финансијске обавезе и класификација признатих промена вредности се одређују према класификацији ставке и према томе да ли је ставка део назначеног односа хеџинга. Ови захтеви могу створити недоследност у одмеравању или признавању (што се понекад назива "рачуноводствено неслагање") када би се, на пример, у недостатку назначивања по фер вредности кроз биланс успеха, финансијско средство класификовало као расположиво за продају (са већином промена фер вредности признатим у укупном осталом резултату) и када би се обавеза коју ентитет сматра повезаном са овим одмеравала по амортизованој вредности (са променама фер вредности које нису признате). У таквим околностима, ентитет може да закључи да би његови финансијски извештаји пружали релевантније информације да су и средство и обавеза класификовани по фер вредности кроз биланс успеха.

AG4Е Следећи примери приказују када овај захтев може бити задовољен. У свим случајевима, ентитет може да користи овај услов за назначивање финансијског средства или финансијске обавезе по фер вредности кроз биланс успеха само ако задовољавају принцип у параграфу 9(б)(i).

(а) Ентитет има обавезе чији токови готовине се према уговору заснивају на перформансама средстава која би се иначе класификовала као расположива за продају. На пример, осигуратељ може да има обавезе које садрже обележје дискреционог учешћа које исплаћује добити на основу реализованих и/или нереализованих прихода од инвестиције одређене групе средстава осигуратеља. Ако одмеравање ових обавеза одражава актуелне тржишне цене, класификација средстава по фер вредности кроз биланс успеха значи да се промене фер вредности финансијског средства признају у билансу успеха у истом периоду као и одговарајуће промене вредности обавеза.

(б) Ентитет има обавезе према уговорима о осигурању чије одмеравање комбинује актуелне информације (како је дозвољено IFRS 4, параграф 24) и финансијска средства која сматра повезаним која би се иначе класификовала као расположива за продају или која се одмеравају по амортизованој вредности.

(ц) Ентитет има финансијска средства, финансијске обавезе или обоје који имају заједнички ризик, као што је ризик од каматне стопе, који узрокује супротне промене фер вредности које имају тенденцију да се међусобно пребијају. Међутим, само би се неки од инструмената одмеравали по фер вредности кроз биланс успеха (то јест, су деривати, или су класификовани као они који се држе ради трговања). Такође може бити случај да захтеви рачуноводства хеџинга нису задовољени, на пример зато што нису задовољени захтеви ефективности у параграфу 88.

(д) Ентитет има финансијска средства, финансијске обавезе или обоје који имају заједнички ризик, као што је ризик од каматне стопе, који узрокује супротне промене фер вредности које имају тенденцију да се међусобно пребијају и ентитет се не квалификује за рачуноводство хеџинга зато што ниједан од инструмената није дериват. Шта више, у недостатку рачуноводства хеџинга постоји значајна недоследност у признавању добитака и губитака. На пример:

(i) ентитет финансира портфељ средстава са фиксном стопом која би се иначе класификовала као расположива за продају са дужничком хартијом од вредности која се отплаћује у фиксним ратама чије промене фер вредности имају тенденцију да се међусобно пребијају. Извештавање и средстава и дужничких хартија од вредности по фер вредности кроз биланс успеха исправља недоследност која би иначе настала код одмеравања средстава по фер вредности са променама које се признају у укупном осталом резултату и дужничким хартијама од вредности по амортизованој вредности.

(ii) ентитет финансира одређену групу зајмова емитовањем преносивих обвезница чије промене фер вредности имају тенденцију да се међусобно пребијају. Ако, поред тога, ентитет редовно купује и продаје обвезнице, али ретко, ако икада, купује и продаје зајмове, извештавање и зајмова и обвезница по фер вредности кроз биланс успеха елиминише недоследност у времену признавања добитака и губитака који би иначе били резултат одмеравања по амортизованој вредности и признавања добитка или губитка сваког пута када се обвезница откупи.

AG4Ф У случајевима као што су они описани у претходном параграфу, назначивање, приликом почетног признавања, финансијских средстава и финансијских обавеза које иначе нису тако одмераване по фер вредности кроз биланс успеха може да елиминише или значајно да смањи недоследност при одмеравању или признавању и да обезбеди релевантније информације. Из практичних разлога, ентитет не мора да унесе сва средства и обавезе које узрокују недоследност при одмеравању или признавању у потпуно исто време. Дозвољено је оправдано одлагање под условом да је свака трансакција назначена по фер вредности кроз биланс успеха приликом

почетног признавања и да се, у то време, очекује да се догоде све преостале трансакције.

AG4Г Не би било прихватљиво назначити само нека финансијска средства и финансијске обавезе, што би узроковало недоследност, по фер вредности кроз биланс успеха ако то не би елиминисало или значајно смањило недоследност и ако стога не би имало за резултат релевантније информације. Међутим, било би прихватљиво назначити само одређени број сличних финансијских средстава или сличних финансијских обавеза ако би се тиме постигло значајно смањење (и вероватно веће смањење него код других дозвољених назначивања) недоследности. На пример, претпоставимо да ентитет има одређени број сличних финансијских обавеза у укупном износу од н.ј.100 и одређени број сличних финансијских средстава у укупном износу од н.ј.50, али се оне одмеравају по различитом основу. Ентитет може значајно да смањи недоследност при одмеравању тиме што ће приликом почетног одмеравања да назначи сва средства, али само неке обавезе (на пример, појединачне обавезе у укупном збиру од н.ј.45) по фер вредности кроз биланс успеха. Међутим, зато што назначивање по фер вредности кроз биланс успеха може да се примени само на цео финансијски инструмент, ентитет у овом примеру мора да назначи једну или више обавеза у целини. Он не може да назначи било компоненту обавезе (на пример, промене вредности које се могу приписати само једном ризику, као што је промена бенчмарк (референтне) каматне стопе) или део (то јест, проценат) обавезе.

Параграф 9(б)(ii): Група финансијских средстава, финансијских обавеза или обома се управља и њихове перформансе се процењује на основу фер вредности, у складу са документованом стратегијом управљања ризику или инвестирања

AG4Х Ентитет може да управља и процењује перформансе групе финансијских средстава, финансијских обавеза или обоје на такав начин да одмеравање те групе по фер вредности кроз биланс успеха има за резултат релевантније информације. Централна тачка у овом примеру је начин на који ентитет управља и процењује перформансе, а не природа његових финансијских инструмената.

AG4И Следећи примери показују када овај услов може бити задовољен. У свим случајевима, ентитет може да користи овај услов за наименовање финансијских средстава или финансијских обавеза по фер вредности кроз биланс успеха само када задовољава принцип у параграфу 9(б)(ii).

(а) Ентитет је компанија са ризичним капиталом, заједнички фонд, труст за инвестирање у акције или сличан ентитет чији је посао инвестирање у финансијска средства са перспективном профитирања од њиховог укупног приноса у облику камате или дивиденди и промена фер вредности. IAS 28 и IAS 31 дозвољавају да се такве инвестиције искључе из њиховог делокруга под условом да се одмеравају по фер вредности кроз биланс успеха. Ентитет може да примењује исту рачуноводствену политику на друге инвестиције којима се управља по основи укупног приноса, али над којима је његов утицај недовољан да би оне биле под делокругом IAS 28 или IAS 31.

(б) Ентитет има финансијска средства и финансијске обавезе које имају један или више заједничких ризику и тим ризицима се управља и они се процењују на основу фер вредности у складу са документованом политиком управљања средствима и обавезама. Пример би могао да буде ентитет који је емитовао "структуриране производе" који садрже вишеструке уграђене деривате и који управља резултујућим ризицима на основу фер вредности користећи мешавину дериватних и недериватних финансијских инструмената. Сличан пример би могао да буде и ентитет који даје зајмове са фиксном каматном стопом и управља резултујућим ризиком референтне каматне стопе коришћењем мешавине дериватних и недериватних финансијских инструмената.

(ц) Ентитет је осигуратељ који држи портфељ финансијских средстава, управља тим портфељем тако да максимализује свој укупни принос (то јест, камате или дивиденде и промене фер вредности) и процењује своје перформансе по том основу. Портфељ може да се држи као подршка одређеним обавезама, капиталу или обома. Ако се портфељ држи као подршка одређеним обавезама, услов из параграфа 9(б)(ii) може да се задовољи за средства без обзира да ли осигуратељ такође управља и процењује обавезе на основу фер вредности. Услов из параграфа 9(б)(ii) може бити задовољен и када је циљ осигуратеља да максимализује укупни принос од средстава током дужег периода чак и ако износи исплаћени власницима уговора зависе од других фактора као што је износ добитака реализованих током кратког периода (на пример, једне године) или су предмет дискреционог права осигуратеља.

AG4Ј Као што је примећено у претходном тексту, овај услов се ослања на начин на који ентитет управља и процењује перформансе групе финансијских инструмената о којима је реч. У складу са тим, (као предмет захтева назначивања приликом почетног признавања) ентитет који назначи финансијске инструменте по фер вредности кроз биланс успеха на основу овог услова треба такође да назначи све прихватљиве финансијске инструменте којима се заједно управља и који се заједно процењују.

AG4К Документација о стратегији ентитета не мора да буде опширна, али треба да буде довољна да прикаже усклађеност са параграфом 9(б)(ii). Таква документација није потребна за сваку појединачну ставку, али може да буде на основу портфеља. На пример, ако систем управљања перформанса за једно одељење – како одобре кључни руководилац ентитета – јасно показује да се његове перформансе процењују на основу укупног приноса, није потребна никаква даља документација да би се приказала усклађеност са параграфом 9(б)(ii).

Ефективна каматна стопа

AG5 У неким случајевима, финансијска средства се стичу уз велики попуст који одражава претрпљене

кредитне губитке. Ентитети обухватају такве претрпљене кредитне губитке у процењеним токовима готовине када израчунавају ефективну каматну стопу.

AG6 Када примењује метод ефективне камате, ентитет обично амортизује сваку надокнаду, исплаћене или добијене ставке, трошкове трансакције или друге премије или дисконте који су укључени у израчунавање ефективне каматне стопе током очекиваног трајања инструмента. Међутим, користи се краћи период ако је ово период на који се односе надокнаде, исплаћене или добијене ставке, трошкови трансакције или друге премије или дисконти. Ово ће бити случај онда када се варијабла на коју се односе надокнаде, исплаћене или добијене ставке, трошкови трансакција или друге премије или дисконти поновно одређује цена према тржишним стопама пре очекиваног доспећа инструмента. У таквом случају, одговарајући период амортизације је до следећег таквог датума поновног одређивања цене. На пример, ако премија или дисконт од инструмента са флукутирајућом стопом одражава камату која је прispела од инструмента од датума плаћања последње камате, он ће бити амортизован до следећег датума када се флукутирајућа камата усклади према тржишним стопама. Ово ће бити због тога што се премија или дисконт односе на период до датума следећег усклађивања камате зато што се, на тај датум, варијабла на коју се односе премија или дисконт (то јест каматне стопе) усклађује према тржишним стопама. Ако су, међутим, премија или дисконт резултат промене у кредитном распону током флукутирајуће стопе одређене у инструменту, или у другим варијаблама које нису усклађене према тржишним стопама, оне се амортизују током очекиваног трајања инструмента.

AG7 За финансијска средства и финансијске обавезе са флукутирајућом стопом, периодична поновна процена токова готовине да би се одразила кретања у тржишним стопама камата мења ефективну каматну стопу. Ако се финансијско средство или финансијска обавеза са флукутирајућом стопом признају на почетку у износу који је једнак потраживању или дуговању по основу главнице приликом доспећа, поновна процена будућих токова готовине обично нема значајног ефекта на књиговодствену вредност средства или обавезе.

AG8 Ако ентитет измени своје процене везане за исплате или примања, ентитет треба да коригује књиговодствену вредност финансијског средства или финансијске обавезе (или групе финансијских инструмената) да би приказао стварне и измењене процене токове готовине. Ентитет поново израчунава књиговодствену вредност израчунавањем садашње вредности процењених будућих токова готовине по првобитној ефективној каматној стопи финансијског инструмента или где је то применљиво по ревидираној ефективној каматној стопи израчунатој у складу са параграфом 92. Ово кориговање се признаје као приход или расход у билансу успеха. Ако се финансијско средство рекласификује у складу са параграфом 50Б, 50Д или 50Е и ентитет накнадно повећа своје процене будућих готовинских примања као резултат повећане наплативости тих готовинских примања, ефекат тог повећања треба да се призна као кориговање ефективне каматне стопе од датума промене процене, а не као кориговање књиговодствене вредности средства на датум промене процене.

Деривати

AG9 Типични примери деривата су фјучерс и форвард уговори, своп уговори и уговори о опцијама. Дериват обично има хипотетички износ, који је износ валуте, број деоница, број јединица тежине или обима или других јединица одређених у уговору. Међутим, дериватни инструмент не захтева од имаоца или потписника да инвестира или добија хипотетички износ на почетку уговора. Алтернативно, дериват може да захтева фиксну исплату или исплату износа који се може мењати (али не пропорционално са променом основног инструмента) као резултат неког будућег догађаја који није у вези са хипотетичким износом. На пример, уговор може захтевати фиксну исплату од н.ј. 1000 ако се шестомесечни LIBOR повећа за 100 основних поена. Такав уговор је дериват чак и ако није одређен хипотетички износ.

AG10 Дефиниција деривата у овом стандарду обухвата уговоре који се измирују бруто по испоруци основне ставке (на пример, форвард уговор за куповину дужничког инструмента са фиксном стопом). Ентитет може имати уговор за куповину или продају нефинансијске ставке која се може измирити нето у готовини или другом финансијском инструменту или разменом финансијских инструмената (на пример, уговор за куповину или продају робе по фиксној цени у будућности). Такав уговор је под делокругом овог стандарда осим ако он није закључен и ако се не држи у сврху испоруке нефинансијске ставке у складу са очекиваном куповином, продајом или захтевима за коришћење тог ентитета (видети параграфе 5–7).

AG11 Једна од карактеристика које дефинишу дериват је та да он има почетну нето инвестицију која је мања него што би то захтевали други типови уговора за које би се очекивало да имају сличан одговор на промене фактора тржишта. Уговор о опцији задовољава дефиницију зато што је премија мања од инвестиције која би се захтевала за набавку основног финансијског инструмента са којим би се опција повезала. Валутни своп који захтева почетну размену различитих валута једнаких фер вредности задовољава дефиницију зато што има почетну нето инвестицију нула.

AG12 Редован начин куповине или продаје узрокује да обавеза са фиксном ценом између датума пословања и датума измирења задовољава дефиницију деривата. Међутим, због кратког трајања обавезе, она се не признаје као дериватни финансијски инструмент. Уместо тога, овај стандард обезбеђује посебно рачуноводствено обухватање за такве уговоре који се тичу редовног начина (видети параграфе 38 и AG53–AG56).

AG12А Дефиниција деривата се односи на нефинансијске варијабле које нису специфичне за одређену уговорну страну. Оне обухватају индекс губитака од земљотреса у одређеној регији и индекс температура у одређеном

граду. Нефинансијске варијабле специфичне за уговорну страну обухватају чињеницу да ли се догодио или не пожар који оштећује или уништава средство те уговорне стране. Промена фер вредности нефинансијског средства је специфична за власника ако фер вредност одражава не само промене тржишних цена за таква средства (финансијску варијаблу), већ и услов одређеног нефинансијског средства које се држи (нефинансијска варијабла). На пример, ако гаранција резидуалне вредности одређеног аутомобила излаже гаранта ризику од промена физичког стања возила, промена те резидуалне вредности је специфична за власника аутомобила.

Трошкови трансакције

AG13 Трошкови трансакције обухватају надокнаде и провизије које се исплаћују агентима који раде за провизију (укључујући и запослене који раде као агенти продаје), саветницима, брокерима и дилерима, дажбине контролних органа и берзи хартија од вредности, и порезе и таксе преноса. Трошкови трансакције не обухватају дужничке премије или дисконте, трошкове финансирања или интерне административне или трошкове власништва.

Финансијска средства и финансијске обавезе које се држе ради трговања

AG14 Трговање обично одражава активну и честу куповину и продају, и финансијски инструменти који се држе ради трговања се обично користе у циљу остваривања добитака од краткорочних флукуација цене дилерове марже.

AG15 Финансијске обавезе које се држе ради трговања обухватају:

- (а) дериватне (изведене) обавезе које се рачуноводствено не обухватају као инструменти хеџинга;
  - (б) обавезе за испоруку финансијских средстава позајмљених од стране продавца који их продаје без покрића (то јест ентитета који продаје финансијска средства која је позајмио и још увек их не поседује);
  - (ц) финансијске обавезе које су настале са намером да се поново купе у блиској будућности (на пример, котирани дужнички инструмент кога емитент може поново купити у блиској будућности у зависности од промена његове фер вредности); и
  - (д) финансијске обавезе које су део портфеља утврђених финансијских средстава којима се заједнички управља и за које постоји доказ недавног модела краткорочног остварења профита.
- Чињеница да се обавеза користи за финансирање активности трговања не чини сама по себи да обавеза постане обавеза која се држи ради трговања.

Инвестиције које се држе до доспећа

AG16 Ентитет нема позитивну намеру да држи до доспећа инвестицију у финансијско средство са фиксним доспећем ако:

- (а) ентитет намерава да држи финансијско средство на неодређени период;
- (б) ентитет је спреман да прода финансијско средство (осим ако није реч о ситуацији када је средство неповратно и када тај ентитет није могао да предвиди у неком разумном временском периоду) као одговор на промене тржишних каматних стопа или ризика, потребе ликвидности, промене расположивости и приноса од алтернативних инвестиција, промене извора и услова финансирања или промене девизног ризика; или
- (ц) емитент има право да измири финансијско средство по износу који је значајно нижи од његове амортизоване вредности.

AG17 Дужнички инструмент са варијабилном каматном стопом може да задовољи критеријуме за инвестицију која се држи до доспећа. Инструменти капитала не могу да буду инвестиције које се држе до доспећа било зато што имају неограничено трајање (као што су обичне акције) или зато што износи које ималац може да добије могу да варирају на начин који се не може унапред одредити (као што су право на повлашћену куповину акција, гаранције и слична права). У погледу дефиниције инвестиција које се држе до доспећа, фиксне или одредиве исплате и фиксно доспеће значе да уговор одређује износе и датуме исплата имаоцу, као што су камате и исплате главнице. Значајан ризик неплаћања не искључује класификацију финансијског средства као оног које се држи до доспећа све док су уговорне исплате фиксне или одредиве и док су задовољени други критеријуми за ту класификацију. Ако услови трајног дужничког инструмента обезбеђују исплате камате на неодређени период, тај инструмент се не може класификовати као онај који се држи до доспећа зато што нема датума доспећа.

AG18 Критеријуми за класификацију инвестиције која се држи до доспећа су задовољени за финансијско средство које емитент може опозвати ако ималац намерава и способан је да га држи до опозива или до доспећа и ако би ималац у великој мери повратио целокупну његову књиговодствену вредност. Куповна опција емитента, ако се изврши, једноставно убрзава доспеће одређеног средства. Међутим, ако је финансијско средство опозиво према основи по којој би имало за резултат да ималац не поврати у значајној мери целу његову књиговодствену вредност, финансијско средство не може да се класификује као инвестиција која се држи до доспећа. Ентитет разматра сваку исплаћену премију и капитализоване трошкове трансакције при одређивању да ли би се књиговодствена вредност повратила у значајној мери.

AG19 Финансијско средство са правом поновне продаје ентитету (то јест ималац има право да захтева да емитент поново плати или откупи финансијско средство пре доспећа) не може да се класификује као инвестиција

која се држи до доспећа зато што исплата продајне опције у финансијском средству није у складу са изражавањем намере да се финансијско средство држи до доспећа.

AG20 За већину финансијских средстава, фер вредност је прикладније мерило од амортизоване вредности. Изузетак је класификација “који се држи до доспећа”, али само ако ентитет има позитивну намеру и способност да држи инвестицију до доспећа. Када акције неког ентитета баце сумњу на његову намеру и способност да држи такве инвестиције до доспећа, параграф 9 унапред искључује коришћење овог изузетка на разуман временски период.

AG21 Катастрофални сценарио који је ретко могућ, као што је напад на банку или слична ситуација која утиче на осигуратеља, није нешто што ентитет процењује при одлучивању да ли има позитивну намеру и способност да држи инвестицију до доспећа.

AG22 Продаје пре доспећа би могле да задовоље услов у параграфу 9 – и да се стога не јави питање о намери ентитета да држи друге инвестиције до доспећа – ако се оне могу приписати нечему од следећег:

(а) значајно погоршање кредитне способности емитента. На пример, продаја која уследи после опадања кредитне способности, коју процени спољна агенција за оцену кредитне способности, не би обавезно довела у питање намеру ентитета да држи друге инвестиције до доспећа ако то опадање обезбеђује доказ о значајном опадању кредитне способности емитента која се процењује према кредитној способности приликом почетног признавања. Слично, ако ентитет користи интерне оцене за процену изложености, промене тих интерних процена могу да помогну у утврђивању емитената код којих постоји значајно опадање кредитне способности, под условом да приступ ентитета приликом приписивања интерних процена и промена тих оцена дају доследно, поуздано и објективно мерило кредитног квалитета емитената. Ако постоји доказ да је финансијском средству умањена вредност (видети параграфе 58 и 59), опадање кредитне способности се често сматра значајним;

(б) промена пореског закона која елиминира или значајно смањује статус “ослобођен од пореза” камате на инвестицију која се држи до доспећа (али не и промена пореског закона која мења пореске стопе марже које се могу применити на приход од камате);

(ц) велика пословна комбинација или велика склоност (као што је продаја сегмента која условљава продају или пренос инвестиција које се држе до доспећа да би се одржала постојећа позиција ризика од каматне стопе ентитета или политика кредитног ризика (мада је пословна комбинација догађај који је под контролом ентитета, промене његовог портфеља инвестиција да би се одржала позиција ризика од каматне стопе или политика кредитног ризика могу да уследе као последица, пре него што би могле унапред да се предвиде);

(д) промена законских или регулаторних захтева који у значајној мери измењују или оно што чини дозвољену инвестицију или максимални степен одређених врста инвестиција, и стога утиче да ентитет отуђи инвестицију која се држи до доспећа;

(е) значајно повећање индустријских регулаторних захтева у погледу капитала које узрокује смањење ентитета тиме што ће он продати инвестиције које се држе до доспећа; и

(ф) значајно повећање озбиљности ризика инвестиција које се држе до доспећа које се користе у сврхе регулисање капитала који се заснива на ризику.

AG23 Сматра се да ентитет нема потврђену способност да држи инвестицију у финансијско средство све до доспећа ако:

(а) он нема финансијске ресурсе расположиве за настављање финансирања инвестиције до доспећа; или

(б) предмет је постојећег ентитета или другог ограничења које би могло да угрози његову намеру да држи финансијско средство до доспећа. (Међутим, куповна опција емитента не угрожава обавезно намеру ентитета да држи финансијско средство до доспећа – видети параграф AG18.)

AG24 Околности другачије од оних описаних у параграфима AG16–AG23 могу да назначе да ентитет нема позитивну намеру или способност да држи инвестицију до доспећа.

AG25 Ентитет процењује своју намеру и способност да држи до доспећа своје инвестиције које се држе до доспећа не само онда када се та финансијска средства почетно признају, већ и на крају сваког накнадног извештајног периода.

Зајмови и потраживања

AG26 Свако недериватно финансијско средство са фиксним или одредивим исплатама (укључујући и средства зајма, робна потраживања, инвестиције у дужничке инструменте и депозите који се држе у банкама) може потенцијално да задовољи дефиницију зајмова и потраживања. Међутим, финансијско средство које је котирано на активном тржишту (као што је котирано дужнички инструмент, видети параграф AG71) се не квалификује за класификацију као зајам или потраживање. Финансијска средства која не задовољавају дефиницију зајмова и потраживања могу да се класификују као инвестиције које се држе до доспећа ако задовољавају услове за ту класификацију (видети параграфе 9 и AG16–AG25). Приликом почетног признавања финансијског средства које би се иначе класификовало као зајам или потраживање, ентитет може да га назначи као финансијско средство по фер вредности кроз биланс успеха, или као финансијско средство расположиво за продају.

Уграђени деривати (параграфи 10–13)

AG27 Ако основни уговор нема изречено или унапред одређено доспеће и ако представља резидуално учешће у нето средствима ентитета, онда су његове економске карактеристике и ризици они који припадају дужничком инструменту, и уграђени дериват би требало да поседује карактеристике капитала које се односе на исти ентитет да би се могло сматрати да је у уској вези са њим. Ако основни уговор није инструмент капитала и ако задовољава дефиницију финансијског инструмента, онда су његове економске карактеристике и ризици – карактеристике и ризици дужничког инструмента.

AG28 Уграђени неопциони дериват (као што је уграђени форвард или своп) је одвојен од свог основног уговора на основу његових наведених или подразумеваних самосталних услова, тако да резултат у њему има фер вредност нула приликом почетног признавања. Уграђени дериват који се заснива на опцији (као што је уграђена продајна и куповна опција, инструменти за гарантовање горње и доње границе кредита или своп опције) је одвојен од свог основног уговора на основу назначених услова обележја опције. Почетна књиговодствена вредност основног инструмента је износ преостао после одвајања уграђеног деривата.

AG29 Уопште, вишеструки уграђени деривати у једном инструменту се третирају као један сложени уграђени дериват. Међутим, уграђени деривати који се класификују као капитал (видети IAS 32) се рачуноводствено обухватају засебно од оних који су класификовани као средства или обавезе. Поред тога, ако инструмент има више од једног уграђеног деривата и ако се ти деривати односе на различите изложености ризику, ако се могу одмах одвојити и ако су независни један од другог, они се рачуноводствено обухватају засебно један од другог.

AG30 Економске карактеристике и ризици уграђеног деривата нису уско повезани са основним уговором (параграф 11(а)) у следећим примерима. У овим примерима, под претпоставком да су задовољени услови из параграфа 11(б) и (ц), ентитет рачуноводствено обухвата уграђени дериват засебно од основног уговора.

(а) Продајна опција уграђена у инструмент која омогућава имаоцу да захтева од емитента да поново стекне инструмент за неки износ у готовини или за друго средство које варира на основу промене у капиталу или цени или индексу робе није уско повезана са основним дужничким инструментом.

(б) Куповна опција уграђена у инструмент капитала који омогућава емитенту да поново стекне тај инструмент капитала по одређеној цени није уско повезана са основним инструментом капитала из перспективе имаоца (из перспективе емитента, куповна опција је инструмент капитала под условом да задовољава услове за ту класификацију према IAS 32, у ком случају је она искључена из делокруга овог стандарда).

(ц) Опција или аутоматска одредба да се продужи преостало време до доспећа дужничког инструмента није уско повезана са основним дужничким инструментом осим ако не постоји истовремено кориговање актуелне тржишне стопе камате у време продужења. Ако ентитет емитује дужнички инструмент и ако ималац дужничког инструмента упише куповну опцију на дужнички инструмент трећој страни, емитент сматра куповну опцију оном која продужава време до доспећа дужничког инструмента под условом да се од емитента може захтевати да учествује или да омогући поновни излазак на тржиште дужничког инструмента као резултат тога што је куповна опција извршена.

(д) Исплате камате или главнице са индексом у капиталу уграђене у основни дужнички инструмент или уговор о осигурању – којим је износ камате или главнице индексан за вредност инструмента капитала – нису уско повезане са основним инструментом зато што ризици својствени основном и уграђеном деривату нису слични.

(е) Исплате камате или главнице са индексом у роби уграђене у основни дужнички инструмент или уговор о осигурању – којим је износ камате или главнице индексан за цену робе (као што је злато) – нису уско повезане са основним инструментом зато што ризици својствени основном и уграђеном деривату нису слични.

(ф) Обележје конверзије капитала уграђено у конвертибилни дужнички инструмент није уско повезано са основним дужничким инструментом из перспективе имаоца инструмента (из перспективе емитента, опција конверзије капитала је инструмент капитала и искључена је из делокруга овог стандарда под условом да задовољава услове за ту класификацију према IAS 32).

(г) Куповна, продајна или опција плаћања унапред уграђена у основни дужнички инструмент или основни уговор о осигурању није уско повезана са основним уговором осим ако цена извршења опције није приближно једнака на сваки датум извршења амортизоване вредности основног дужничког инструмента или књиговодственој вредности основног уговора о осигурању. Из перспективе емитента конвертибилног дужничког инструмента са уграђеном куповном или продајном опцијом, процена тога да ли је куповна или продајна опција уско повезана са основним дужничким уговором се врши пре одвајања елемента капитала према IAS 32.

(х) Кредитни деривати који су уграђени у основни дужнички инструмент и који дозвољавају једној страни (“кориснику”) да врши пренос кредитног ризика одређеног средства, које не мора поседовати, другој страни (“гаранту”) нису уско повезани са основним дужничким инструментом. Такви кредитни деривати омогућавају гаранту да преузме кредитни ризик у вези са средством, а да га директно не поседује.

AG31 Пример хибридног инструмента је финансијски инструмент који даје имаоцу право да прода финансијски инструмент назад емитенту у замену за неки износ у готовини или другом финансијском средству који варира на основу промене индекса капитала или робе који се може повећати или смањити (“инструмент са правом поновне продаје ентитету”). Осим ако емитент приликом почетног признавања не назначи инструмент са правом поновне продаје ентитету као финансијску обавезу по фер вредности кроз биланс успеха, захтева се да

се одвоји уграђени дериват (то јест, индексирана исплата главнице) према параграфу 11 зато што је основни уговор – дужнички инструмент према параграфу AG27 и индексирана исплата главнице није уско повезана са основним дужничким инструментом према параграфу AG30(а). Зато што се исплата главнице може повећати или смањити, уграђени дериват је неопциони дериват чија је вредност индексирана према основној варијабли.

AG32 У случају инструмента са правом поновне продаје ентитету који се може поново продати у било које време за готовину једнаку пропорционалном уделу у вредности нето средства ентитета (као што су јединице отвореног заједничког фонда или неки инвестициони производи повезани са јединицом), значај одвајања уграђеног деривата и рачуноводственог обухватања сваке компоненте је да се одмери комбиновани инструмент по износу исплате који се плаћа на крају извештајног периода ако је ималац извршио своје право да прода тај инструмент назад емитенту.

AG33 Економске карактеристике и ризици уграђеног деривата су уско повезани са економским карактеристикама и ризицима основног уговора у следећим примерима. У овим примерима, ентитет рачуноводствено не обухвата уграђени дериват засебно од основног уговора.

(а) Уграђени дериват у ком је основа каматна стопа или индекс каматне стопе који може изменити износ камате која би се иначе платила или добила од основног дужничког уговора који садржи камату или уговора о осигурању је уско повезан са основним уговором осим ако се комбиновани инструмент не може измирити на такав начин да ималац не би у значајној мери повратио своју целокупну признату инвестицију у значајној мери или ако уграђени дериват не би бар удвостручио почетну стопу приноса од основног уговора имаоца и ако не би имао за резултат стопу приноса која је бар дупло већа од онога што би тржишни принос био за уговор са истим условима које има и основни уговор.

(б) Уграђени инструменти за гарантовање доње или горње границе кредита за каматну стопу на дужнички уговор или уговор о осигурању су уско повезани са основним инструментом, под условом да је инструмент за гарантовање горње границе кредита исти или већи од тржишне стопе камате и да је инструмент за гарантовање доње границе кредита исти или мањи од тржишне стопе кредита када се уговор емитује, као и да за инструменте за гарантовање доње или горње границе кредита није извршен левериџ у односу на основни уговор. Слично, одредбе које су укључене у уговор за куповину или продају средства (на пример, робе) које успостављају инструменте за гарантовање доње или горње границе кредита на цену која треба да се плати или која треба да се добије од тог средства су уско повезане са основним уговором ако су оба инструмента за гарантовање доње или горње границе кредита резултирала негативним новчаним током на почетку и ако нису били предмет левериџа.

(ц) Уграђени девизни дериват који обезбеђује проток исплата главнице или камате које су назначене у иностраној валути и које су уграђене у основни дужнички инструмент (на пример, обвезница са две валуте) је уско повезан са основним дужничким инструментом. Такав дериват се не одваја од основног инструмента зато што IAS 21 захтева да се девизни добици и губици од монетарних ставки признају кроз биланс успеха.

(д) Уграђени девизни дериват у основном уговору који је уговор о осигурању и није финансијски инструмент (као што је уговор за куповину или продају нефинансијске ставке тамо где је цена назначена у иностраној валути) је уско повезан са основним уговором под условом да није извршен левериџ, да не садржи обележје опције, и да захтева исплате назначене у једној од следећих валута:

(i) функционалној валути било које значајне стране у уговору;

(ii) валути у којој се цена стечене или испоручене робе или услуге рутински назначена у комерцијалним трансакцијама широм света (као што је амерички долар за трансакције са сировом нафтом); или

(iii) валути која се обично користи у уговорима за куповину или продају нефинансијских ставки у економском окружењу у ком се обавља трансакција (на пример, релативно стабилној и ликвидној валути која се обично користи у локалним пословним трансакцијама или у спољној трговини).

(е) Уграђена опција плаћања унапред у отплати која носи само камату или само главницу је уско повезана са основним уговором под условом да је основни уговор (i) почетни резултат одвајања права за добијање уговорних токова готовине од финансијског инструмента који, сам по себи, није садржао уграђени дериват, и (ii) не садржи никакве услове који нису присутни у оригиналном основном дужничком уговору;

(ф) Уграђени дериват је основни уговор о лизингу који је уско повезан са основним уговором ако је уграђени дериват (i) индекс који се односи на инфлацију као што је индекс исплата лизинга за индекс потрошачке цене (под условом да лизинг није предмет левериџа и да се индекс односи на инфлацију у економском окружењу самог ентитета), (ii) потенцијалне ренте које се заснивају на продајама или (iii) потенцијалне ренте које се заснивају на варијабилним каматним стопама;

(г) Обележје које повезује јединице уграђено у основни финансијски инструмент или основни уговор о осигурању је уско повезано са основним инструментом или основним уговором ако се исплате назначене у јединици одмеравају по актуелним вредностима јединице које одражавају фер вредности средстава фонда. Обележје које повезује јединице је уговорна обавеза која захтева исплате назначене у јединицама интерног или екстерног инвестиционог фонда; и

(х) Дериват уграђен у уговор о осигурању је уско повезан са основним уговором о осигурању ако су уграђени дериват и основни уговор о осигурању толико међусобно зависни да ентитет не може да одмери уграђени дериват засебно (то јест без разматрања основног уговора).

Инструменти који садрже уграђене деривате

AG33A Када ентитет постане једна од страна у хибридном (комбинованом) инструменту који садржи један или више уграђених деривата, параграф 11 захтева да ентитет утврди све такве уграђене деривате, процени да ли се захтева да се одвоје од основног уговора и, за оне за које се захтева да буду одвојени, одмери деривате по фер вредности приликом почетног признавања и накнадно. Ови захтеви могу бити сложенији, или могу да имају за резултат мање поуздана одмеравања, него што је одмеравање читавог инструмента по фер вредности кроз биланс успеха. Из тог разлога овај стандард дозвољава да се читав инструмент назначи по фер вредности кроз биланс успеха.

AG33B Такво назначивање може да се користи било да параграф 11 захтева да се уграђени деривати одвоје од основног уговора или забрањује такво одвајање. Међутим, параграф 11А не би оправдао назначивање хибридног (комбинованог) инструмента по фер вредности кроз биланс успеха у случајевима изложеним у параграфу 11А(а) и (б) зато што то не би смањило сложеност или повећало поузданост.

Признавање и престанак признавања (параграфи 14–42)

Почетно признавање (параграф 14)

AG34 Као последица принципа у параграфу 14, ентитет признаје сва своја уговорна права и обавезе према дериватима у свом извештају о финансијској позицији као средства и обавезе, тим редом, осим за деривате који спречавају да се пренос финансијских средстава рачуноводствено обухвата као продаја (видети параграф AG49). Ако се пренос финансијског средства не квалификује за престанак признавања, лице на које се преноси не признаје пренето средство као своје средство (видети параграф AG50).

AG35 Ово што следи су примери примене принципа из параграфа 14:

(а) безусловна потраживања и дуговања се признају као средства или обавезе када ентитет постане уговорна страна и, као последица тога, има правну дозволу да добија или правну обавезу да исплаћује готовину;

(б) средства која треба да се стекну и обавезе које треба да се измире као резултат утврђене обавезе за куповину или продају робе или услуга се обично не признају док бар једна од страна није деловала у складу са споразумом. На пример, ентитет који добија сигурну наруџбину обично не признаје средство (и ентитет који врши наруџбину не признаје обавезу) у време обавезе већ, радије, одлаже признавање док се наручена роба или услуге не отпреме, испоруче или предају. Ако је утврђена обавеза за куповину или продају нефинансијских ставки под делокругом овог стандарда према параграфима 5–7, њена нето фер вредност се признаје као средство или обавеза на датум обавезе (видети (ц) у даљем тексту). Поред тога, ако је претходно непризната утврђена обавеза назначена као ставка хеџинга у хеџингу фер вредности, свака промена нето фер вредности која се може приписати ризику који се штити хеџингом се признаје као средство или обавеза после почетка хеџинга (видети параграфе 93 и 94);

(ц) форвард уговор који је под делокругом овог стандарда (видети параграфе 2–7) се признаје као средство или обавеза на датум обавезе, а не на датум када се врши измирење. Када ентитет постане једна од страна у форвард уговору, фер вредности права и обавезе су често једнаке, тако да је нето фер вредност форварда нула. Ако нето фер вредност права и обавезе није нула, уговор се признање као средство или обавеза.

(д) уговори о опцијама који су под делокругом овог стандарда (видети параграфе 2–7) се признају као средства или обавезе када ималац или потписник постане уговорна страна; и

(е) планиране будуће трансакције, без обзира на то колико су вероватне, нису нето средства и обавезе зато што ентитет није постао уговорна страна.

Престанак признавања финансијског средства (параграфи 15–37)

AG36 Следећа табела илуструје процену тога да ли је и у којој мери финансијско средство непризнато.

Споразуми према којима ентитет задржава уговорна права да добија токове готовине од финансијског средства, али преузима уговорну обавезу да плаћа токове готовине једном или више прималаца (параграф 18(б))

AG37 Ситуација описана у параграфу 18(б) (када ентитет задржава уговорна права да добија токове готовине од финансијског средства, али преузима уговорну обавезу да плаћа токове готовине једном или више прималаца) се дешава, на пример, ако је ентитет посебне намене или повереништво, и даје инвеститорима повољне камате у основним финансијским средствима која поседује и обезбеђује услуге за та финансијска средства. У том случају, финансијска средства се квалификују за престанак признавања ако су задовољени услови у параграфима 19 и 20.

AG38 Приликом примене параграфа 19, ентитет би могао да буде, на пример, творац финансијског средства, или би то могла да буде група која обухвата консолидовани ентитет за посебне намене који је стекао финансијско средство и који преноси токове готовине инвеститорима који препадају трећој страни.

Процена преноса ризика и користи од власништва (параграф 20)

AG39 Примери тога када је ентитет пренео у значајној мери све ризике и користи својствене власништву су:

(а) безусловна продаја финансијског средства;

(б) продаја финансијског средства заједно са опцијом за поновну куповину финансијског средства по фер вредности у време поновне куповине; и

(ц) продаја финансијског средства заједно са продајном или куповном опцијом која ће резултирати негативним новчаним током (то јест опције која ће у толикој мери резултирати негативним новчаним током да је мало вероватно да ће резултирати позитивним новчаним током пре истека).

AG40 Примери тога када је ентитет задржао у значајној мери све ризике и користи власништва су:

(а) трансакција продаје или поновне куповине тамо где је цена поновне куповине фиксна цена или цена продаје плус приход зајмодавца;

(б) споразум о уступању хартија од вредности;

(ц) продаја финансијског средства заједно са својом укупном приходом којим се изложеност тржишном ризику враћа назад ентитету;

(д) продаја финансијског средства заједно са продајном или куповном опцијом која ће резултирати великим новчаним токовима (то јест опција која је ће у толикој мери резултирати позитивним новчаним током да је мало вероватно да ће резултирати негативним новчаним током пре истека); и

(е) продаја краткорочних потраживања у којима ентитет гарантује да надокнади лицу на које се преноси кредитне губитке за које је вероватно да ће се догодити.

AG41 Ако ентитет одреди да је као резултат преноса, пренео у значајној мери све ризике и користи од власништва над пренетим средством, не признаје пренето средство поново у будућности, осим ако поново не стекне пренето средство у некој новој трансакцији.

Процена преноса контроле

AG42 Ентитет није задржао контролу над пренетим средством ако лице на које је пренето има практичну правну способност да прода пренето средство. Ентитет је задржао контролу над пренетим средством ако лице на које је пренето нема практичну моћ да прода пренето средство. Лице на које се преноси има практичну правну способност да прода пренето средство ако се њим тргује на активном тржишту зато што би лице на које је пренето могло поново да купи пренето средство на тржишту ако мора да врати средство ентитету. На пример, лице на које је пренето може имати практичну правну способност да прода пренето средство ако је пренето средство предмет опције која дозвољава ентитету да га поново купи, али лице на које је пренето може одмах да набави пренето средство на тржишту ако се та опција изврши. Лице на које је пренето нема практичну правну способност да прода пренето средство ако ентитет задржи такву опцију и лице на које је пренето не може одмах да набави пренето средство на тржишту ако ентитет изврши ту опцију.

AG43 Лице на које је пренето има практичну правну способност да прода пренето средство само ако лице на које је пренето може да прода пренето средство у целини некој неповезаној трећој страни и ако је способно да изврши ту правну способност једнострано и без наметања додатних ограничења на пренос. Критично питање је шта је лице на које је пренето способно да уради у пракси, а не која уговорна права лице на које је пренето има у погледу тога шта може урадити са пренетим средством или које уговорне забране постоје. Нарочито:

(а) уговорно право за отуђење пренетог средства има мало практичног утицаја ако нема тржишта за то пренето средство; и

(б) способност за отуђење пренетог средства има мало практичног утицаја ако се не може слободно извршити. Из тог разлога:

(i) способност лица на које је пренето да отуђи пренето средство мора да буде независна од акција других (то јест мора да буде једнострана способност); и

(ii) правна способност лица на које је пренето мора да буде способно да отуђи пренето средство без потребе да наметне додатне ограничавајуће услове у преносу (на пример, услове у погледу тога како се сервисира средство зајма или опција која даје лицу на које је пренето право да поново купи то средство).

AG44 То да је мало вероватно да лице на које је пренето прода пренето средство не значи, само по себи, да је преносилац задржало контролу над пренетим средством. Међутим, ако продајна опција или гаранција ограничава лице на које је пренето да прода пренето средство, онда је преносилац задржао контролу над пренетим средством. На пример, ако су продајна опција или гаранција довољно вредни онда они ограничавају лице на које је пренето да прода пренето средство зато што лице на које је пренето не би, у пракси, продало пренето средство трећој страни без додавања сличне опције или других ограничавајућих услова. Уместо тога, лице на које је пренето би држало пренето средство тако да набави исплате према гаранцији или продајној опцији. У овим околностима преносилац средства је задржао контролу над пренетим средством.

Преноси који се квалификују за престанак признавања

AG45 Ентитет може да задржи право на део исплата камате на пренета средства као компензацију за сервисирање тих средстава. Део исплата камате којих би се ентитет одрекао након истека или преноса уговора о сервисирању се расподељује на средство или обавезу. Део исплата камате којих се ентитет не би одрекао је потраживање од две продајне и једне куповне опције које носе само камату. На пример, ако се ентитет не би одрекао ниједне камате након истека или преноса уговора о сервисирању, читав распон камате је потраживање од две продајне и једне куповне опције које носе само камату. У сврхе примене параграфа 27, фер вредност средства за сервисирање и потраживање од две продајне и једне куповне опције које носе само камату се користе

за расподелу књиговодствене вредности потраживања између дела средства који престаје да се признаје и дела који наставља да се признаје. Ако не постоји одређена надокнада за сервисирање или ако се не очекује да добијена надокнада буде адекватна компензација ентитету за сервисирање, обавеза по основу сервисирања се признаје по фер вредности.

AG46 При процени фер вредности дела који наставља да се признаје и дела који престаје да се признаје у сврху примене параграфа 27, ентитет примењује захтеве одмеравања фер вредности из параграфа 48 - 49 и AG69–AG82, поред оних из параграфа 28.

Преноси који се не квалификују за престанак признавања

AG47 Оно што следи је примена принципа представљеног у параграфу 29. Ако гаранција коју обезбеди ентитет за губитке због неизвршења обавезе по основу пренетог средства спречава да пренето средство престане да се признаје зато што је ентитет у значајној мери задржао све ризике и користи од власништва над пренетим средством, то пренето средство наставља да се признаје у целини и добијене надокнаде се признају као обавеза.

Стално учешће у пренетим средствима

AG48 Ово што следи су примери тога како ентитет одмерава пренето средство и обавезу која је у вези са њим према параграфу 30.

Сва средства

(а) Ако гаранција коју ентитет обезбеди за плаћање губитака због неизвршења обавезе по основу пренетог средства спречава да се то средство престане да се признаје до степена сталног учешћа, пренето средство на датум преноса се одмерава према нижем износу од (i) књиговодствене вредности средства и (ii) максималног износа надокнаде добијене у преносу коју би ентитет можда морао поново да плати ("износ гаранције"). Обавеза у вези са тим се иницијално одмерава према износу гаранције плус фер вредност гаранције (што је обично надокнада добијена за гаранцију). Након тога, почетна фер вредност гаранције се признаје у биланс успеха благовремено (видети IAS 18) и књиговодствена вредност средства се смањује за било који губитак од умањења вредности.

Средства која се одмеравају по амортизованој вредности

(б) Ако обавеза продајне опције продате од стране ентитета или право на куповну опцију које држи неки ентитет спречава да се пренето средство престане да се признаје и ако ентитет одмерава пренето средство по амортизованој вредности, обавеза која је у вези са њом се одмерава по набавној вредности (то јест добијеној надокнади) коригованој за амортизацију сваке разлике између цене и амортизоване вредности пренетог средства на датум истека опције. На пример, претпоставимо да је амортизована вредност и књиговодствена вредност средства на датум преноса н.ј.98 и да је добијена надокнада н.ј.95. Амортизована вредност средства на датум извршења опције ће бити н.ј.100. Почетна књиговодствена вредност обавезе која је у вези са њим је н.ј.95 и разлика између н.ј.95 и н.ј.100 се признаје у билансу успеха коришћењем метода ефективне камате. Ако се опција изврши, свака разлика између књиговодствене вредности обавезе која је у вези са њим и цене приликом извршења се признаје у биланс успеха.

Средства која се одмеравају по фер вредности

(ц) Ако право на куповну опцију које је ентитет задржао спречава да пренето средство престане да се признаје и да ентитет одмерава то средство по фер вредности, то средство наставља да се одмерава по фер вредности. Обавеза која је у вези са њим се одмерава по (i) цени извршења опције мање временска вредност опције ако ће опција резултирати негативним новчаним током, или (ii) фер вредност пренетог средства мање временска вредност опције ако ће опција резултирати негативним новчаним током. Кориговање одмеравања обавезе која је у вези са тим обезбеђује да је нето књиговодствена вредност средства и обавезе која је у вези са њим фер вредност права на куповну опцију. На пример, ако је фер вредност основног средства н.ј.80, цена извршења опције је н.ј. 95 и временска вредност опције је н.ј.5, књиговодствена вредност обавезе која је у вези са њим је н.ј.75 (н.ј.80 – н.ј.5) и књиговодствена вредност пренетог средства је н.ј.80 (то јест његова фер вредност).

(д) Ако продајна опција продата од стране ентитета спречава да пренето средство престаје да се признаје и ако ентитет одмерава пренето средство по фер вредности, обавезу која је у вези са њим се одмерава по набавној вредности извршења опције плус временска вредност опције. Одмеравање средства по фер вредности је ограничено на нижи износ између фер вредности и цене извршења опције зато што ентитет нема право да повећа фер вредност пренетог средства изнад цене извршења опције. Ово обезбеђује да је нето књиговодствена вредност средства и обавезе која је у вези са њим фер вредност обавезе продајне опције. На пример, ако је фер вредност основног средства н.ј.120, цена извршења опције н.ј.100 и временска вредност опције н.ј.5, књиговодствена вредност обавезе која је у вези са њим је н.ј.105 (н.ј.100 + н.ј.5) и књиговодствена вредност средства је н.ј.100 (у овом случају цена извршења опције).

(е) Ако одступање, у облику купљене куповне опције или продате продајне опције, спречава да пренето средство престаје да се признаје и да ентитет одмерава то средство по фер вредности, он наставља да одмерава то средство по фер вредности. Обавеза која је у вези са њим се одмерава по (i) збиру цене извршења куповне опције и фер вредности продајне опције мање временска вредност куповне опције, ако ће куповна опција

резултирати позитивним новчаним током, или (ii) збира између фер вредности средства и фер вредности продајне опције мање временска вредност куповне опције ако ће куповна опција резултирати негативним новчаним током. Кориговање обавезе која је у вези са средством обезбеђује да је књиговодствена вредност средства и обавезе која је у вези са њим фер вредност опције коју ентитет држи или која је продата од стране ентитета. На пример, претпоставимо да ентитет преноси финансијско средство које се одмерава по фер вредности док истовремено купује куповну опцију са ценом извршења од н.ј.120 и продаје продајну опцију са ценом извршења од н.ј.80. Такође претпоставимо да је фер вредност средства н.ј.100 на дан преноса. Временска вредност продајне и куповне опције је н.ј.1 и н.ј.5, тим редоследом. У овом случају, ентитет признаје средство од н.ј.100 (фер вредност средства) и обавезу од н.ј.96 ((н.ј.100+н.ј.1) – н.ј.5). Ово даје нето вредност средства од н.ј.4, што је фер вредност опција које држи и продаје ентитет.

Сви преноси

AG49 До степена у ком се пренос финансијског средства не квалификује за престанак признавања, уговорна права или обавезе које су у вези са преносом се рачуноводствено не обухватају засебно као деривати ако би признавање и деривата и пренетог средства или обавезе који настају од преноса имало за резултат признавање истих права и обавеза два пута. На пример, куповна опција коју преносилац задржи може да спречи да се пренос финансијских средстава рачуноводствено обухвата као продаја. У овом случају, куповна опција се не признаје засебно као дериватно средство.

AG50 До степена у ком се пренос финансијског средства не квалификује за престанак признавања, лице на које се преноси не признаје пренето средство као средство. Лице на које се преноси престаје да признаје готовину или друге исплаћене надокнаде и признаје потраживање од преносиоца. Ако преносилац има и право и обавезу да поново стекне контролу над читавим пренетим средством за одређени фиксни износ (као на пример, према споразуму о поновној куповини), лице на које се преноси може да рачуноводствено обухвата своја потраживања као зајам или као потраживања.

Примери

AG51 Следећи примери илуструју примену принципа престанка признавања овог стандарда.

(а) *Споразуми о поновној куповини и позајмљивању хартија од вредности.* Ако се финансијско средство прода према споразуму за поновну куповину по фиксној цени или по продајној цени плус приход зајмодавца или, ако је дато у зајам, према споразуму о приносу преносиоцу, оно није престало да се признаје зато што преносилац у значајној мери задржава све ризике и користи власништва. Ако лице на које се преноси набави право да прода или заложити то средство, преносилац рекласификује то средство у извештају о финансијској позицији, на пример, као позајмљено средство или као потраживање по основу поновне куповине.

(б) *Споразуми о поновној куповини и позајмљивању хартија од вредности – средства која су суштински иста.* Ако се финансијско средство прода према споразуму о поновној куповини истог или суштински истог средства по фиксној цени или по продајној цени плус приход зајмодавца или ако је финансијско средство узето или дато у зајам према споразуму о поновној куповини истог или суштински истог средства преносиоцу, оно није не престаје да се признаје зато што преносилац задржава у значајној мери све ризике и користи власништва.

(ц) *Споразуми о поновној куповини и позајмљивању хартија од вредности – право на замену.* Ако споразум о поновној куповини са фиксном ценом поновне куповине или ценом једнаком продајној цени плус приход зајмодавца, или слична трансакција позајмљивања хартија од вредности, обезбеђују лицу на које се преноси право на замену средства која су слична и која имају једнаку фер вредност као и пренето средство на датум поновне куповине, средство које је продато или позајмљено према споразуму о поновној куповини или трансакцији позајмљивања хартија од вредности, престаје да се признаје зато што преносилац задржава у значајној мери све ризике и користи власништва.

(д) *Право поновне куповине за прво одбијање по фер вредности.* – Ако ентитет прода финансијско средство и задржи само право првог одбијања за поновну куповину пренетог средства по фер вредности ако га лице на које је средство пренето поново прода, ентитет престаје да признаје то средство зато што је у значајној мери пренео све ризике и користи власништва.

(е) *Трансакција куповине и продаје акције по високој цени да би се створио утисак да је потражња за том акцијом велика.* Поновна куповина финансијског средства убрзо након што је оно било продато се понекад назива трансакција куповине и продаје акције по високој цени да би се створио утисак да је потражња за том акцијом велика. Таква поновна куповина не искључује престанак признавања под условом да првобитна трансакција задовољава захтеве престанка признавања. Међутим, ако је споразум за продају финансијског средства закључен истовремено са споразумом за поновну куповину истог средства по фиксној цени или по продајној цени плус приход зајмодавца, онда средство престаје да се признаје.

(ф) *Продајне и куповне опције које ће резултирати позитивним новчаним током.* Ако се пренето финансијско средство може опозвати од стране преносиоца и ако ће куповна опција резултирати позитивним новчаним током, пренос се не квалификује за престанак признавања зато што је преносилац у значајној мери задржао све ризике и користи власништва. Слично, ако се финансијско средство може опет продати од стране лица на које се преноси и ако ће продајна опција резултирати позитивним новчаним током, пренос се не

квалификује за престанак признавања зато што је преносилац задржао у значајној мери све ризике и користи власништва.

(г) *Продајне и куповне опције које ће резултирати негативним новчаним током.* Финансијско средство које је пренето искључиво као предмет продајне опције која ће резултирати негативним новчаним током коју држи лице на које се преноси или као предмет куповне опције која ће резултирати негативним новчаним током коју држи преносилац престаје да се признаје. Ово је због тога што је преносилац пренео у значајној мери све ризике и користи власништва.

(х) *Средства која се могу одмах набавити и која су предмет куповне опције која неће резултирати ни позитивним ни негативним новчаним током.* Ако неки ентитет држи куповну опцију на средство које се одмах може набавити на тржишту и ако опција неће резултирати ни позитивним ни негативним новчаним током, то средство престаје да се признаје. Ово је због тога што ентитет (i) није нити задржао нити пренео у значајној мери све ризике и користи власништва, и (ii) није задржао контролу. Међутим, ако се средство не може одмах набавити на тржишту, престанак признавања се искључује до степена у ком је износ средства предмет куповне опције зато што је ентитет задржао контролу над средством.

(и) *Средства које се не може одмах набавити на тржишту које је предмет продајне опције коју продаје ентитет, а која неће резултирати ни позитивним ни негативним новчаним током.* Ако ентитет преноси финансијско средство које се не може одмах набавити на тржишту, и прода продајну опцију која неће резултирати негативним новчаним током, ентитет нити задржава нити у значајној мери преноси све ризике и користи власништва због продате продајне опције. Ентитет задржава контролу над средством ако је продајна опција довољно вредна да спречи лице на које је средство пренето да прода то средство, у ком случају средство наставља да се признаје до степена сталног учешћа преносиоца (видети параграф AG44). Ентитет преноси контролу над средством ако продајна опција није довољно вредна да спречи лице на које је средство пренето да прода то средство, у ком случају се средство престаје да признаје.

(ј) *Средства која су предмет продајне или куповне опције са фер вредношћу или форвард уговора о поновној куповини.* Пренос финансијског средства које је предмет само продајне или куповне опције или форвард уговора о поновној куповини који има цену извршења или цену поновне куповине једнаку фер вредности финансијског средства у време поновне куповине имају за резултат престанак признавања због преношења у значајној мери свих ризика и користи власништва.

(к) *Куповне или продајне опције које се измирују у готовини.* Ентитет процењује пренос финансијског средства које је предмет продајне или куповне опције или форвард уговора о поновној продаји који ће бити измирен у готовини да би одредио да ли је у значајној мери задржао или пренео све ризике и користи власништва. Ако ентитет није у значајној мери задржао све ризике и користи власништва над пренетим средством, он одређује да ли је задржао контролу над пренетим средством. То да се продајна или куповна опција или форвард уговор о поновној куповини не измирују нето у готовини не значи аутоматски и да је ентитет пренео контролу (видети параграфе AG44 и (г), (х) и (и) у претходном тексту).

(л) *Уклањање одредби у вези са рачуном.* Уклањање одредби у вези са рачуном је безусловна (куповна) опција о поновној куповини која даје ентитету право да поново захтева пренета средства која су била предмет неких ограничења. Под условом да таква опција има за резултат да ентитет нити задржи нити пренесе у значајној мери све ризике и користи власништва, он искључује престанак признавања само до нивоа износа који је предмет поновне куповине (под претпоставком да лице на које се преноси не може да прода средства). На пример, ако су књиговодствена вредност и приходи од преноса средстава за позајмљивање н.ј. 100 000 и ако би сваки појединачни зајам могао да се опозове, али ако укупни износ зајмова који би могли поново да се купе не прелази н.ј. 10 000, онда би се н.ј. 90 000 од зајмова квалификовало за престанак признавања.

(м) *Куповна опција која оставља нето нулту позицију.* Ентитет, који може бити преносилац, које врши услуге над пренетим средствима може да држи куповну опцију која оставља нето нулту позицију за куповину остатка пренетих средстава када износ неизмиренних средстава падне испод одређеног нивоа на ком цена сервисирања тих средстава постане терет у односу на добити од сервисирања. Под условом да таква куповна опција која оставља нето нулту позицију има за резултат то да ентитет нити задржава нити преноси у значајној мери све ризике и користи власништва и то да лице на које се преноси не може да прода средства, он искључује престанак признавања само до нивоа износа средства које је предмет куповне опције.

(н) *Подређена задржана учешћа и кредитне гаранције.* Ентитет може да обезбеди лицу коме преноси средства кредитно појачање тиме што ће подредити део или целокупно учешће задржану у пренетом средству. Или, ентитет може да обезбеди лицу коме преноси кредитно појачање у облику кредитне гаранције која може бити неограничена или ограничена на одређени износ. Ако ентитет задржи у значајној мери све ризике и користи власништва над пренетим средством, то средство наставља да се признаје у потпуности. Ако ентитет задржи неке, а не значајан износ, ризике и користи власништва и ако задржи контролу, престанак признавања се искључује до нивоа износа у готовини или у другим средствима која би тај ентитет морао да плати.

(о) *Своп укупних прихода.* Ентитет може да прода финансијско средство лицу на које га преноси и да закључи своп укупних прихода са лицем на које преноси, док су сви токови готовине од исплата камата за основно средство исплаћени ентитету у замену за фиксну исплату или исплате са променљивом стопом, а свако повећање или смањење фер вредности основног средства ће интегрисати ентитет. У таквом случају, забрањен је

престанак признавања целог средства.

(п) *Своп каматне стопе.* Ентитет може да изврши пренос финансијског средства са фиксном стопом лицу на које га преноси и да са њим закључи своп каматне стопе у ком ће лице на које преноси добијати фиксну каматну стопу и плаћати флукутирајућу каматну стопу на основу хипотетичког износа који је једнак износу главнице пренетог финансијског средства. Своп каматне стопе не искључује престанак признавања пренетог средства под условом да исплате по основу свопа нису условљене тиме да се морају вршити само за пренето средство.

(љ) *Своп амортизационе каматне стопе.* Ентитет може да изврши пренос финансијског средства са фиксном стопом која се исплаћује током времена лицу на које преноси, и да закључи своп амортизационе каматне стопе у којој ће лице на које преноси примати фиксну каматну стопу и плаћати флукутирајућу каматну стопу засновану на хипотетичком износу. Ако хипотетички износ свопа врши амортизацију на такав начин да изједначава износ главнице пренетог средства који је било када неизмирен, своп ће обично имати за резултат то да ентитет задржи значајан ризик од плаћања унапред, у ком случају ентитет или наставља да признаје цело пренето средство или наставља да признаје пренето средство до степена сталног учешћа. У супротном, ако амортизација хипотетичког износа свопа није повезана са неизмиреним износом главнице пренетог средства, такав своп не би имао за резултат да ентитет задржи ризик плаћања унапред за то средство. Стога, не би искључио престанак признавања пренетог средства под условом да исплате свопа нису условљене тиме да се исплате главнице врше на пренето средство и своп не би имало за резултат то да ентитет задржи било које друге значајне ризике и користи власништва над пренетим средством.

AG52 Овај параграф илуструје примену приступа сталног учешћа онда када се ради о сталном учешћу ентитета у делу финансијског средства.

Претпоставимо да ентитет има портфељ зајмова за плаћање унапред чија је купонска и ефективна каматна стопа 10 процената и чији износ главнице и амортизована вредност износе н.ј. 10.000. Он закључује трансакцију у којој, у замену за исплату од н.ј. 9.115, лице на које се преноси добија право на н.ј. 9.000 од свих наплата главнице плус камата на то од 9,5 процената. Ентитет задржава права на н.ј. 1.000 од свих наплата главнице плус камата на то од 10 процената, плус распон вишка од 0,5 процената на преосталих н.ј. 9.000 главнице. Наплате од исплата унапред се алоцирају у размери 1:9 између ентитета и лица на које се преноси, али свака грешка се одузима од учешћа ентитета од н.ј. 1.000 све док се учешће не потроши. Фер вредност зајмова на датум трансакције је н.ј. 10.100 и процењена фер вредност распона вишка од 0,5 процената је н.ј. 40.

Ентитет одређује да је пренео неке значајне ризике и користи власништва (на пример, значајан ризик плаћања унапред), али је такође задржао неке друге значајне ризике и користи власништва (због подређеног задржаног учешћа) и задржао је контролу. Он стога примењује приступ сталног учешћа.

Да би применио овај стандард, ентитет анализира трансакцију као (а) задржавање потпуно пропорционалног задржаног учешћа од н.ј. 1 000, плус (б) подређивање тог задржаног учешћа да би се обезбедило појачање кредита за кредитне губитке лица на које се преноси.

Ентитет израчунава да н.ј. 9 090 (90 процената x н.ј. 10.100) добијене надокнаде од н.ј. 9.115 представља надокнаду за потпуно пропорционалан удео од 90 процената. Преостали део добијене надокнаде (н.ј. 25) представља надокнаду добијену за подређивање његовог задржаног учешћа да би обезбедио кредитно појачање за кредитне губитке лица на које преноси. Поред тога, распон вишка од 0,5 процената представља надокнаду добијену за кредитно појачање. У складу са тим, укупна добијена надокнада за кредитно појачање је н.ј. 65 (н.ј. 25 + н.ј. 40).

Ентитет израчунава добитак или губитак од продаје 90 процената акција токова готовине. Претпостављајући да засебне фер вредности 10 процената дела пренетог средства и 90 процената задржаног дела нису расположиве на датум преноса, ентитет алоцира књиговодствену вредност средства у складу са параграфом 28 на следећи начин:

	Процењена вредност	фер Процент	Алоцирана књиговодствена вредност
Пренети део	9.090	90%	9.000
Задржан део	1.010	10%	1.000

Укупно	<u>10.100</u>	<u>10.000</u>
наставља се...		

Ентитет израчунава свој добитак или губитак од продаје 90 процената удела у токовима готовине одузимањем алоциране књиговодствене вредности пренетог дела од добијене надокнаде, то јест н.ј. 90 (н.ј. 9.090 – н.ј. 9.000). Књиговодствена вредност дела који је ентитет задржао је н.ј. 1.000.

Поред тога, ентитет признаје стално учешће које је резултат подређивања његових кредитних губитака од задржаног учешћа. У складу са тим, он признаје средство од н.ј. 1.000 (максимални износ тока готовине који не би добио према подређивању) и обавезу која је у вези са њим од н.ј. 1.065 (што је максимални износ тока готовине које не би добио према подређивању, то јест н.ј. 1.000 плус фер вредност подређивања од н.ј. 65),

Ентитет користи све горе наведене информације за рачуноводствено обухватање трансакције на следећи начин:

	<i>Дугује</i>	<i>Потражује</i>
Првобитно средство	–	9.000
Средство признато за подређивање или резидуално учешће		–
Средство за надокнаду добијен 40 у облику распона вишка		–
Добитак или губитак (добитак од преноса)	–	90
Обавеза	–	1.065
Добијена готовина	<u>9.115</u>	–
Укупно	<u>10.115</u>	<u>10.155</u>

Одмах након трансакције, књиговодствена вредност средства је н.ј. 2.040 и састоји се од н.ј. 1.000 што представља алоциране трошкове задржаног дела, и н.ј. 1.040 што представља додатно стално учешће ентитета од подређивања задржаног учешћа услед кредитних губитака (што укључује распон вишка од н.ј. 40).

У наредним периодима ентитет признаје надокнаду добијену за кредитно појачање (н.ј. 65) према временској пропорционалној основи, рачуноводствено обухвата камату на признато средство користећи метод ефективне камате и признаје свако кредитно умањење вредности признатих средстава. Као пример овог другог, претпоставимо да ће следеће године постојати губитак због умањења вредности основних зајмова од н.ј. 300. Ентитет смањује своје признато средство за н.ј. 600 (н.ј. 300 који се односе на његово задржано учешће и н.ј. 300 које се односе на додатно стално учешће које се јавља од подређивања задржаног учешћа за кредитне губитке), и смањује своју признату обавезу за н.ј. 300. Нето резултат је потраживање у билансу успеха због умањења вредности кредита од н.ј. 300.

Редовни начин куповине или продаје финансијског средства (параграф 38)

AG53 Редовни начин куповине или продаје финансијских средстава се признаје коришћењем било рачуноводственог обухватања на датум трговине било рачуноводственог обухватања на датум измирења како је описано у параграфима AG55 и AG56. Коришћени метод се примењује доследно за све куповине и продаје финансијских средстава која припадају истој категорији финансијских средстава дефинисаних у параграфу 9. Из овог разлога средства која се држе ради трговања чине засебну категорију од средстава назначених по фер вредности кроз биланс успеха.

AG54 Уговор који захтева или дозвољава нето измирење промене вредности уговора није уговор о редовном начину. Уместо тога, такав уговор се рачуноводствено обухвата као дериват у периоду између датума трговања и датума измирења.

AG55 Датум трговања је датум када се ентитет обавезе на куповину или продају неког средства. Рачуноводствено обухватање на датум трговања се односи на (а) признавање средства које треба да се добије и обавезе која треба да се плати за то средство на датум трговања, и (б) престанка признавања средства које је продато, признавање сваког добитка или губитка који су на располагању и признавање потраживања од купца за исплату на датум трговања. Уопште, камата не почиње да се приписује средству и обавези која је са њим у вези до датума измирења када назначаване престаје.

AG56 Датум измиревања је датум када се средство испоручује ентитету или када ентитет испоручује средство. Рачуноводствено обухватање на датум измиревања се односи на (а) признавање средства на датум када га ентитет добије, и (б) престанка признавања средства и признавање сваког добитка и губитка који су на располагању на датум када их ентитет испоручи. Када се примењује рачуноводствено обухватање на датум измиревања, ентитет рачуноводствено обухвата сваку промену фер вредности средства које треба да се добије током периода између датума трговања и датума измиревања на исти начин на који рачуноводствено обухвата стечено средство. Другим речима, промена вредности се не признаје за средства која се књиже по набавној вредности или амортизованој вредности; она се признаје у билансу успеха за средства класификована као финансијска средства по фер вредности кроз биланс успеха; и признаје се у укупни остали резултат за средства класификована као расположива за продају.

Престанак признавања финансијских обавеза (параграфи 39–42)

AG57 Финансијска обавеза (или њен део) се гаси када се дужник или:

(а) Ослободи обавезе (или њеног дела) тиме што исплати повериоца, обично у готовини, другим финансијским средствима, роби или услугама; или

(б) Правно ослободи примарне одговорности за ту обавезу (или њен део) било законским процесом било од стране повериоца. (Ако је дужник дао гаранцију овај услов би ипак могао бити задовољен.)

AG58 Ако емитент дужничког инструмента поново купи тај инструмент, дуг нестаје чак и ако је емитент онај ко прави тржиште за тај инструмент или намерава да га прода у блиској будућности.

AG59 Исплата трећој страни, укључујући повереништво (што се понекад назива “суштинско поништавање”), не ослобађа, сама по себи, дужника његове примарне обавезе према повериоцу, у недостатку правног ослобађања.

AG60 Ако дужник плати трећој страни да преузме обавезу и обавести свог повериоца да је трећа страна преузела обавезу дуга, дужник не престаје да признаје обавезе дуга осим ако није задовољен услов из параграфа AG57(б). Ако дужник плати трећој страни да преузме обавезу и набави правно ослобођење од свог повериоца, онда је дужник угасио свој дуг. Међутим, ако се дужник сложи да врши исплате дуга трећој страни и да их усмерава ка првобитном повериоцу, онда дужник признаје нову дужничку обавезу трећој страни.

AG61 Мада правно ослобођење, било од стране суда, било од стране повериоца, има за резултат престанак признавања обавезе, ентитет може да призна нову обавезу ако нису задовољени критеријуми престанка признавања за пренета финансијска средства у параграфима 15–37. Ако ти критеријуми нису задовољени, не долази до престанка признавања пренетих средстава се не признају, и ентитет признаје нову обавезу која се односи на пренета средства.

AG62 У сврху параграфа 40, услови су у великој мери различити ако је дисконтована садашња вредност тока готовине према новим условима, укључујући и све нето плаћене надокнаде од свих добијених надокнада и дисконтоване коришћењем првобитне ефективне каматне стопе, бар 10 процената различита од дисконтоване садашње вредности преосталих токова готовине од првобитне финансијске обавезе. Ако се размена дужничких инструмената или измена услова рачуноводствено обухватају као гашење, сви претрпљени трошкови или надокнаде се признају као део добитка или губитка од гашења. Ако се размена или модификација рачуноводствено не обухватају као гашење, сви претрпљени трошкови или надокнаде коригују књиговодствену вредност обавезе и амортизују се током преосталог трајања измењене обавезе.

AG63 У неким случајевима, поверилац ослобађа дужника његове садашње обавезе да врши исплате, али дужник преузима обавезу из гаранције да изврши исплату ако та страна која преузима примарну одговорност не испуни своју обавезу. У овом случају дужник:

(а) Признаје нову финансијску обавезу на основу фер вредности своје обавезе из гаранције; и

(б) Признаје добитак или губитак на основу разлике између (i) свих исплаћених прихода и (ii) књиговодствене вредности првобитне финансијске обавезе умањене за фер вредност нове финансијске обавезе.

Одмеравање (параграфи 43–70)

Почетно одмеравање финансијских средстава и финансијских обавеза (параграф 43)

AG64 Фер вредност финансијског инструмента после почетног признавања је обично цена трансакције (то јест фер вредност дате или добијене надокнаде, видети такође параграф AG76). Међутим, ако је део дате или добијене надокнаде за нешто друго осим финансијског инструмента, фер вредност финансијског инструмента се процењује коришћењем технике процене (видети параграфе AG74–AG79). На пример, фер вредност дугорочног зајма или потраживања које не носи камату може да се процењује по садашњој вредности свих будућних добитака у готовини дисконтованих коришћењем преовладавајућих(е) тржишних(е) каматних(е) стопа(е) за сличне инструменте (сличне у погледу валуте, услова, врсте каматне стопе и других фактора) са сличном кредитном способношћу. Сваки додатни позајмљени износ је расход или смањење прихода осим ако се не квалификује за признавање као нека друга врста средства.

AG65 Ако ентитет створи зајам који носи вантржишну каматну стопу (на пример, 5 процената када је

тржишна стопа за сличне зајмове 8 процената), и унапред добије надокнаду као компензацију, ентитет признаје зајам по његовој фер вредности, то јест нето од надокнаде коју добија. Ентитет додаје дисконт у биланс успеха користећи метод ефективне каматне стопе.

Накнадно одмеравање финансијских средстава (параграф 45 и 46)

AG66 Ако се финансијски инструмент који је раније признаван као финансијско средство одмерава по фер вредности и ако његова фер вредност падне испод нуле, он је финансијска обавеза у складу са параграфом 47.

AG67 Следећи пример илуструје рачуноводствено обухватање трошкова трансакције приликом почетног и накнадних одмеравања финансијског средства расположивог за продају. Средство се стиче за н.ј.100 плус надокнада за куповину од н.ј.2. На почетку, средство се признаје по н.ј.102. Крај извештајног периода се дешава дан касније, када је котирана тржишна цена средства н.ј.100. Ако се средство прода, платила би се надокнада од н.ј.3. На тај датум, средство се одмерава по н.ј.100 (без разматрања могуће надокнаде после продаје) и губитак од н.ј.2 се признаје у укупном осталом резултату. Ако финансијско средство расположиво за продају има фиксне или одредиве исплате, трошкови трансакције се амортизују у билансу успеха коришћењем метода ефективне камате. Ако финансијско средство расположиво за продају нема фиксне или одредиве исплате, трошкови трансакције се признају у билансу успеха када средство престане да се признаје или када му се умањи вредност.

AG68 Инструменти класификовани као зајмови и потраживања се одмеравају по амортизованој вредности без разматрања намере ентитета да их држи до доспећа.

Разматрања одмеравања фер вредности (параграфи 48 и 49)

AG69 У основи дефиниције фер вредности је претпоставка да ентитет има сталност пословања и нема намеру и потребу да изврши ликвидацију имовине, да смањи материјално свој обим пословања или да врши трансакције под неповољним условима. Фер вредност није, стога, износ које би ентитет добио или платио у присилној трансакцији, изнуђеној ликвидацији или продаји из нужде. Међутим, фер вредност одражава кредитни квалитет инструмента.

AG70 Овај стандард користи термине “куповна цена” и “продајна цена” (нешто што се раније називало “цена актуелне понуде”) у контексту котираних тржишних цена, и термин “разлика између куповне и продајне цене” за обухватање само трошкова трансакције. Друга кориговања за долажење до фер вредности (на пример, за кредитни ризик супротне стране) нису укључена у термин “разлика између куповне и продајне цене”.

Активно тржиште: котирана цена

AG71 Финансијски инструмент се сматра котираним на активном тржишту ако се котирани цене могу одмах и редовно добијати са берзе, од дилера, брокера, индустријске групе, службе за одређивање цена или регулаторне агенције, и те цене представљају актуелне тржишне трансакције које се редовно одвијају у оквиру независне трансакције. Фер вредност се дефинише помоћу цене око које су се сложили вољни купац и вољни продавац у независној трансакцији. Циљ одређивања фер вредности за финансијски инструмент којим се тргује на активном тржишту је да се дође до цене по којој би се трансакција тог инструмента одиграла на крају извештајног периода (то јест без модификовања или поновног паковања тог инструмента) на најповољнијем активном тржишту ком ентитет има непосредни приступ. Међутим, ентитет коригује цену на повољнијем тржишту да би одразио сваку разлику са кредитним ризиком супротне стране између инструмента којима се тргује на том тржишту и инструмента који се процењује. Постојање објављених котација цене на активном тржишту је најбољи доказ фер вредности и када оне постоје, користе се за одмеравање финансијског средства или финансијске обавезе.

AG72 Одговарајућа котирана тржишна цена за средство које се држи или обавезу која треба да се емитује је обично актуелна продајна цена и, за средство које треба да се стекне или обавезу која треба да се држи, то је куповна цена. Када ентитет има средства и обавезе са тржишним ризицима који се пребијају, он може да користи средње тржишне цене као основу за установљавање фер вредности за позиције ризика које се пребијају и да примени куповну или продајну цену на нето отворену позицију као одговарајућу цену. Када актуелна куповна или продајна цена нису расположиве, цена најкасније трансакције пружа доказ о актуелној фер вредности све док се не догоди значајна промена економских околности од времена трансакције. Ако су се услови променили од времена трансакције (на пример, промена каматне стопе ослобођене ризика након последње цене котираних за корпоративне обвезнице), фер вредност одражава промену услова по угледу на актуелне цене или стопе за сличне финансијске инструменте, како је прикладно. Слично, ако ентитет може да прикаже да цена последње трансакције није фер вредност (на пример, зато што одражава износ који би ентитет добио или платио у присилној трансакцији, изнуђеној ликвидацији или продаји из нужде), та цена се коригује. Фер вредност портфеља финансијских инструмента је производ броја јединица инструмента и његове котираних тржишне цене. Ако објављена котација цена на активном тржишту не постоји за финансијски инструмент у целини, већ активно тржиште постоји за његове саставне делове, фер вредност се одређује на основу релевантних тржишних цена за те саставне делове.

AG73 Ако је стопа (а не цена) котирана на активном тржишту, ентитет користи ту стопу котирану на тржишту

као информацију за технику процене помоћу које одређује фер вредност. Ако стопа котирана на тржишту не обухвата кредитни ризик или друге факторе које би учесници на тржишту обухватили приликом процене инструмента, онда ентитет коригује те факторе.

Одсуство активног тржишта: техника процене

AG74 Ако не постоји активно тржиште за финансијски инструмент, ентитет установљава фер вредност коришћењем технике процене. Технике процене обухватају коришћење последњих независних тржишних трансакција између обавештених, вољних страна, ако су доступне, поређење са актуелном фер вредношћу другог инструмента који је у значајној мери исти, анализу дисконтованог тока готовине и моделе одређивања цена опција. Ако постоји техника процене коју учесници на тржишту обично користе за одређивање цене инструмента и ако се показало да та техника обезбеђује поуздане процене цена које се могу наћи у трансакцијама на стварном тржишту, онда ентитет користи ту технику.

AG75 Циљ коришћења технике процене је да се установи оно што би чинило цену трансакције на дан одмеравања у независној размени мотивисаној уобичајеним пословним разматрањима. Фер вредност се процењује на основу резултата технике процене која максимално користи информације са тржишта, и ослања се што је мање могуће на информације које су специфичне за појединачни ентитет. Очекивало би се да се техником процене дође до реалне процене фер вредности ако (а) она разумно одражава како би се очекивало да тржиште одреди цену инструмента и (б) информације за технику процене разумно представљају тржишна очекивања и одмеравају факторе прихода од изложености ризику својствене за финансијски инструмент.

AG76 Стога, техника процене (а) обухвата све факторе које би учесници на тржишту разматрали при одређивању цене и (б) доследна је прихваћеним економским методологијама за одређивање цена финансијских инструмената. Периодично, ентитет подешава технику процене и тестира да ли је валидна коришћењем цена свих уочљивих актуелних тржишних трансакција са истим инструментом (то јест без модификације или поновног паковања) или на основу свих уочљивих доступних тржишних података. Ентитет сакупља податке са тржишта доследно на истом тржишту са ког је инструмент потекао или на ком је купљен. Најбољи доказ фер вредности финансијског инструмента приликом почетног признавања је цена трансакције (то јест фер вредност дате или добијене надокнаде) осим ако се фер вредност тог инструмента не може доказати поређењем са другим уочљивим актуелним тржишним трансакцијама са истим инструментом (то јест без модификације или поновног паковања) или на основу технике процене чије варијабле обухватају само податке са уочљивих тржишта.

AG76А Накнадно одмеравање финансијских средстава и финансијских обавеза и накнадно признавање добитака или губитака треба да буде доследно захтевима овог стандарда. Примена параграфа AG76 може резултирати непризнавањем добитка или губитка приликом почетног признавања финансијских средстава и финансијских обавеза. У таквим случајевима, IAS 39 захтева да добитак или губитак буде признат након почетног признавања до обима који настаје услед промене фактора (укључујући време) које тржишни учесници узимају у обзир приликом формирања цене.

AG77 Почетно стицање или настанак финансијског средства или настанак финансијске обавезе је тржишна трансакција која обезбеђује основу за процену фер вредности финансијског инструмента. Нарочито, ако је финансијски инструмент дужнички инструмент (као што је зајам), његова фер вредност се може одредити по угледу на тржишне услове који су постојали приликом његове аквизиције или датума настанка, и актуелне тржишне услове или каматне стопе које тренутно потражује тај или неки други ентитет за сличне дужничке инструменте (то јест слично преостало доспеће, модел токова готовине, валута, кредитни ризик, гаранција зајма и каматна основа). Или, под условом да нема промене кредитног ризика дужника и применљивог распона кредита после настанка дужничког инструмента, процена актуелне тржишне каматне стопе може да се изведе коришћењем бенчмарк (референтне) каматне стопе која одражава бољу кредитну способност од основног дужничког инструмента, чинећи кредитни распон константним, и кориговањем промене бенчмарк (референтне) каматне стопе од датума настанка. Ако су се услови променили од последње тржишне трансакције, одговарајућа промена фер вредности финансијског инструмента који се процењује се одређује по угледу на актуелне цене или стопе за сличне финансијске инструменте, кориговане када је то прикладно, за све разлике у односу на инструмент који је предмет процене.

AG78 Исте информације можда не могу бити доступне на сваки датум одмеравања. На пример, на датум када ентитет даје зајам или стиче дужнички инструмент којим се не послује активно, ентитет има цену трансакције која је такође и тржишна цена. Међутим, ниједна нова информација о трансакцији можда не може бити доступна на следећи датум одмеравања и, мада ентитет може да одреди општи ниво тржишних каматних стопа, можда неће знати који ниво кредитног или другог ризика би учесници на тржишту разматрали приликом одређивања цене инструмента на тај дан. Ентитет можда неће имати информације у вези са недавним трансакцијама да би одредило одговарајући распон кредита у вези са основном каматном стопом коју треба да користи приликом одређивања дисконтне стопе за израчунавање садашње вредности. Било би разумно претпоставити, у недостатку доказа за супротно, да се није догодила никаква промена распона који је постојао на датум када је дат зајам. Међутим, од ентитета би се очекивало да учини разумне напоре при одређивању тога да ли постоје докази да је било промене тих фактора. Када постоји доказ промене, ентитет би разматрао утицаје те промене при одређивању фер вредности финансијског инструмента.

AG79 Приликом примене анализе дисконтованог тока готовине, ентитет користи једну или више дисконтних стопа једнаких преовладавајућим стопама приноса за финансијске инструменте који имају у значајној мери исте услове и карактеристике, укључујући и кредитну способност инструмента, преостало време током ког су уговорне камате фиксне, преостало време за поновну исплату главнице и валуту у којој треба да се изврше исплате. Краткорочна потраживања и потраживања без назначене каматне стопе могу да се одмеравају према износу првобитне фактуре ако је утицај дисконтовања незнатан.

Одсуство активног тржишта: инструменти капитала

AG80 Фер вредност инвестиција у инструменте капитала који немају котирану тржишну цену на активном тржишту и деривата који су са њима у вези и који морају бити измирени испоруком таквог некотираног инструмента капитала (видети параграфе 46(ц) и 47) се може поуздано одмерити ако (а) варијабилност распона разумних процена фер вредности није значајна за тај инструмент или (б) вероватноћа различитих процена у том распону може разумно да се процени и користи при оцењивању фер вредности.

AG81 Постоје многе ситуације у којима варијабилност распона разумних процена фер вредности инвестиција у инструменте капитала који немају котирану тржишну цену и деривата који су са њима у вези и који морају бити измирени испоруком таквог некотираног инструмента капитала (видети параграфе 46(ц) и 47) вероватно неће бити значајна. Обично је могуће проценити фер вредност финансијског средства које је ентитет стекао од спољне стране. Међутим, ако је распон разумних процена фер вредности значајан и ако се вероватноћа различитих процена не може разумно проценити, ентитет се искључује из одмеравања инструмента по фер вредности.

Информације за технике процене

AG82 Одговарајућа техника за процену фер вредности одређеног финансијског средства би обухватала уочљиве тржишне податке о условима на тржишту и другим факторима који ће вероватно утицати на фер вредност инструмента. Фер вредност финансијског средства ће се заснивати на једном или више следећих фактора (и можда неких других).

(а) *Временска вредност новца (то јест камата по основној стопи или стопи ослобођеној ризику).* Основне каматне стопе могу обично да се изведу из уочљивих цена државних обвезница и често су котиране у финансијским издањима. Ове стопе обично варирају са очекиваним датумима предвиђених токова готовине дуж кривуље приноса од каматних стопа за различите временске вредности. Из практичних разлога, ентитет може да користи широко прихваћене и непосредно уочљиве референтне стопе, као што је LIBOR или стопа свопа, као бенчмарк стопу. (Зато што стопа као што је LIBOR није каматна стопа ослобођена ризику, кориговање кредитног ризику које одговара одређеном финансијском инструменту се одређује на основу његовог кредитног ризику у односу на кредитни ризик у овој референтној стопи.) У неким земљама, централне државне обвезнице могу да носе значајан кредитни ризик и не морају да обезбеђују стабилну референтну основну каматну стопу за инструменте назначене у тој валути. Неки ентитети у овим земљама могу да имају бољи кредитни положај и нижу стопу за зајмове него централне државне обвезнице. У таквом случају, основне каматне стопе могу бити прикладније одређене по угледу на каматне стопе за корпоративне обвезнице са највишим стопама које су емитоване у тој валути и под тим законодавним системом.

(б) *Кредитни ризик.* Утицај на фер вредност кредитног ризику (то јест премија за основну каматну стопу за кредитни ризик) може да се изведе из уочљивих тржишних цена за инструменте којима се послује са различитом кредитним квалитетом или из уочљивих каматних стопа које потражују зајмодавци за зајмове са различитим кредитним рејтингом.

(ц) *Цене девизних берзи.* Тржишта активних девизних берзи постоје за већину главних валута, и цене се котирају дневно у финансијским издањима.

(д) *Цене робе.* Постоје уочљиве тржишне цене за многу робу.

(е) *Цене капитала.* Цене (и индекси цена) инструмената капитала којима се тргује се могу непосредно видети на многим тржиштима. Технике засноване на садашњој вредности могу да се користе за процену актуелне тржишне цене инструмената капитала за које нема уочљивих цена.

(ф) *Колебљивост (то јест обим будућих промена цена финансијског инструмента или друге ставке).* Мерила колебљивости ставки којима се активно тргује могу обично да се разумно процене на основу претходних тржишних података или коришћењем колебљивости које су нагештене актуелним тржишним ценама.

(г) *Ризик од плаћања унапред и ризик од предаје.* Очекивани модели плаћања унапред за финансијска средства и очекивани модели предаје за финансијске обавезе се могу проценити на основу претходних података. (Фер вредност финансијске обавезе коју супротна страна може предати не може да буде мања од садашње вредности износа предаје – видети параграф 49.)

(х) *Трошкови сервисирања финансијског средства или финансијске обавезе.* Трошкови сервисирања могу да се процене коришћењем актуелних накнада које потражују други учесници на тржишту. Ако су трошкови сервисирања финансијског средства или финансијске обавезе значајни и ако би се други учесници на тржишту суочили са упоредивим трошковима, емитент ће их разматрати при одређивању фер вредности тог финансијског средства или финансијске обавезе. Вероватно је да фер вредност на почетку уговорног права на будуће накнаде буде једнака трошковима стварања који су исплаћени за њих, осим ако будуће накнаде и трошкови у вези са

њима нису упоредиве са тржиштем.

Добици и губици (параграфи 55–57)

AG83 Ентитет примењује IAS 21 на финансијска средства и финансијске обавезе које су монетарне ставке у складу са IAS 21 и које су назначене у страниј валути. Према IAS 21, сви девизни добитци и губици од монетарних средстава и монетарних обавеза се признају у билансу успеха. Изузетак је монетарна ставка назначена као инструмент хеџинга било у хеџингу тока готовине (видети параграфе 95–101) или у хеџингу нето инвестиције (видети параграф 102). У сврху признавања девизних добитака и губитака према IAS 21, монетарно финансијско средство расположиво за продају се третира као да је пренето по амортизованој вредности у страниј валути. У складу са тим, за такво финансијско средство, разлике у замени валуте које су резултат промена амортизоване вредности се признају у билансу успеха и друге промене књиговодствене вредности се признају у складу са параграфом 55(б). За финансијска средства расположива за продају која нису монетарне ставке према IAS 21 (на пример, инструменти капитала), добитак или губитак који се признају у укупном осталом резултату према параграфу 55(б) обухватају сваку девизну компоненту која је у вези са њима. Ако постоји однос хеџинга између недериватног монетарног средства и недериватне монетарне обавезе, промене девизне компоненте тих финансијских инструмената се признају у билансу успеха.

Умањење вредности и ненаплативост финансијских средстава (параграфи 58–70)

Финансијска средства која се књиже по амортизованој вредности (параграфи 63–65)

AG84 Умањење вредности финансијског средства које се књижи по амортизованој вредности се одмерава коришћењем првобитне ефективне каматне стопе финансијског инструмента зато што би дисконтовање по актуелној тржишној каматној стопи, у ствари, наметнуло одмеравање фер вредности за финансијска средства која би се иначе одмеравала по амортизованој вредности. Ако се о условима зајма, потраживања или инвестиције која се држи до доспећа поново преговара или ако се на неки други начин модификују због финансијских тешкоћа зајмопримца или емитента, умањење вредности се одмерава користећи првобитну ефективну каматну стопу пре модификације услова. Токови готовине који се односе на краткорочна потраживања се не дисконтују ако је ефекат дисконтовања незнатан. Ако зајам, потраживање или инвестиција која се држи до доспећа имају флукутирајућу каматну стопу, дисконтна стопа за одмеравање сваког губитка због умањења вредности према параграфу 63 је актуелна ефективна каматна стопа/стопе које су одређене уговором. Као практични пример, поверилац може да одмерава финансијско средство које се књижи по амортизованој вредности на основу фер вредности инструмента коришћењем уочљиве тржишне цене. Израчунавање садашње вредности процењених будућих токова готовине обезбеђеног финансијског средства одражава токове готовине који могу бити резултат искључивања умањен за трошкове стицања и продаје гаранције зајма, било да је искључивање вероватно или не.

AG85 У процесу за процену умањења вредности разматрају се све кредитне изложености, не само оне које имају малу кредитну способност. На пример, ако ентитет користи интерни систем за вредновање кредита оно разматра све кредитне вредности, а не само оне који одражавају озбиљно погоршање кредита.

AG86 Процес процене износа губитка због умањења вредности може да има за резултат или један износ или низ могућих износа. У овом другом случају, ентитет признаје губитак због умањења вредности једнак најбољој процени из низа^а узимајући у обзир све релевантне информације доступне пре објављивања финансијских извештаја о условима који су постојали на крају извештајног периода.

AG87 У сврхе заједничке процене умањења вредности, финансијска средства се групишу на основу сличних карактеристика кредитног ризика које су показатељи способности дужника да плати све износе доспеле према условима из уговора (на пример, на основу процене кредитног ризика или процеса вредновања који узимају у разматрање врсту средства, делатност, географски положај, врсту гаранције зајма, статус претходних обавеза и друге релевантне факторе). Одабране карактеристике су релевантне за процену будућих токова готовине за групе таквих средстава тиме што показују способност дужника да исплати све износе који су доспели према условима из уговора за средства која се процењују. Међутим, вероватноће губитка и друге статистике о губитку се разликују на нивоу групе између (а) средстава која се процењују појединачно због умањења вредности и за која се открије да им вредност није умањена и (б) средства која се не процењују појединачно за умањење вредности, са резултатом да се може захтевати различит износ умањења вредности. Ако ентитет нема групу средстава са сличним карактеристикама ризика, он не врши додатну процену.

AG88 Губици због умањења вредности који се признају групно представљају међукорак до утврђивања губитака због умањења вредности појединачних средстава у групи финансијских средстава која се заједнички процењују на умањење вредности. Убрзо након што је доступна информација која посебно одређује губитке од појединачних средстава у групи којима је умањена вредност, та средства се уклањају из групе.

AG89 Будући токови готовине у групи финансијских средстава која се заједнички процењују због умањења вредности се процењују на основу претходних искустава у вези са губитком за средства са карактеристикама кредитног ризика која су слична онима у групи. Ентитети који немају искуство или имају недовољно искуства у погледу губитака специфичних за тај ентитет, користе искуство сродне групе за упоредиве групе финансијских

средстава. Искуство претходних губитака се коригује на основу актуелних уочљивих података да би се одразили утицаји актуелних услова који нису утицали на период на ком се заснива искуство претходних губитака и да би се уклонили утицаји услова из претходног периода који не постоје у садашњости. Процене промена будућих токова готовине одражавају и у складу су са променама уочљивих података који су за њих везани од периода до периода (као што су промене стопа незапослености, цена некретнина, цена робе, статуса исплата или других фактора који показују претрпљене губитке у групи и њихов обим). Методологија и претпоставке које се користе за процену будућих токова готовине се редовно прегледају да би се смањиле све разлике између процена губитка и стварног искуства губитка.

AG90 Као пример примене параграфа 89, ентитет може да одреди, на основу претходног искуства, да је један од главних узрока неиспуњења обавеза у зајмовима на кредитним картицама смрт зајмопримца. Ентитет може да приметити да је стопа смртности непромењена током година. Ипак, неки зајмопримци у групи зајмова на кредитним картицама тог ентитета су можда умрли те године, што показује да се губитак због умањења вредности догодио за те зајмове, чак и ако, на крају године, ентитет још увек није свестан тачно који зајмопримац је умро. Било би прикладно за губитак од умањења вредности да се признаје за те "претрпљене, али неизвештаване" губитке. Међутим, не би било прикладно признавати као губитак због умањења вредности смртне случајеве који се очекују у будућем периоду, зато што се неопходни догађаји који узрокују губитак (смрт зајмопримца) још увек није догодио.

AG91 Када се користе претходне стопе губитка у процени будућих токова готовине, важно је да се информације о претходним стопама губитка примењују на групе које су дефинисане на начин који је у складу са групама за које су се пратиле претходне стопе губитка. Стога, метод који се користи треба да омогући свакој групи да се упозна са информацијама о искуствима претходних губитака у групама средстава са сличним карактеристикама кредитног ризика и са релевантним уочљивим подацима који одражавају садашње услове.

AG92 Приступити који се заснивају на формулама или статистички методи могу да се користе за одређивање губитака од умањења вредности у групи финансијских средстава (на пример, за зајмове са мањим билансом) све док су они у складу са захтевима у параграфима 63–65 и AG87–AG91. Било који модел који би се користио би обухватао утицаје временске вредности новца, разматрао токове готовине за читаво преостало трајање средства (не само за следећу годину), разматрао старост зајмова унутар портфеља и не би узроковао губитак од умањења вредности након почетног признавања финансијског средства.

Приход од камате после признавања умањења вредности

AG93 Онда када се финансијско средство или група сличних финансијских средстава отпише као резултат губитка због умањења вредности, приход од камате се потом признаје коришћењем каматне стопе која се користила за дисконтовање будућих токова готовине у сврху одмеравања губитка од умањења вредности.

Хеџинг (параграфи 71–102)

Инструменти хеџинга (параграфи 72–77)

Инструменти који се квалификују (параграфи 72 и 73)

AG94 Потенцијални губитак од опције коју ентитет прода би могао да буде у значајној мери већи од потенцијалног добитка у вредности од ставке хеџинга која је у вези са њим. Другим речима, продата опција није ефективна у смањењу изложености ставке хеџинга у билансу успеха. Стога, продата опција се не квалификује као инструмент хеџинга осим ако није назначена као пребијање купљене опције, укључујући и ону која је уграђена у други финансијски инструмент (на пример, продата куповна опција која се користи за хеџинг откупиве обавезе). Насупрот томе, купљена опција има потенцијалне добитке једнаке или веће од губитака и стога има потенцијал да смањи изложеност у билансу успеха од промена фер вредности или токова готовине. У складу са тим, она може да се квалификује као инструмент хеџинга.

AG95 Инвестиција која се држи до доспећа која се књижи по амортизованом вредности може да се назначи као инструмент хеџинга у хеџингу девизног ризика.

AG96 Инвестиција у некотирани инструмент капитала која се не књижи по фер вредности зато што се фер вредност не може поуздано одмерити или дериват који је повезан са њом и мора бити измирен испоруком таквог некотираног инструмента капитала (видети параграфе 46(ц) и 47) не могу да се назначе као инструмент хеџинга.

AG97 Инструменти сопственог капитала неког ентитета нису финансијска средства или финансијске обавезе тог ентитета и стога не могу да се назначавају као инструменти хеџинга.

Ставке хеџинга (параграфи 78–84)

Ставке које се квалификују (параграфи 78–80)

AG98 Утврђена обавеза за стицање посла у пословној комбинацији не може бити ставка хеџинга, осим за девизни ризик, зато што ниједан други ризик који је предмет хеџинга не може посебно да се утврди и одмери. Ти други ризици су општи пословни ризици.

AG99 Инвестиција по методу удела не може да буде ставка хеџинга у хеџингу фер вредности зато што метод удела признаје у билансу успеха удео инвеститора у добитку или губитку партнера, а не промене фер вредности

инвестиције. Из сличног разлога, инвестиција у консолидовани зависни ентитет не може да буде ставка хеџинга приликом хеџинга фер вредности зато што је приликом консолидовања призната у билансу успеха подружнице, а не као промена фер вредности инвестиције. Хеџинг нето инвестиције у инострано пословање је различит зато што је то хеџинг девизне изложености, а не хеџинг фер вредности промене вредности инвестиције.

AG99A У параграфу 80 се наводи да у консолидованим финансијским извештајима девизни ризик врло вероватне предвиђене трансакције унутар групе може да се квалификује као ставка хеџинга у хеџингу токова готовине, под условом да је трансакција исказана у валути која није функционална валута ентитета који учествује у трансакцији и да девизни ризик утиче на консолидовани биланс успеха. У сврху овога, ентитет може да буде матични ентитет, зависни ентитет, придружени ентитет, заједнички подухват или подружница. Ако девизни ризик предвиђене трансакције унутар групе не утиче на консолидовани биланс успеха, трансакција унутар групе не може да се квалификује као ставка хеџинга. Ово је обично случај код исплата тантијема, исплате камата или трошкова руководства међу чланицама исте групе осим ако не постоји одговарајућа спољна трансакција. Међутим, када девизни ризик предвиђене трансакције унутар групе утиче на консолидовани биланс успеха, трансакција унутар групе може да се квалификује као ставка хеџинга. Пример су предвиђене продаје или куповине залиха између чланица исте групе ако је у току продаја залиха спољној страни. Слично, предвиђена продаја унутар групе постројења и опреме од стране ентитета које их је произвео ентитету које ће користити постројења и опрему за своје пословање може да утиче на консолидовани биланс успеха. Ово би могло да се догоди, на пример, зато што ће постројење и опрема бити амортизовани од стране ентитета који их купује и износ признат на почетку за постројење и опрему може да се промени ако је предвиђена трансакција унутар групе исказана у валути која није функционална валута ентитета који купује.

AG99B Ако се хеџинг предвиђене трансакције унутар групе квалификује за рачуноводство хеџинга, сваки добитак или губитак који се признаје у укупном осталом резултату у складу са параграфом 95(а) треба да се рекласификује из капитала у биланс успеха, као рекласификација услед кориговања, за исти период или периоде током којих девизни ризик трансакције која је предмет хеџинга утиче на консолидовани биланс успеха.

AG99BA Ентитет може да назначи све промене токова готовине или фер вредности ставке хеџинга у хеџинг односу. Ентитет такође може да назначи само промене у токовима готовине или фер вредности ставке хеџинга које су изнад или испод одређене цене или друге променљиве (једнострани ризик). Сопствена вредност купљене опције хеџинг инструмента (претпостављајући да има исте основне услове као и назначени ризик), али не и вредност посматрана у временском периоду, одражава једнострани ризик ставке хеџинга. На пример, ентитет може да назначи променљивост исхода будућих токова године који настају као резултат повећања цене предвиђених набавки некретнина. У таквој ситуацији, само су назначени губици токова готовине који су резултат повећања цена изнад специфицираног нивоа. Хеџинг ризика не укључује временску вредност купљене опције будући да временска вредност није компонента предвиђене трансакције која утиче на добитак или губитак (параграф 86(б)).

Назначавање финансијских ставки као ставки хеџинга (параграфи 81 и 81А)

AG99Ц Ако се део токова готовине од финансијског средства или финансијске обавезе назначи као ставка хеџинга, онда тај назначени део мора да буде мањи од укупних токова готовине од тог средства или те обавезе. На пример, у случају обавезе чија је ефективна каматна стопа испод LIBOR-а, ентитет не може да назначи (а) део обавезе једнак износу главнице плус камата по LIBOR-у и (б) негативни преостали део. Међутим, ентитет може да назначи све токове готовине од читавог финансијског средства или финансијске обавезе као ставку хеџинга и да их подвргне хеџингу само за један одређени ризик (на пример, само за промене које се могу приписати променама у LIBOR-у). На пример, у случају финансијске обавезе чија је ефективна каматна стопа 100 основних поена испод LIBOR-а, ентитет може да назначи као ставку хеџинга читаву обавезу (то јест главницу плус камату по LIBOR-у минус 100 основних поена) и да подвргне хеџингу промену фер вредности или токова готовине читаве обавезе који се могу приписати променама у LIBOR-у. Ентитет такође може да одабере коефицијент хеџинга који није један према један да би побољшао ефективност хеџинга како је описано у параграфу AG100.

AG99Д Поред тога, ако је финансијски инструмент са фиксном стопом подвргнут хеџингу неко време после свог настанка и ако су се у међувремену промениле каматне стопе, ентитет може да назначи део једнак референтној стопи који је већи од уговорне стопе плаћене за ту ставку. Ентитет може то да уради под условом да је референтна стопа мања од ефективне каматне стопе израчунате под претпоставком да је ентитет купио инструмент на дан када је по први пут назначио ставку хеџинга. На пример, претпоставимо да ентитет ствара финансијско средство са фиксном стопом од н.ј.100 које има ефективну каматну стопу од 6 процената у време када је LIBOR 4 процената. Он почиње да штити хеџингом то средство неко време пошто LIBOR порасте на 8 процената и фер вредност средства се смањи на н.ј.90. Ентитет израчунава да ако је купио средство на датум када га је по први пут назначио као ставку хеџинга за његову тадашњу вредност од н.ј.90, ефективни принос би био 9,5 процената. Зато што је LIBOR мањи од овог ефективног приноса, ентитет може да назначи део LIBOR-а од 8 процената који се састоји делимично од уговорних токова готовине од камате и делимично од разлике између садашње фер вредности (то јест, н.ј.90) и износа који се може поново платити по доспећу (то јест, н.ј.100).

AG99E Параграф 81 дозвољава ентитету да врши другачије назначавање осим укупне фер вредности промене или променљивости тока готовине финансијског инструмента. На пример:

(а) сви токови готовине финансијског инструмента се могу назначити за промене тока готовине или фер вредности које су приписиве неким (али не свим) ризицима; или

(б) неки (али не сви) токови готовине финансијског инструмента се могу назначити за промене тока готовине или фер вредности које су приписиве свим или само неким ризицима (на пример “део” токоваготовине финансијског инструмента може бити назначен за промене приписиве свим или само неким ризицима).

AG99Ф Да би били прихватљиви за рачуноводство хеџинга, назначени ризици и делови морају бити засебно уочљиве компоненте финансијског инструмента и промене токова готовине или фер вредности укупног финансијског инструмента настале услед промене назначених ризика и делова морају бити поуздано мерљиви. На пример:

(а) за финансијске инструменте са фиксном стопом који су хеџирани за промене фер вредности које су приписиве променама безризичне или референтнекаматне стопе, за безризичну или референтну каматну стопу се нормално сматра да је засебно уочљива компонента финансијског инструмента и да је поуздано мерљива.

(б) инфлација није засебно уочљива и поуздано мерљива и не може се назначити као ризик или део финансијског инструмента осим уколико се испуне захтеви под (ц).

(ц) уговорно специфицирана инфлација као део токова готовине признате и за инфлацију везане обвезнице (претпостављајући да нема захтева за засебним обрачунавањем уграђених дериватива) је засебно уочљива и поуздано мерљива све док на остале токове готовине инструмента не утиче инфлаторни део.

Назначавање нефинансијских ставки као ставки хеџинга (параграф 82)

AG100 Промене цене састојка или компоненти нефинансијског средства или нефинансијске обавезе обично нема предвидиви, засебно мерљив утицај на цену ставке који се може упоредити са утицајем, рецимо, промене тржишних каматних стопа на цену обвезнице. На овај начин, нефинансијско средство или нефинансијска обавеза је ставка хеџинга само у својој целини или за девизни ризик. Ако постоји разлика између услова инструмента хеџинга и ставке хеџинга (као за хеџинг предвиђене куповине бразилске кафе коришћењем форвард уговора за куповину колумбијске кафе по иначе сличним условима), однос хеџинга ипак може да се квалификује као однос хеџинга под условом да су задовољени сви услови из параграфа 88, укључујући и то да се очекује да хеџинг буде веома успешан. У сврху овога, износ инструмента хеџинга може бити већи или мањи од износа ставке хеџинга ако ово побољша ефективност односа хеџинга. На пример, може да се изврши анализа регресије да би се утврдио статистички однос између ставке хеџинга (на пример, трансакције са бразилском кафом) и инструмента хеџинга (на пример, трансакције са колумбијском кафом). Ако постоји валидан статистички однос између ове две варијабле (то јест између цена јединица бразилске и колумбијске кафе), нагиб линије регресије може да се користи за утврђивање коефицијента хеџинга који ће максимизовати очекивану ефективност. На пример, ако је нагиб линије регресије 1,02, коефицијент хеџинга на основу 0,98 ставке хеџинга према 1 инструменту хеџинга максимизује очекивану ефективност. Међутим, однос хеџинга може да има за резултат и неефективност која се признаје у биланс успеха током односа хеџинга.

Назначавање групе ставки као ставки хеџинга (параграфи 83 и 84)

AG101 Хеџинг укупне нето позиције (на пример, нето свих средстава и обавезе са фиксном стопом и са сличним доспећима), а не одређене ставке хеџинга, се не квалификује за рачуноводство хеџинга. Међутим, скоро исти утицај на биланс успеха у рачуноводству хеџинга за ову врсту односа хеџинга може да се постигне назначавањем дела основних ставки као ставке хеџинга. На пример, ако банка има н.ј. 100 од средстава и н.ј. 90 од обавезе са ризицима и условима сличне природе и ако врши хеџинг за нето изложеност од н.ј. 10, он може да назначи н.ј. 10 тих средстава као ставку хеџинга. Ово назначавање може да се користи ако су та средства и обавезе инструменти са фиксном стопом, у ком случају је то хеџинг фер вредности, или ако су то инструменти са променљивом стопом, то је хеџинг токова готовине. Слично, ако ентитет има утврђену обавезу да изврши куповине стране валуте од н.ј. 100 и утврђену обавезу да изврши продају стране валуте од н.ј. 90, он може да заштити хеџингом нето износ од н.ј. 10 тиме што ће стећи дериват и назначити га као инструмент хеџинга повезан са н.ј. 10 утврђене обавезе о куповини н.ј. 100.

Рачуноводство хеџинга (параграфи 85–102)

AG102 Пример хеџинга фер вредности је хеџинг изложености променама фер вредности дужничког инструмента са фиксном стопом као резултат промена каматних стопа. Такав хеџинг би могао да закључи емитент или ималац.

AG103 Пример хеџинга токова готовине је коришћење свопа да се промени дуг са флукутирајућом стопом у дуг са фиксном стопом (то јест хеџинг будуће трансакције у којој су будући токови готовине који се штите хеџингом будуће исплате камате).

AG104 Хеџинг утврђене обавезе (на пример хеџинг промене цене горива која се односи на непризнату уговорну обавезу електродистрибуције да купује гориво по фиксној стопи) је хеџинг изложености променама фер вредности. У складу са тим, такав хеџинг је хеџинг фер вредности. Међутим, према параграфу 87 хеџинг девизног ризика утврђене обавезе би могао алтернативно да се рачуноводствено обухвата и као хеџинг токова готовине.

Процена ефективности хеџинга

AG105 Хеџинг се сматра веома успешним само ако су задовољена оба следећа услова:

(а) На почетку хеџинга и у наредним периодима, очекује се да ће хеџинг бити јако успешан у постизању пребијања промена фер вредности или токова готовине који се могу приписати ризику који је био предмет хеџинга током периода за који је хеџинг назначен. Такво очекивање се може приказати на различите начине, укључујући и поређење прошлих промена фер вредности или токова готовине ставке хеџинга које се могу приписати ризику који је предмет хеџинга са прошлим променама фер вредности или токова готовине инструмента хеџинга, или приказивањем велике статистичке везе између фер вредности или токова готовине ставке хеџинга и фер вредности или токова готовине инструмента хеџинга. Ентитет може да изабере коефицијент хеџинга који није један према један да би побољшао ефективност хеџинга као што је описано у параграфу AG100.

(б) Стварни резултати хеџинга су у оквиру од 80 до 125 процената. На пример, ако су стварни резултати такви да је губитак од инструмента хеџинга н.ј. 120 и да је добитак од таквог инструмента н.ј. 100, пребијање може да се одмери са 120 / 100, што је 120 процената, или са 100 / 120, што је 83 процената. У овом примеру, под претпоставком да хеџинг задовољава услов под (а), ентитет би закључио да је хеџинг био веома успешан.

AG106 Успешност се процењује, што је минималан број пута, у време када ентитет саставља своје годишње или периодичне финансијске извештаје.

AG107 Овај стандард не одређује један метод за процену ефективности хеџинга. Метод који ентитет усвоји за процену ефективности хеџинга зависи од његове стратегије управљања ризиком. На пример, ако је стратегија за управљање ризиком неког ентитета периодично кориговање износа инструмента хеџинга да би се одразиле промене у хеџинг позицији, ентитет треба да прикаже да се очекује да ће хеџинг бити успешан само за период док износ инструмента хеџинга не буде коригован следећи пут. У неким случајевима, ентитет усваја различите методе за различите врсте хеџинга. Документација неког ентитета о његовој стратегији хеџинга обухвата његове процедуре за процену ефективности. Те процедуре наводе да ли процена обухвата све добитке или губитке од инструмента хеџинга или да ли је искључена временска вредност инструмента.

AG107А Ако ентитет штити хеџингом мање од 100 процената изложености неке ставке, као што је 85 процената, он ће назначити ставку хеџинга као 85 процената изложености и одмераваће неефективност на основу промене тих назначених 85 процената изложености. Међутим, када се хеџингом штити назначених 85 процената изложености, ентитет може да користи коефицијент хеџинга који није један према један ако то побољшава очекивану ефективност хеџинга, како је описано у параграфу AG100.

AG108 Ако су главни услови инструмента хеџинга и ставке хеџинга, обавезе, утврђене обавезе или врло вероватне предвиђене трансакције исти, промене фер вредности и токова готовине који се могу приписати ризику који је предмет хеџинга могу вероватно у потпуности да се пребију, и када се хеџинг закључи и после. На пример, своп каматне стопе ће вероватно бити успешан хеџинг ако су хипотетички и износи главнице, услови, датуми поновног одређивања цена, датуми камата и исплата и добијања главнице, као и основа за одмеравање каматних стопа исте за инструмент хеџинга и ставку хеџинга. Поред тога, хеџинг врло вероватне предвиђене куповине робе са форвард уговором ће вероватно бити врло успешан ако је:

(а) форвард уговор за куповину исте количине исте робе у исто време и на истом месту као и предвиђена куповина која је предмет хеџинга;

(б) фер вредност форвард уговора на почетку нула; и

(ц) или промена дисконта или премије од форвард уговора искључена из процене ефективности и признаје се у билансу успеха или се промена очекиваних токова готовине од веома вероватне предвиђене трансакције заснива на форвард цени робе.

AG109 Понекад инструмент хеџинга пребија само део ризика који је предмет хеџинга. На пример, хеџинг не би био у потпуности успешан ако су инструмент хеџинга и ставка хеџинга назначени у различитим валутама које не иду у тандему. Такође, хеџинг ризика од каматне стопе који користи дериват не би био у потпуности успешан ако се део промене фер вредности деривата може приписати кредитном ризику супротне стране.

AG110 Да би се квалификовао за рачуноводство хеџинга, хеџинг мора да се односи на одређени утврђени и назначени ризик, а не само на опште пословне ризике ентитета, и мора на крају да утиче на биланс успеха ентитета. Хеџинг ризика од застарелости физичког средства или ризика од експропријације имовине од стране владе нису прихватљиви за рачуноводство хеџинга; ефективност не може да се одмери зато што ти ризици не могу поуздано да се одмере.

AG110А Параграф 74(а) дозвољава ентитету да одвоји унутрашњу вредност и временску вредност опције уговора и као инструмент хеџинга назначи само промену унутрашње вредности опције уговора. Такво назначивање може да резултира хеџинг односом који је савршено ефективан у пребијању промена токова готовине приписивих хеџираном једностраном ризику предвиђене трансакције уколико су основни услови предвиђене трансакције и хеџинг инструмента исти.

AG110Б Уколико ентитет назначи купљену опцију у целости као хеџинг инструмент једностраног ризика који настаје услед предвиђене трансакције, хеџинг однос неће бити савршено ефективан. Ово је због тога што премија плаћена за опцију укључује временску вредност а, као што је наведено у параграфу AG99БА, назначени једнострани ризик не укључује временску вредност опције. Стога у овој ситуацији неће бити пребијања између

токова готовине који се односе на временску вредност премије плаћене за опцију и назначеног штићеног ризика.

AG111 У случају ризика од каматне стопе, ефективност хеџинга може да се процени састављањем табеле доспећа за финансијска средства и финансијске обавезе која показује нето изложеност каматне стопе за сваки временски период, под условом да је нето изложеност у вези са одређеним средством или обавезом (или за одређену групу средстава или обавеза или за њихов одређени део) што узрокује нето изложеност, и ефективност хеџинга се процењује према том средству или обавези.

AG112 Приликом процене успешности хеџинга, ентитет обично узима у разматрање временску вредност новца. Фиксна каматна стопа на ставку хеџинга не мора тачно да одговара фиксној каматној стопи свога назначеног као хеџинг фер вредности. Нити флукутирајућа каматна стопа на средство или обавезу који носе камату мора да буде иста као флукутирајућа каматна стопа свога назначеног као хеџинг токова готовине. Фер вредност свога произлази из његових нето измирења. Фиксне и флукутирајуће стопе свога могу да се промене без утицаја на нето измирења ако се обе мењају са истог рачуна.

AG113 Ако ентитет не задовољи критеријуме ефикасности хеџинга, ентитет прекида рачуноводство хеџинга од последњег датума када је приказано поклапање са ефикасношћу хеџинга. Међутим, ако ентитет утврди догађај или промену у околностима које су проузроковале да однос хеџинга не задовољи критеријуме ефикасности, и покаже да је хеџинг био успешан пре тог догађаја или ако се догодила промена околности, ентитет прекида рачуноводство хеџинга од датума догађаја или промене околности.

Рачуноводство хеџинга фер вредности за портфељ хеџинга ризика од каматних стопа

AG114 За хеџинг фер вредности ризика од каматне стопе у вези са портфељом финансијских средстава или финансијских обавеза, ентитет би задовољио захтеве овог стандарда ако је усклађен са процедурама изложеним под (а)–(и) и параграфима AG115–AG132 у даљем тексту.

(а) Као део свог процеса за управљање ризиком ентитет утврђује портфељ ставки чији ризик од каматне стопе жели да заштити хеџингом. Портфељ може да се састоји само од средстава, само од обавеза или од средстава и од обавеза. Ентитет може да утврди два или више портфеља (на пример, ентитет може да групише своја средства расположива за продају у посебан портфељ), у ком случају примењује упутство из даљег текста за сваки портфељ посебно.

(б) Ентитет анализира портфељ у периодима за поновно одређивање цена на основу очекиваних, а не уговорних датума за поновно одређивање цена. Анализа временских периода за поновно одређивање цена може да се изврши на различите начине укључујући и распоређивање токова готовине на периоде у којима се очекује да се они догоде, или распоређивање хипотетичких износа главнице на све периоде до датума када се очекује да се догоди поновно одређивање цена.

(ц) На основу ове анализе, ентитет одлучује о износу који жели да заштити хеџингом. Ентитет назначавача као ставку хеџинга износ средстава или обавеза (али не нето износ) из утврђеног портфеља који је једнак износу који жели да назначи као онај који се штити хеџингом. Овај износ такође одређује проценат мерила која се користе за тестирање ефикасности у складу са параграфом AG126(б).

(д) Ентитет назначавача ризик од каматне стопе који је предмет хеџинга. Овај ризик може да буде део ризика од каматне стопе у свакој ставки која је у позицији хеџинга, као што је референтна каматна стопа (на пример LIBOR).

(е) Ентитет назначавача један или више инструмената хеџинга за сваки временски период поновно одређивања цена.

(ф) Користећи назначавача набројана од (ц) до (е) у претходном тексту, ентитет процењује на почетку и у наредним периодима, да ли се очекује да хеџинг буде веома успешан током периода за који је назначен.

(г) Периодично, ентитет одмерава промену фер вредности ставке хеџинга (како је назначено под (ц)) која се може приписати ризику који је предмет хеџинга (како је назначено под (д)), на основу очекиваних датума за поновно одређивање цена одређених под (б). Под условом да је одређено да је хеџинг био веома успешан када је извршена процена коришћењем документованог метода процене ефикасности ентитета, ентитет признаје промену фер вредности ставке хеџинга као добитак или губитак у билансу успеха и у једној од две линијске ставке у извештају о финансијској позицији како је описано у параграфу 89А. Промена фер вредности не треба да се расподељује на појединачна средства или обавезе.

(х) Ентитет одмерава промену фер вредности инструмента / инструмената хеџинга (како је назначено под (е)) и признаје је као добитак или губитак у билансу успеха. Фер вредност инструмента / инструмената хеџинга се признаје као средство или обавеза у извештају о финансијској позицији.

(и) Свака неефективност ће се признавати у билансу успеха као разлика између промене фер вредности поменути под (г) и под (х).

AG115 Овај приступ је детаљније описан у даљем тексту. Овај приступ се примењује само на хеџинг фер вредности ризика од каматне стопе који је у вези са портфељом финансијских средстава или финансијских обавеза.

AG116 Портфељ одређен у параграфу AG114(а) би могао да садржи средства и обавезе. Или, може да буде портфељ који садржи само средства, или само обавезе. Портфељ се користи за одређивање износа средстава или

обавеза које ентитет жели да заштити хеџингом. Међутим, портфељ сам по себи није назначен као ставка хеџинга.

AG117 Приликом примене параграфа 114(б), ентитет одређује очекивани датум поновног одређивања цена ставке као ранији од датума када се очекује да та ставка доспе за наплату или да се поново одреде тржишне стопе. Очекивани датуми поновног одређивања цена се процењују на почетку хеџинга и током трајања хеџинга, на основу претходног искуства и других доступних информација, укључујући и информације у погледу стопа плаћања унапред, каматних стопа и њихове интеракције. Ентитети који немају искуства или имају недовољно искуства користе искуства сродне групе за упоредиве финансијске инструменте. Ове процене се периодично прегледају и допуњавају у светлу новог искуства. У случају ставке са фиксном стопом која се плаћа унапред, очекивани датум поновног одређивања цена је датум на који се очекује да ставка буде плаћена унапред осим ако се тржишним стопама не одређује цена раније. За групу сличних ставки, анализа временских периода која се заснива на очекиваним датумима поновног одређивања цена може да добије форму расподеле процената групе, а не појединачних ставки, на сваки временски период. Ентитет може да примени друге методологије у сврхе такве расподеле. На пример, може да користи мултипликатор стопе плаћања унапред за алокацију амортизујућих зајмова на временске периоде који се заснивају на очекиваним датумима поновног одређивања цена. Међутим, методологија за такву алокацију треба да буде у складу са процедурама и циљевима тог ентитета за управљање ризиком.

AG118 Као пример назначивања изнет у параграфу AG114(ц), ако у одређеном временском периоду за поновно одређивање цена ентитет процени да има средства са фиксном стопом од н.ј. 100 и обавезе са фиксном стопом од н.ј. 80 и одлучи да заштити хеџингом читаву нето позицију од н.ј. 20, он назначава као ставку хеџинга средства у износу од н.ј. 20 (део средстава). Назначивање се изражава као “износ валуте” (на пример износ у доларима, еврима, фунтама или рандима), а не као појединачна средства. Проистиче да сва средства (или обавезе) од којих се узима износ хеџинга – то јест свих н.ј. 100 средстава из претходног примера – морају бити:

(а) Ставке чија се фер вредност мења као одговор на промене каматне стопе која је предмет хеџинга; и

(б) Ставке које би могле да се квалификују за рачуноводство хеџинга фер вредности да су појединачно назначене као предмет хеџинга. Нарочито, зато што овај стандард одређује да фер вредност финансијске обавезе са обележјем потражње (као што су депозити по виђењу или неке друге врсте временских депозита) није мања од износа који се може платити по виђењу, дисконтованог од првог дана када се може тражити да се износ исплати, таква ставка не може да се квалификује за рачуноводство хеџинга фер вредности за било који временски период после најкраћег периода у ком ималац може да потражује исплату. У претходном примеру, позиција која се штити хеџингом је износ средстава. Стога, такве обавезе нису део назначене ставке хеџинга, већ их ентитет користи за одређивање износа средстава које је назначено као предмет хеџинга. Ако је позиција коју је ентитет желео да заштити хеџингом био износ обавезе, износ који представља назначену ставку хеџинга мора да се узме из обавеза са фиксном стопом које нису обавезе за које је могло да се захтева поновно плаћање у ранијем временском периоду, и процентуално мерило коришћено за процену ефективности хеџинга у складу са параграфом AG126(б) би се израчунало као проценат тих других обавеза. На пример, претпоставимо да ентитет процени да у одређеном временском периоду за поновно одређивање цена он има обавезу са фиксном стопом од н.ј. 100 које сачињавају н.ј. 40 депозита по виђењу и н.ј. 60 обавезе без обележја потражње, и н.ј. 70 средстава са фиксном стопом. Ако ентитет одлучи да заштити хеџингом читаву нето позицију од н.ј. 30, он назначава као ставку хеџинга обавеза од н.ј. 30 или 50 проценат^а обавеза без обележја потражње.

AG119 Ентитет се такође суочава са другим захтевима назначивања и документације изнетим у параграфу 88(а). За портфељ хеџинга ризика од каматних стопа, ово назначивање и документација одређују да политика ентитета за све варијабле које се користе за утврђивање износа који је предмет хеџинга и тога како се одмерава ефективност, обухвата следеће:

(а) Која средства и обавезе треба да се укључе у портфељ хеџинга и која основа треба да се користи за њихово уклањање из портфеља.

(б) Како ентитет процењује датуме поновног одређивања цена, укључујући и то које претпоставке у вези са каматном стопом леже у основи процена стопа плаћања унапред и основу за промену тих процена. Исти метод се користи и за почетне процене које се праве у време када се средство или обавеза укључе у портфељ хеџинга и за све касније измене тих процена.

(ц) Број и трајање временских периода поновног одређивања цена.

(д) Колико често ће ентитет тестирати ефективност и који од два метода из параграфа AG126 ће користити.

(е) Методологију коју је ентитет користио за одређивање износа средстава или обавеза које су назначене као ставка хеџинга и, у складу са тим, процентуална мерила која су коришћена када је ентитет тестирао ефективност користећи метод описан у параграфу AG126(б).

(ф) Када ентитет тестира ефективност коришћењем метода описаног у параграфу AG126(б), да ли ће ентитет тестирати ефективност за сваки временски период поновног одређивања цена појединачно, за све временске периоде укупно, или коришћењем неке комбинације ове две могућности.

Политике одређене за назначивање и документацију односа хеџинга треба да буду у складу са процедурама и циљевима ентитета за управљање ризиком. Промене политика не треба да се врше произвољно. Оне треба да се

оправдају на основу промена тржишних услова и других фактора и заснивају и буду у складу са процедурама и циљевима ентитета за управљање ризиком.

AG120 Инструмент хеџинга поменут у параграфу AG114(е) може бити појединачни дериват или портфељ деривата од којих сви садрже изложеност ризику од каматне стопе који је предмет хеџинга назначеном у параграфу AG114(д) (на пример портфељ свопова каматне стопе од којих сви садрже изложеност LIBOR-у). Такав портфељ деривата може да садржи позиције ризика које се пребијају. Међутим, можда неће укључивати продате опције или нето продате опције, зато што овај стандард^д не дозвољава да се такве опције назначе као инструменти хеџинга (осим када је продата опција назначена за пребијање купљене опције). Ако инструмент хеџинга врши хеџинг износа назначеног у параграфу AG114(ц) за више од једног временског периода за поновно одређивање цена, он се алоцира на све временске периоде који су предмет хеџинга. Међутим, читав инструмент хеџинга мора да се алоцира на те временске периоде за поновно одређивање цена зато што овај стандард^д не дозвољава да се однос хеџинга назначи само за део временског периода током ког инструмент хеџинга остаје неизмирен.

AG121 Када ентитет одмерава промену фер вредности ставке која се може платити унапред у складу са параграфом AG114(г), промена каматних стопа утиче на фер вредност ставке која се може платити унапред на два начина: она утиче на фер вредност уговорних токова готовине и на фер вредност опције плаћања унапред коју садржи ставка за плаћање унапред. Параграф 81 стандарда дозвољава ентитету да назначи део финансијског средства или финансијске обавезе, делећи заједничку изложеност ризику, као ставку хеџинга, под условом да се може одмерити ефективност. За ставке које се могу платити унапред, параграф 81А дозвољава да се ово постигне назначивањем ставке хеџинга помоћу промене фер вредности која се може приписати променама назначене каматне стопе на основу *очекиваних*, а не *уговорних*, датума за поновно одређивање цена. Међутим, утицај који промене каматне стопе која је предмет хеџинга имају на те очекиване датуме поновно одређивања цена се укључују у одређивање фер вредности ставке хеџинга. У складу са тим, ако се очекивани датуми поновно одређивања цена измене (на пример да би се одразила промена очекиваних исплата унапред), или ако се стварни датуми поновно одређивања цена разликују од оних очекиваних, повећава се неефективност као што је описано у параграфу AG126. За разлику од тога, промене очекиваних датума поновно одређивања цена који се (а) јасно јављају због фактора, а не због промена каматне стопе која је предмет хеџинга, (б) нису у вези са променама каматне стопе која је предмет хеџинга и (ц) могу се поуздано одвојити од промена које се могу приписати каматној стопи која је предмет хеџинга (на пример промене стопа плаћања унапред које се јасно јављају због промена демографских фактора или пореских прописа, а не због промена каматне стопе) се искључују када се одређује промена фер вредности ставке хеџинга, зато што се оне не могу приписати ризику који се штити хеџингом. Ако постоји неизвесност у вези са факторима због којих се јавља промена очекиваних датума поновно одређивања цена или ако ентитет није способан да поуздано одвоји промене које се јављају због каматне стопе која је предмет хеџинга од оних промена које се јављају због других фактора, онда се претпоставља да се промена јавља због промена каматне стопе која је предмет хеџинга.

AG122 Овај стандард не одређује технике које се користе за одређивање износа поменутог у параграфу AG114(г), наиме промене фер вредности ставке хеџинга која се може приписати ризику који се штити хеџингом. Ако се статистичке или друге технике процене користе за такво одмеравање, руководство мора да очекује да резултат буде приближан оном који би се добио одмеравањем свих појединачних средстава или обавеза које чине ставку хеџинга. Није прикладно претпоставити да су промене фер вредности ставке хеџинга једнаке променама и вредности инструмента хеџинга.

AG123 Параграф 89А захтева да ако је ставка хеџинга за одређени временски период поновно одређивања цена средство, онда се промена њене вредности представља као засебна линијска ставка у оквиру средстава. Насупрот томе, ако је ставка хеџинга за одређени временски период поновно одређивања цена обавеза, промена њене вредности се представља као засебна линијска ставка у оквиру обавеза. Ово су засебне линијске ставке поменуте у параграфу AG114(г). Одређена алокација на појединачна средства (или обавезе) се не захтева.

AG124 У параграфу AG114(и) се примећује да се неефективност јавља до степена када се промена фер вредности ставке хеџинга која се може приписати ризику који је предмет хеџинга разликује од промене фер вредности хеџинг деривата. Таква разлика се може јавити из одређеног броја разлога, који обухватају следеће:

(а) Стварни датуми поновно одређивања цена су различити од оних очекиваних, или су очекивани датуми поновно одређивања цена измењени;

(б) Ставкама у портфељу хеџинга је умањена вредност или су престале да се признају;

(ц) Датуми исплате инструмента хеџинга и ставке хеџинга су различити; и

(д) Други узроци (на пример када неколико ставки хеџинга носи камате по стопи која је нижа од бенчмарк (референтне) стопе за коју је ставка назначена као ставка хеџинга, и када неефективност која је резултат тога није толико велика да се портфељ у целини не квалификује за рачуноводство хеџинга).

Таква неефективност^т треба да се утврди и призна у билансу успеха.

AG125 Уопштено, ефективност хеџинга ће се побољшати:

(а) Ако ентитет алоцира ставке са различитим карактеристикама плаћања унапред на начин који узима у обзир разлике у понашању плаћања унапред;

(б) Када је број ставки у портфељу већи. Када се само неколико ставки садржи у портфељу, вероватна је

релативно висока неефективност ако се једна од ставки плати унапред раније или касније него што се очекивало. Насупрот томе, када портфељ садржи много ставки, може се тачније предвидети понашање плаћања унапред;

(ц) Када су краћи временски периоди поновно одређивања цена (на пример једномесечни насупрот тромесечном временском периоду за поновно одређивање цена). Краћи периоди за поновно одређивање цена смањују утицај неслагања између датума поновно одређивања цена и датума исплате (у оквиру временског периода поновно одређивања цена) ставку хеџинга и инструмент хеџинга; и

(д) Већа учесталост кориговања износа инструмента хеџинга да би се одразиле промене ставки хеџинга (на пример због промена очекивања плаћања унапред).

AG126 Ентитет периодично тестира своју ефективност. Ако се процене датума поновно одређивања цена мењају између једног датума када ентитет врши процену ефективности и следећег датума, он израчунава износ ефективности или:

(а) као разлику између промене фер вредности инструмента хеџинга (видети параграф AG114(x) и промене фер вредности читаве ставке хеџинга која се може приписати променама каматне стопе која је предмет хеџинга (укључујући и утицај који та промена каматне стопе која је предмет хеџинга има на фер вредност било које уграђене опције плаћања унапред), или

(б) коришћењем следећег заокруживања. Ентитет:

(i) израчунава проценат средстава (или обавеза) у сваком временском периоду поновно одређивања цена које је било предмет хеџинга на основу процењених датума поновно одређивања цена направљених последњег дана када је тестирана ефективност.

(ii) примењује овај проценат на своје измењене процене износа у том временском периоду поновно одређивања цена да би израчунао износ ставке хеџинга на основу његове измењене процене.

(iii) израчунава промену фер вредности својих измењених процена ставке хеџинга која се може приписати ризику који се штити хеџингом и представи је како је изнето у параграфу AG114(г)).

(iv) признаје неефективност једнаку разлици између износа одређеног под (iii) и промене фер вредности инструмента хеџинга (видети параграф AG114(x)).

AG127 Када одмерава ефективност, ентитет прави разлику између измена процењених датума поновно одређивања цена постојећих средстава (или обавеза) и стварања нових средстава (или обавеза), од чега само ово претходно узрокује неефективност. Све ревизије процене датума поновно одређивања цена (који нису они искључени у складу са параграфом AG121), укључујући сваку поновну алокацију постојећих ставки на временске периоде, се обухватају када се мења процењени износ у временском периоду у складу са параграфом AG126(б)(ii), па стога, и онда када се одмерава ефективност. Онда када се неефективност признаје како је изложено у претходном тексту, ентитет установљува нову процену укупних средстава (или обавеза) у сваком временском периоду поновно одређивања цена, укључујући и нова средства (или обавезе) који су настали после последњег теста ефективности, и назначава нови износ као ставку хеџинга и нови проценат као проценат хеџинга. Процедура изложена у параграфу AG126(б) се онда понавља до следећег датума када се тестира ефективност.

AG128 Ставке које су првобитно алоциране у временски период поновно одређивања цена могу да престану да се признају због исплате унапред која је ранија од очекиване или због отписивања узрокованог умањењем вредности или продајом. Када се ово догоди, износ промене фер вредности се укључује у засебну линијску ставку поменути у параграфу AG114(г) која се односи на то да ставка чије је признавање престало треба да се уклони из извештаја о финансијској позицији, и укључи у добитак или губитак који се јавља после престанка признавања ставке. У сврху овога, неопходно је знати временске/и период(е) поновно одређивања цена у које је ставка чије је признавање престало алоцирана, зато што ово одређује временске/и период(е) поновно одређивања цена из којих ставка треба да се уклони и стога и износ који треба да се уклони из засебне линијске ставке поменути у параграфу AG114(г). Када ставка престаје да се признаје, ако се може одредити у ком временском периоду је она укључена, она се уклања из тог временског периода. Ако не, она се уклања из најранијег временског периода ако су резултат престанка признавања биле исплате унапред више од очекиваних, или се алоцира на све периоде који садрже ставку чије је признавање престало по систематском или рационалном основу ако је ставка продата или јој је умањена вредност.

AG129 Поред тога, сваки износ који се односи на одређени временски период, чије признавање не престаје када временски период истекне, се признаје у билансу успеха у то време (видети параграф 89А). На пример, претпоставимо да ентитет алоцира ставке на три временска периода поновно одређивања цена. Приликом претходног поновно назначивања, промена фер вредности која је извештавана у једној линијској ставки у извештају о финансијској позицији је било средство од н.ј. 25. Тај износ представља износ који се може приписати периодима 1, 2 и 3 од н.ј. 7, н.ј. 8 и н.ј. 10, тим редоследом. У време следећег поновно назначивања, средства која се могу приписати периоду 1 су била или реализована или поновно алоцирана на друге периоде. Стога, н.ј. 7 престаје да се признаје у извештају о финансијској позицији и признаје се кроз биланс успеха. н.ј. 8 и н.ј. 10 се сада могу приписати на периоде 1 и 2, тим редоследом. Ови преостали периоди се онда коригују, како је неопходно, за промене фер вредности како је описано у параграфу AG114(г).

AG130 Као илустрација захтева претходна два параграфа, претпоставимо да је ентитет распоредио средства алокацијом процента портфеља на сваки временски период поновно одређивања цена. Претпоставимо такође да је могао да распореди н.ј. 100 у сваки од прва два временска периода. Када истекне први временски период, н.ј.

110 средстава престаје да се признаје због очекиваних и неочекиваних поновних исплата. У овом случају, цело износ који се садржи у засебној линијској ставки поменутој у параграфу AG114(г) који се односи на први временски период се уклања из извештаја о финансијској позицији, плус 10 процената износа који се односи на други временски период.

AG131 Ако се износ који је предмет хеџинга за временски период поновног одређивања цена смањи, а да не престане признавање средстава (и обавеза) која се на њега односе, износ који се укључује у засебну линијску ставку поменуту у параграфу AG114(г) који се односи на смањење се амортизује у складу са параграфом 92.

AG132 Ентитет може пожелети да примени приступ изнет у параграфима AG114–AG131 на портфељ хеџинга који се претходно рачуноводствено обухватао као хеџинг токова готовине у складу са IAS 39. Такав ентитет би повукао претходно назначивање хеџинга тока готовине у складу са параграфом 101(д), и применио би захтеве изнете у том параграфу. Он би такође поновно назначио хеџинг као хеџинг фер вредности и применио приступ изнет у параграфима AG114–AG131 на потенцијалне наредне рачуноводствене периоде.

Прелазне одредбе (параграфи од 103 до 108Б)

AG133 Ентитет може да назначи предвиђену трансакцију унутар групе као ставку хеџинга на почетку годишњег периода који почиње 1. јануара 2005. године или касније (или, у сврхе преправљања компаративних информација, на почетку ранијег периода поређења) у хеџингу који би се квалификовао за рачуноводство хеџинга у складу са овим стандардом (како је измењено у последњој реченици параграфа 80). Такав ентитет може да користи назначивање за примену рачуноводства хеџинга у консолидованим финансијским извештајима од почетка годишњег периода који почиње 1. јануара 2005. године или касније (или на почетку ранијег периода поређења). Такав ентитет треба такође да примењује параграфе AG99А и AG99Б од почетка годишњег периода који почиње 1. јануара 2005. године или касније. Међутим, у складу са параграфом 108Б, не мора да примењује параграф AG99Б на компаративне информације за раније периоде.

---

¹Параграфи 48–49 и AG69AG82 Прилога А наводе се захтеви у вези одређивања фер вредности финансијског средства или финансијске обавезе.

²Ада ентитет примењује IFRS 7, референца на IAS 32 се замењује референцом на IFRS 7.

³AS 37, параграф 39 садржи упутство о томе како одредити најбољу процену у низу могућих исхода.

⁴ста разматрања материјалности се примењују у овом контексту као што се примењују и у свим IFRS.

⁵Вај стандард дозвољава ентитету да назначи сваки износ расположивих средстава или обавеза који се квалификују, то јест, у овом примеру, сваки износ средстава између н.ј. 0 и н.ј. 100.

⁶видети параграф 49.

⁷н.ј. 30 : (н.ј. 100 – н.ј. 40) = 50 процената

⁸видети параграфе 77 и AG94.

⁹видети параграф 75.

¹⁰ста разматрања материјалности се примењују у овом контексту као што се примењују и у свим IFRS.